اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

چهارشنبه
• ۲۴ آبان ۱۴۰۲
• اول جمادی‌الاولی ۱۴۴۵
• ۱۵ نوامبر ۲۰۲۳

• سال سی‌وپنجم شماره پیاپی ۳۷۶۶ • دوره جدید سال دهم شماره ۲۴۴۸ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

صمت چالش‌های تولید و صادرات در صنعت چوب و مبلمان را بررسی کرد

تیشه بی‌توجهی بر ریشه صنعتی ارزآور

صنعت مبلمان و چوب یکی از صنایع مهم و پرکاربرد در سراسر جهان است. این صنعت شامل تولید مبلمان داخلی و خارجی، میز و صندلی، کابینت و محصولات دیگر می‌شود. صنعت مبلمان و چوب اشتغال زیادی در سراسر جهان ایجاد می‌کند و درآمد بالایی برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان این محصولات رقم می‌زند. با توجه به رشد روزافزون جمعیت جهان و افزایش نیاز به مسکن و مبلمان، صنعت مبلمان و چوب همواره یکی از صنایع پررونق و پرسود بوده که با توجه به تغییر سلایق و نیازهای مشتریان، همواره در حال توسعه و نوآوری است. در کشور ما نیز صنعت چوب و مبل حرف‌های زیادی برای گفتن دارد و براساس آمارهای موجود، صنعت چوب و مبلمان، ۹ درصد اشتغالزایی در کشور را به خود اختصاص داده است؛ با این حال سهم کنونی ایران از این صنعت در بازارهای بین‌المللی حدود ۰.۴ درصد است. به هر حال گرچه صنعت مبلمان در سال‌های اخیر با مشکلاتی جدی همراه بوده، اما توانسته با تکیه بر توسعه زیرساخت‌ها و توان فنی خود را به عنوان صنعتی دارای مزیت‌های فراوان در اقتصاد کشور مطرح کند.

۴-۷-۸

در بررسی صمت به مناسبت روز کتاب و کتابخوانی نمایان شد

کتاب جایگزین ندارد

۱۳-۱۴-۱۵

عکس: آیدا فریدی

چهره

مردم انتظار بیشتری از خودروسازان دارند

۲

یادداشت‌های امروز

بی‌برنامگی، صادرات را به محاق برد

۴

دلایل ناکامی تشکل‌های معدنی

۶

اصلی‌ترین دلیل رکود بازار مسکن

۱۰

گزارش‌های روز

ممنوعیت یا محرومیت مسئله این است

۶

حرکت مسکن در جاده رکود

رشد تورم ماهانه نرخ مسکن در شهر تهران در ۸ ماه اخیر در حال کاهش است. ثبت رکوردهای جدیدی در افزایش نرخ مسکن، پس از عدم‌انتشار اطلاعات و گزارش‌های بازار مسکن قابل‌مشاهده است، اما این روزها بازار مسکن در رکود قرار دارد و بسیاری از خریداران به امید یافتن واحدی با نرخ مناسب به بازار مسکن مراجعه می‌کنند. مشاوران املاک نیز اعلام کرده‌اند بازار خریدوفروش و اجاره مسکن از رونق خود کاسته و تعداد مشتریان نیز کاهش یافته است. گرچه آمارهای دولتی نشان می‌دهد نرخ مسکن کاهش یافته، اما مشاهدات میدانی نشان‌دهنده این است که خریداران هنوز به این آمارها اعتماد ندارند و از قیمت‌های بالاتری که آمارهای رسمی گزارش شده، شکایت می‌کنند.

۱۰

نوید مسرت بخش انتصاب شایسته حضرتعالی را به عنوان ریاست سازمان صنعت و معدن و تجارت استان البرز تبریک گفته ، از درگاه ایزد منان دوام توفیقات شمارا برای خدمتی سر شار از شور و نشاط در جهت شکوفایی صنعت البرز خواهانیم

شرکت توربین دارو و شرکت تست صنعت (مهدی عظیمی‌نژادان)

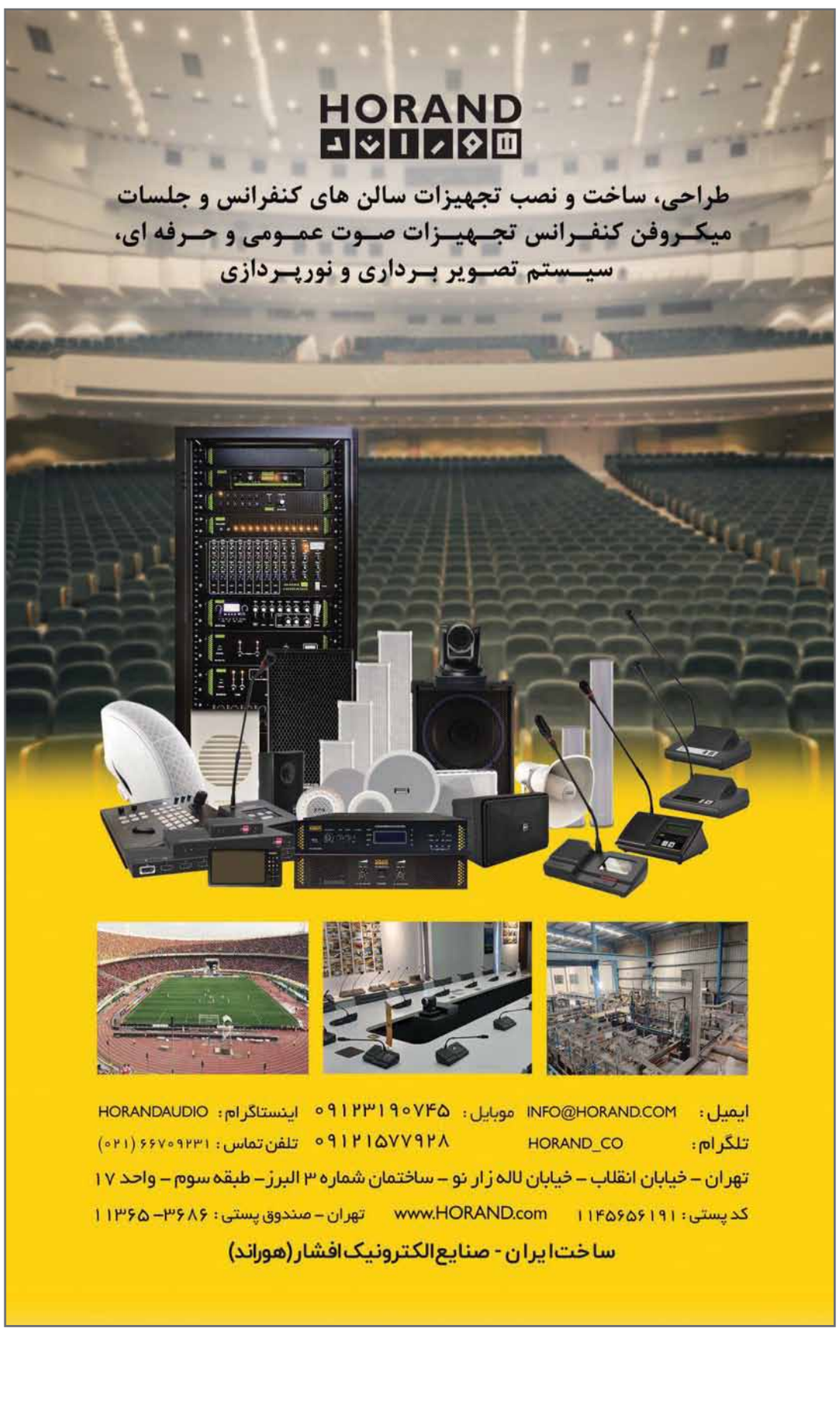

جناب آقای دکتر محمد انصاری

ریاست سازمان صنعت و معدن و تجارت استان البرز

انتصاب بجا و شایسته حضرتعالی را به سمت ریاست سازمان صنعت و معدن و تجارت استان البرز که نشان از درایت و لیاقت و توانمندی شماست تبریک گفته ، رجای واثق داریم کارآمدی های بر جسته شما نوید بخش پیشرفت و توسعه صنعت استان خواهد بود

شرکت پرشیا پارمیس (مهدی صادقی)

جناب آقای دکتر محمد انصاری
ریاست محترم سازمان صنعت و معدن و تجارت استان البرز
با کمال مسرت و افتخار انتصاب جنابعالی رابه سمت ریاست سازمان صنعت و معدن و تجارت استان البرزکه سمبل بارزی از توانایی های ارزشمند وتلاشهای خستگی ناپذیر جنابعالی می باشد تبریک عرض نموده .امید است در سایه الطاف الهی در پیش برداهداف جامعه صنعتی البرز موفق و سربلند باشید
شرکت مهندسی بهینه سازان سجاد (سید علی اکبر سجادی)

فرم اشتراک

متقاضیان محترم شهرستان‌ها برای اخذ اشتراک از طریق دفاتر سرپرستی و نمایندگی‌های روزنامه صمت در مراکز استان‌ها و شهرستان‌ها اقدام فرمایند و یا به شماره ۸-۸۸۱۰۵۳۰۶ اطلاع دهند.

جنانچه تمایل به اخذ اشتراک و دریافت روزنامه صمت دارید لطفا فرم را تکمیل و وجه اشتراک به حساب شماره ۰۲۲۴۱۷۴۱۰۵۰۰۰ و یا شماره کارت ۶۰۳۷-۹۹۱۸-۹۹۹۲-۷۰۲۲ نزد بانک ملی به نام موسسه فرهنگی مطبوعاتی گستر ش صنعت، معدن و تجارت واریز نمایید. اصل و کپی فیش واریزی را به همراه فرم اشتراک به نشانی خیابان فاتم‌مقام- کوچه آزادگان شماره۲۶ ارسال یا برای تسریع امور فرم و فیش مربوط را به شماره ۸-۸۸۱۰۵۳۰۶ ارسال نمایید.

لطفا به این نکات توجه فرمایید:
۱- در صورت تمایل به دریافت نسخه‌های بیشتر خواهشمند است در این قسمت (..... نسخه) مشخص نمایید.
۲- روزنامه مشترکین تهران، هر روز از ساعت ۷ تا ۱۰:۳۰ صبح توسط پیک تحویل می‌گردد.

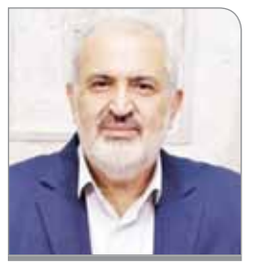
هزینه ارسال در تهران رایگان است

هزینه اشتراک	روزنامه صمت
۱ ماهه	۲۲۰,۰۰۰ تومان
۳ ماهه	۶۶۰,۰۰۰ تومان
۶ ماهه	۱,۳۲۰,۰۰۰ تومان
۹ ماهه	۱,۹۸۰,۰۰۰ تومان
۱۲ ماهه	۲,۶۴۰,۰۰۰ تومان

مشخصات مشترک
نام و نام خانوادگی:
عنوان موسسه:
تلفن ثابت یا تلفن همراه:
آدرس:
کدپستی:

چهره

مردم انتظار بیشتری از خودروسازان دارند

وزیر صنعت، معدن و تجارت با بیان اینکه این وزارتخانه مطالبه‌گر کیفیت محصولات خودروسازان است، گفت: مردم انتظار بیشتری از خودروسازان دارند و این انتظارات برآورده نشده است.

به‌گزارش ایرنا، عباس علی‌آبادی روز سه‌شنبه در دومین نمایشگاه تحول صنعت در جمع خبرنگاران اظهار کرد: به خودروسازان اعلام کرده‌ایم در صورتی که به استانداردهای جهانی نرسند، از آنها حمایت نخواهیم کرد، چراکه شأن مردم ما کمتر از مردم کشورهای دیگر نیست و استفاده از محصولات باکیفیت حق آنها است.

وی اضافه کرد: خودروسازان باید به این خواست ملی اهتمام داشته باشند؛ رهبر معظم انقلاب اسلامی موضوع را به‌صورت جدی مطرح کردند و ما نیز در وزارتخانه، موضوع را مطالبه می‌کنیم.

وزیر صنعت، معدن و تجارت با تاکید بر لزوم توجه خودروسازان به صنعت خودروهای برقی، گفت: باتوجه به قدمت‌مان در خودروسازی، باید زودتر در تولید خودروهای برقی ورود می‌کردیم، زیرا برقی‌سازی ۷۰ سال است که در جهان موردتوجه است.

وی افزود: امروز شهر تهران از لحاظ آلودگی هوا قابل‌تحمل نیست و زمستان روزهای آلوده بیشتری خواهیم داشت، از این‌رو نگران سلامتی مردم هستیم و دولت هم برای حل این معضل برنامه‌ریزی می‌کند.

این عضو کابینه دولت سیزدهم بااشاره به اینکه یکی از راهکارهای کاهش آلودگی هوا برقی‌سازی خودروها است، گفت: اقتصاد انرژی ما به‌خاطر صرف انرژی‌ها در حال کوچک شدن است، در این زمینه باید سرمایه‌گذاری‌ها در راستای سودآوری و بهبود اقتصاد کشور انجام شود و اتومبیل‌های برقی مصرف را به‌سمت انرژی پاک می‌برند.

علی‌آبادی عنوان کرد: خودروسازان متوجه شده‌اند که باید به‌سمت برقی‌سازی حرکت کنند، در این زمینه خودروسازان اصلی کار را آغاز کرده، اما به محصول نهایی دست نیافته‌اند.

وی اضافه کرد: خودروسازان قول داده‌اند که در ۶ ماه نخست سال آینده، ساخت خودروهای برقی محقق شود، وزارت صمت نیز پیگیر مطالبه مردم است و از خودروسازان در ساخت خودروهای برقی حمایت می‌کند.

وزیر صمت تاکید کرد: این حق مردم است که خودروهای در شأن و باکیفیت را انتخاب کنند که در اقتصاد ملی اثر مثبت ایفا کند.

■ نگرانی از بابت تامین زیرساخت‌های برقی‌سازی وجود ندارد

وی با بیان اینکه نگرانی در تامین زیرساخت‌های برقی‌سازی وجود ندارد، خاطرنشان کرد: در کشور در این زمینه، سرمایه‌گذاری هنگفتی انجام شده، ظرفیت ۹۲ هزار مگاواتی نیروگاهی در کشور و در هر نقطه کشور دسترسی به برق وجود دارد، بر این اساس شارژ سریع موردانتظار مردم است.

علی‌آبادی بیان‌داشت: در همه شهرها به‌ویژه کلانشهرها و مسیرهای جاده‌ای بین‌راهی مهم نیز ایستگاه شارژ خودروهای برقی را تعبیه خواهیم کرد.

وی بااشاره به اینکه تحول از نوآوری شروع می‌شود، گفت: باید قطعات و محصولاتی ساخته شوند که استراتژیک و دارای ارزش‌افزوده برای کشور باشند تا از این طریق بتوان بازارهای بین‌المللی را تسخیر کرد.

وزیر صمت با تاکید بر اینکه خودروسازان از ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان و دانشگاهیان استقبال می‌کنند، از فناوران دعوت کرد تا با همکاری و هم‌افزایی صنعت و دانش‌بنیان‌ها،برای تولید محصولات پیشرو و باکیفیت اقدام کنند. وی با بیان اینکه راه را برای واردات خودرو باز کرده‌ایم، گفت: آن چیزی که اتفاق افتاده، ناترازی در کیفیت و مطلوبیت است.

ما به‌سمتی حرکت می‌کنیم تا نیاز مردم را از طریق واردات برطرف کنیم، ضمن اینکه از خودروسازان داخلی نیز برای اصلاح کمی، کیفیت و تنوع حمایت و تشویق می‌کنیم.

این مقام مسئول افزود: خودروسازان باید کیفیت را تضمین کنند و با تنوع تولیدات، خودروهایی در شأن مردم تولید کنیم تا در بازارهای جهانی عرضه شود.

وی در پاسخ به سوال خبرنگاران، درباره اینکه بعضی از خودروسازان در سامانه یکپارچه هنگام تحویل خودرو به متقاضیان، خودروهای دیگری را تحمیل می‌کنند، گفت: خودروسازان به‌هیچ‌عنوان حق این کار را ندارند و باید طبق قانون و قرارداد عمل کنند. در این‌باره خودروسازان گفته‌اند که به مشتریان توصیه کرده‌اند،البته مشتریان می‌توانند توصیه را قبول نکنند.

علی‌آبادی افزود: تشخیص و قیمت‌گذاری برعهده شورای رقابت است، امیدواریم روزی رقابت به مرحله‌ای برسد که نیاز به قیمت‌گذاری نباشد و به این سمت حرکت کنیم که این خواسته دولت است.

وی در پاسخ به سوالی درباره حذف شورای رقابت، اظهار کرد: ما در این‌باره قول و وعده‌ای نمی‌دهیم، اما درصدد هستیم که شرایط را به‌سمتی سوق دهیم که واردات آزاد شود و در راستای تولید خودروهای برقی حرکت کنیم.

وزیر صنعت، معدن و تجارت در پاسخ به سوال خبرنگاری درباره عدم‌تامین قطعات خودروهای چینی، گفت: کسی که خودرو را عرضه می‌کند، متعهد است تا قطعات را هم تامین کند.

سخنگوی دولت اعلام کرد

علت بحران کمبود معلم، دخالت در اجرائیات طرح رتبه‌بندی

سخنگوی دولت اصرارهای نابجا و دخالت در اجرائیات طرح رتبه‌بندی معلمان و همچنین اجازه ندادن قانون‌گذار نسبت به بکارگیری ۸۰ هزار معلم بازنشسته شده پس از رتبه‌بندی را از دلایلی برشمرد که باعث بحران کمبود معلم شد.

به‌گزارش ایسنا، علی بهادری‌جهرمی در نشست خبری هفتگی با نمایندگان رسانه‌ها بااشاره به سفر اخیر معاون اول رئیس‌جمهوری به چین، اظهار کرد: روند سومین سازکار عالی برای روند توافق ۲۵ساله ایران و چین در این سفر پیگیری شد. دیدارهای دوجانبه‌ای با مسئولان چین و نخست‌وزیر کوبا انجام شد.

■ اعلام آمادگی ایران برای سرمایه‌گذاری‌های مشترک با چین

وی ادامه داد: محورهای مختلفی در این جلسات و سخنرانی‌ها مطرح شد؛ از جمله نسل‌کشی رژیم‌صهیونیستی و نیز تاکید بر الگوهای نوین تجارت به‌منظور تضمین منافع عمومی جامعه بشری، ظرفیت بالای اقتصادی ایران و نقش راهبردی ایران در عرصه بین‌المللی در مسیرهای ترانزیتی و انرژی و اعلام آمادگی بر سرمایه‌گذاری‌های مشترک و صادرات محصولات ایرانی.

■ رشد ۲۲درصدی ترانزیت کشور در حوزه‌های مختلف در هفت‌ماهه امسال

وی افزود: ترانزیت کشور در حوزه‌های مختلف در هفت‌ماهه امسال رشد ۲۲ درصدی را نسبت به سال گذشته ثبت کرد. در حوزه خودرو هم رشد ۲۲ درصدی را در هفت‌ماهه امسال تجربه کردیم.

■ افزایش ۵۸ درصدی آمار فروش کتاب تا آبان ۱۴۰۲ نسبت به سال قبل

دبیر هیات‌دولت همچنین با تشریح اقدامات دولت برای ترویج کتابخوانی و حمایت از نویسندگان، اظهار کرد: دولت اهمیت ویژه‌ای برای صنعت چاپ و نشر و ترویج کتابخوانی قائل است و اقدامات حمایتی مهمی را از نویسندگان، ناشران و خوانندگان انجام داده است.

حمایت از برگزاری رویدادهای ترویج کتاب و افزایش ۴۰ درصدی تعداد اهل قلم صندوق اعتباری هنر و راه‌اندازی سامانه بازار کتاب و راه‌اندازی تلویزیون اینترنتی کتاب، از اقدامات دولت در این حوزه است.

بهادری‌جهرمی یادآور شد: تعداد کتب چاپ‌شده و فروش کتاب در دولت سیزدهم نسبت به دوره پیش از این، رشد چشمگیری داشته است. میزان فروش کتاب در سال ۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰، ۲۴۷ درصد افزایش یافته و آمار فروش تا آبان ۱۴۰۲ نسبت به کل سال ۱۴۰۱ حدود ۵۸ درصد افزایش را تجربه کرده است.

وی با بیان اینکه در روزهای اخیر رکورد پرمخاطب‌ترین روز سینما شکسته شده است، اظهار کرد: سه‌شنبه ۱۶ آبان بیش از ۲۷۴ هزار نفر به سینما رفتند که این حضور، رکورد پرمخاطب‌ترین روز سینما را شکست. جمعه ۱۹ آبان هم با حضور ۱۹۱هزار مخاطب و فروش ۱۰۵میلیارد ریالی، رکورد پرفروش‌ترین روز سینمای ایران شکسته شد.

وی یادآور شد: در زمینه دلایل کمبود معلم به بخشی از دلایل در نشست خبری قبل اشاره کردم و امروز بر نکته دیگری اشاره می‌کنم که متاسفانه در برخی موارد در قانون‌گذاری‌ها، ما به واقعیت کشور توجه نمی‌کنیم.

متاسفانه درباره رتبه‌بندی معلمان باوجود موافقت همه ما بر این طرح، احکامی از جمله درباره مدت‌زمان‌های این طرح در نظر گرفته شد که با واقعیت‌های حوزه آموزش‌وپرورش همخوانی نداشت.

بهادری‌جهرمی ادامه داد: علاوه بر آن، اصرارهای نابجا و دخالت در اجرائیات طرح رتبه‌بندی از سوی کمیسیون آموزش مجلس، کام معلمان را تلخ کرد و باعث بروز مشکلاتی شد.

نکته دیگر هم این بود که قانون‌گذار اجازه نداد که دولت حدود ۸۰ هزار معلم را که پس از رتبه‌بندی خود را بازنشسته کردند، برای مدت محدود در مسند معلمی نگه دارد تا ناگهان بحران کمبود معلم رخ ندهد.

■ تکمیل فرودگاه نیمه‌کاره سقز در دولت سیزدهم

سخنگوی دولت در پاسخ به پرسشی درباره افتتاح فرودگاه سقز، اظهار کرد: این پروژه هم مثل برخی پروژه‌های نیمه‌تمام دیگر از سال ۱۳۸۴ آغاز و تیر سال ۱۴۰۰ و در واپسین روزهای دولت دوازدهم، به‌صورت ناقص افتتاح شد. از آن زمان تاکنون، حتی یک پرواز هم در آن انجام نشده و به‌دلیل اینکه به‌صورت ناقص افتتاح شده است، هیچ کارآیی ندارد.

وی یادآور شد: در ۲ سال اخیر با روی کار آمدن دولت سیزدهم، این پروژه در کمتر از ۲ سال با تزریق اعتبار لازم تکمیل شد. علاوه بر ساخت و تکمیل برج مراقبت و تجهیز آن، ساخت دیوار حفاظتی ساختمان پایانه و پلیس و دیگر پروژه‌های زیرساختی و تجهیز تاسیسات در دستور کار قرار گرفت و به تکمیل و بهره‌برداری عملیاتی رسید.

بهادری‌جهرمی افزود: امروز پس از سال‌ها انتظار، سقزی‌ها به آرزوی خود رسیدند و فرودگاه این شهر افتتاح شد و الان به‌صورت هفتگی ۲ پرواز در این فرودگاه انجام می‌شود. مردم بهترین قضاوت‌کننده هستند که واقعیت امر چیست.

رئیس سازمان بورس در کنفرانس بین‌المللی راهبری شرکتی تاکید کرد

حاکمیت شرکتی، عامل تعادل بین منافع ذی‌نفعان

سازمان مدیریت صنعتی، سومین کنفرانس بین‌المللی راهبری شرکتی را با حضور مسئولان، مدیران ارشد سازمان‌ها و صاحب‌نظران این حوزه با موضوع اصلی رابطه هیات‌مدیره و مدیرعامل در تحقق اهداف نظام راهبری شرکتی در مرکز همایش‌های این سازمان برگزار کرد.

به‌گزارش روابط‌عمومی سازمان مدیریت صنعتی، ابراهیم شیخ، دبیر علمی کنفرانس، ضمن بیان اهمیت برنامه‌های آموزش و توانمندسازی اعضای هیات‌مدیره، به تشریح وضعیت فعلی راهبری شرکتی در کشور پرداخت و بر لزوم توجه به مدل‌های شایستگی در انتصاب هیات‌مدیره و مدیران‌عامل تاکید کرد.

در ادامه، وی درباره تشکیل کمیته‌های هیات‌مدیره و اجرای آیین‌نامه حاکمیت شرکتی شرکت‌های بورس، آیین‌نامه انتظام‌بخشی به شرکت‌های دولتی و سایر قوانین و مقررات ناظر توضیحاتی ارائه کرد.

شیخ ضمن بیان برنامه توسعه راهبری شرکتی در کشور پیشنهاد کرد تا اجرای آیین‌نامه و دستورالعمل و بروزآوری برنامه، صدور گواهینامه حرفه‌ای برای اعضای هیات‌مدیره و مدیران‌عامل شرکت‌ها و تشکیل انجمن حرفه‌ای برای آنان موردتوجه قرار گیرد.

دبیر علمی کنفرانس، حمایت از سهامداران خرد، اصلاح قانون تجارت، توانمندسازی ارکان راهبری شرکتی، تربیت مشاوران، تقویت حسابرسی داخلی، سیاست‌های تشویقی، تقویت مکانیزم‌های راهبری شرکتی برای ورود به بورس، توسعه تحقیقات و پژوهش‌های کاربردی و تقویت نظارت‌های بیرونی را از عوامل موثر در توسعه راهبری در کشور عنوان کرد.

■ وضع مقررات حاکمیت شرکتی در بازار سرمایه

دیگر سخنران این کنفرانس، مجید عشقی، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار بود.

وی درباره حاکمیت شرکتی و تنظیم روابط میان ذی‌نفعان بازار سرمایه اظهار کرد: ایجاد تعادل بین منافع ذی‌نفعان بازار سرمایه، یکی از مباحث جدی موردنظر ما در بازار سرمایه طی سال‌های اخیر بوده است. عشقی ادامه داد: حاکمیت شرکتی یکی از دغدغه‌های جدی ما در سازمان بورس و اوراق بهادار است که در حوزه ناشران و همچنین نهادهای مالی معنا پیدا می‌کند. رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار افزود: مقررات حاکمیت شرکتی در بازار سرمایه کشور وضع شده است؛ اما نیازمند فعالیت بیشتری از سمت سازمان بورس و اوراق بهادار، ارکان بازار سرمایه، نهادهای مالی و کانون‌ها، البته هرکدام به فراخور مسئولیت‌های‌شان است تا بتوانیم مقوله تنظیم روابط بین ذی‌نفعان را به‌خوبی پیاده و اجرای حاکمیت شرکتی را پیگیری کنیم.

رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار تاکید کرد: اگر حاکمیت شرکتی به‌درستی پیاده‌سازی و به تعادل بین منافع ذی‌نفعان منتج شود، در گام نخست، به حمایت از منافع سرمایه‌گذاران منتهی خواهد شد. این موضوع همچنین افزایش شفافیت و افشای اطلاعات درست را به‌دنبال دارد و سلامت بازار را تضمین خواهد کرد.

وی همچنین در رابطه با اجرای حاکمیت شرکتی افزود: این موضوع پایداری شرکت‌ها را افزایش می‌دهد و کاهش ریسک را به‌دنبال خواهد داشت. همچنین، حاکمیت شرکتی می‌تواند مسئولیت‌پذیری ذی‌نفعان شرکت در رابطه با پایداری و استقرار فعالیت آن در محیط اجتماعی را افزایش و هزینه‌های مالی را کاهش دهد.

رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار تصریح کرد: اجرای حاکمیت شرکتی باتوجه به فضای حاکم بر بازار سرمایه، گسترش جامعه سهامداری به ۶۰ میلیون نفر، فعالیت هزار نهاد مالی و ... امری گریزناپذیر است و با اجرای آن می‌توانیم بازار سرمایه سالمی داشته باشیم.

دکتر عشقی ادامه داد: در این‌باره یکی از ابتدایی‌ترین اقدامات بحث سنجش اجرای حاکمیت شرکتی است. ما در سازمان بورس و اوراق بهادار به‌دنبال تدوین دستورالعملی هستیم که به‌موجب آن، میزان اجرای حاکمیت شرکتی، سنجیده و رتبه‌بندی آن اعلام شود تا سهامداران هم از آن مطلع شوند.

در سومین کنفرانس بین‌المللی راهبری شرکتی، خدمات کلینیک راهبری شرکتی ویژه مدیران‌عامل و اعضای هیات‌مدیره به‌منظور پاسخگویی و مشاوره به آنان ارائه شد. علاوه بر این، کتب، نشریات و مقالات برجسته موردتایید در سومین کنفرانس بین‌المللی راهبری شرکتی معرفی شد.

بذرپاش اعلام کرد

ورود تعداد قابل توجهی هواپیما به ناوگان تا پایان دولت

وزیر راه و شهرسازی با بیان اینکه هر ماه تعدادی هواپیما خریداری می‌شود، گفت: تعداد قابل توجهی هواپیما تا پایان دولت سیزدهم به ناوگان حمل‌ونقل هوایی اضافه می‌شود.

به‌گزارش ایسنا، مهرداد بذرپاش در حاشیه مراسم افتتاح پایانه جدید فرودگاه بین‌المللی کیش، ساخت این پایانه با چنین ابعادی را یکی از ضرورت‌های منطقه دانست و گفت: ارزش روز این پروژه حدود ۵هزار میلیارد تومان است و به‌عنوان یکی از نمادهای توسعه منطقه محسوب می‌شود. وی با بیان اینکه مناطق آزاد یکی از فرصت‌های اصلی سرمایه‌گذاری است، افزود: در راستای سیاست توسعه زیرساخت‌های فرودگاهی برای تکمیل این خدمات باید پایانه بار نیز احداث شود و تعداد پروازها برای دسترسی راحت‌تر در جزیره کیش افزایش یابد. وزیر راه و شهرسازی ادامه داد: باتوجه به اینکه جزیره کیش قرار است نقش سرمایه‌گذاری را در کشور ایفا کند، باید زیرساخت‌ها را برای جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی از طریق این جزیره فراهم کنیم. بذرپاش در ادامه به توسعه زیرساخت‌ها در بخش حمل‌ونقل دریایی جزیره کیش اشاره کرد و گفت: باتوجه به وجود بنادر مهم و راهبردی در استان هرمزگان و جابه‌جایی حجم بالای کالاها از این بنادر، توسعه زیرساخت‌های بندری استان هرمزگان در دستور کار قرار دارد.

وی تاکید کرد: همچنین اتصال به شمال کشور از طریق خطوط ریلی که زنجیره‌های شمال به جنوب را تکمیل می‌کند نیز، تقاضای مردم و سایر کشورهای منطقه است و در اولویت برنامه‌ها قرار دارد. این روزها محور همه اجلاس‌های بین‌المللی مسیرهای ترانزیتی است و ایران با وجود فرصت‌های ترانزیتی ویژه، در مرکز توجه قرار دارد.

تعداد قابل توجهی هواپیما تا پایان دولت سیزدهم به ناوگان حمل‌ونقل هوایی اضافه می‌شود وزیر راه و شهرسازی همچنین به توسعه ناوگان هوایی اشاره کرد و گفت: باوجود تحریم‌های ناجوانمردانه در صنعت هوایی کشورمان، تاب‌آوری این صنعت روزبه‌روز در حال افزایش و توسعه ناوگان نیز از روش‌های مختلف در حال پیگیری است.

بذرپاش با بیان اینکه در دولت سیزدهم تقریبا هر ماه تعدادی هواپیما خریداری می‌شود، افزود: تا پایان دولت تعداد قابل توجهی هواپیما به ناوگان حمل‌ونقل هوایی کشور اضافه می‌شود. وی شرایط تردد و خدمات هوایی در جزیره کیش را مناسب دانست و گفت: باتوجه به زیرساخت‌های فراهم‌شده در تلاش برای افزایش تعداد پروازهای روزانه در این جزیره هستیم.

■ هدف‌گذاری ایجاد ۲۷ شهرک ساحلی

وزیر راه و شهرسازی درباره سیاست‌های کلی توسعه دریامحور ابلاغ‌شده از سوی رهبر معظم انقلاب، توضیح داد: بخش زیادی از این سند مربوط به وزارت راه و شهرسازی در اقتصاد دریا است و یکی از طرح‌های وزارت راه و شهرسازی در این حوزه، هدف‌گذاری ۲۷ نقطه در کشور برای احداث شهرک ساحلی در قالب طرح «هم‌پیوندی» استان‌ها با اقتصاد دریا است. بذرپاش ادامه داد: مصوبات لازم این طرح در شورای برنامه‌ریزی ۴ استان خوزستان، هرمزگان، بوشهر و سیستان‌وبلوچستان اخذ شده است و در شورای‌عالی معماری و شهرسازی نیز ظرف ماه‌های آینده به‌نتیجه می‌رسد. وی طرح «هم‌پیوندی» استان‌ها با اقتصاد دریا را یکی از طرح‌های بزرگ و راهبردی کشور دانست که زمینه جمعیت‌پذیری را در افزایش می‌دهد.: این شهرها، شهرهای مولد در همه صنایع از جمله کشاورزی و پتروشیمی است و ساخت مسکن در شهرک‌های ساحلی نیز یکی از برنامه‌های جدی وزارت راه و شهرسازی است که با جمعیت‌پذیری این شهرک‌ها محقق می‌شود.

به‌گفته بذرپاش، فرصت‌های سرمایه‌گذاری در این شهرک‌های ساحلی ظرف ۲ ماه آینده طی همایشی معرفی خواهد شد.

■ توافق با سازمان مناطق آزاد برای ساخت مسکن

وزیر راه و شهرسازی درباره ساخت مسکن در مناطق آزاد نیز گفت: این موضوع باتوجه به زیرساخت مناسب مناطق آزاد از لحاظ زمین و نیازی که وجود دارد، در شورای‌عالی شهرسازی و معماری به‌تصویب رسیده است.

بذرپاش تاکید کرد: به‌زودی طی توافق با شورای‌عالی مناطق آزاد تجاری ـ صنعتی و ویژه اقتصادی، عملیات ساخت واحدهای مسکونی در این مناطق، در قالب نهضت ملی مسکن و با رعایت الگوهای حاکم بر مناطق آزاد آغاز خواهد شد.

عکس روز

شاخص آلودگی هوای پایتخت هم‌اکنون روی عدد ۱۵۱ قرار دارد و کیفیت هوا در وضعیت قرمز و ناسالم برای تمام گروه‌ها است

منبع: مهر

ویژه تر از خبر

قانون هوای پاک در اولویت نیست

عضو هیات‌رئیسه مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه قانون هوای پاک به‌خوبی اجرا نشده است، گفت: اگر بی‌توجهی به اجرای قانون هوای پاک ادامه پیدا کند، سال به سال وضعیت بدتر می‌شود، البته با این وجود، اجرای این قانون هنوز در اولویت کاری برخی مدیران و دستگاه‌های ذی‌ربط قرار ندارد. به‌گزارش ایسنا، محسن پیرهادی بااشاره به آلودگی هوای کلانشهرها گفت: در سال‌های اخیر، بیشتر کلانشهرهای کشور با مسئله افت کیفیت هوا مواجه شده‌اند؛ وضعیت آلودگی هوا در کلانشهرها و رشد آن در سال‌های اخیر موید بی‌توجهی و اجرای ضعیف و غیرمسئولانه قانون هوای پاک از سوی دستگاه‌های مجری است؛ کلانشهرهایی همچون اهواز، تهران، کرج و اصفهان نیمی از روزهای سال گذشته را در وضعیت آلودگی هوا قرار داشتند و این بدان معناست که قریب به نیمی از روزهای شهروندان این شهرها با هشدار آلودگی هوا سپری شده است.

وی با بیان اینکه روزهای آلوده کلانشهرها نسبت به سال ۱۴۰۰ رشد قابل‌توجهی داشته است، گفت: این روند به‌معنای کاهش چشمگیر کیفیت هوای کلانشهرها و افزایش غلظت آلاینده‌ها است. از طرف دیگر، طبق گزارش مراجع نظارتی، قانون هوای پاک از زمان تصویب تاکنون، عملکرد مطلوبی نداشته است.

■ تعداد روزهای هوای پاک اهواز در سال گذشته صفر بوده است

پیرهادی بیان کرد: متاسفانه قانون مصوب سال ۹۶ در اجرا توفیق چندانی نداشته است و باوجود احکام اجرایی متعدد درباره مقابله با بحران آلودگی هوا کماکان وضعیت کیفی هوای شهرهای کشور نامطلوب گزارش می‌شود، به‌طوری‌که تعداد روزهای هوای پاک اهواز در سال گذشته صفر بوده است. اگر بی‌توجهی به اجرای قانون هوای پاک ادامه پیدا کند، سال به سال وضعیت این حوزه رو به وخامت می‌رود. وی اجرای ضعیف و بی‌کیفیت و بدون تعهد قانون هوای پاک را یکی از شاخص‌های رشد روزهای آلوده در کلانشهرهای کشور دانست و گفت: متاسفانه و باوجود اهمیت و خسارت‌بار بودن معضل آلودگی هوا و تاکید رهبر معظم انقلاب بر رفع این معضل، اجرای این قانون هنوز در اولویت کاری برخی مدیران و دستگاه‌های ذی‌ربط و دخیل در آن قرار ندارد. نماینده تهران درباره چرایی اجرا نشدن کامل و جامع قانون هوای پاک گفت: معطل ماندن اجرای کامل قانون هوای پاک، علل متفاوتی دارد که از جمله آن؛ منابع مالی، در اولویت نبودن مسئله آلودگی هوا، ناهماهنگی دستگاه‌های مجری، تفسیر شخصی ارگان‌ها و نبود نظارت کافی و موثر است که سبب شده‌اند تا در نهایت، اجرای این قانون مهم و حیاتی نتیجه مطلوبی نداشته باشد.

editor@smtnews.ir

آیا خصوصی‌سازی موجب بهبود عملکرد صنعت خودرو می‌شود؟

با وجود اینکه در راستای کمک به صنعت خودرو، برنامه واگذاری خودروسازان به بخش خصوصی در دستور کار جدی قرار دارد، اما همچنان برخی کارشناسان معتقدند واگذاری این صنعت نمی‌تواند منجر به بهبود عملکرد صنعت خودرو شود، چراکه سایر شرایط اقتصادی و سیاسی از جمله تحریم‌ها نیز روی این صنعت اثرگذار است. واگذاری ایران‌خودرو و سایپا به‌عنوان دو خودروساز بزرگ کشور از سال ۱۳۷۷ آغاز شده و پس از واگذاری‌های متعدد، سهم مستقیم دولت از مالکیت این دو خودروساز به ۵.۷۲ درصد در ایران‌خودرو و ۱۶.۸۲ درصد در سایپا رسیده است. در بازدید سرزده رئیس‌جمهوری از شرکت ایران‌خودرو در اسفند ۱۴۰۰، موضوع واگذاری شرکت‌های خودروسازی به بخش خصوصی در دستور ۸ ماده‌ای ایشان موردتوجه قرار گرفت. به‌گونه‌ای که در بند هشتم آن، به «تعیین‌تکلیف واگذاری مدیریت ایران‌خودرو و سایپا به بخش خصوصی» تاکید شده است. با گذشت بیش از یک سال و نیم از دستور رئیس‌جمهوری، تغییر خاصی در وضعیت واگذاری ایران‌خودرو و سایپا ایجاد نشده است. با این حال در این گزارش، ضمن پرداختن به معضلات خصوصی‌سازی خودروسازان کشور، به این سوال پاسخ داده خواهد شد که «آیا واگذاری سهام باقیمانده دولت در ایران‌خودرو و سایپا، منجر به ارتقای سطح عملکرد خودروسازی در کشور خواهد شد؟»

عکس: صمت

وضعیت سهامداری دولت در شرکت‌های خودروساز چگونه است؟

محسن شوریده، کارشناس اقتصاد درباره اینک آیا واگذاری سهام باقیمانده دولت در ایران‌خودرو و سایپا، منجر به ارتقای سطح عملکرد خودروسازی در کشور خواهد شد یا خیر، به مهر گفت: خصوصی‌سازی عملا با هدف رشد شاخص‌های عملکردی از قبیل بهره‌وری، بازده دارایی، سودآوری و... انجام می‌شود. این هدف در صورتی محقق می‌شود که نقش تصدی‌گری دولت به حداقل رسیده و دولت تنها وظیفه تنظیم‌گری داشته باشد.

وی افزود: با نگاهی به‌صورت مالی ایران‌خودرو و سایپا مشخص می‌شود، سازمان گسترش و نوسازی ایران ذیل وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت) با سهامداری ۵.۷۲ درصد در ایران‌خودرو و ۱۶.۸۲ درصدی در سایپا، ۲۲.۵ درصد از سهام خودروسازی در ایران را داراست.

این کارشناس اقتصاد با اشاره به جزئیات سهامداری شرکت ایران‌خودرو و سایپا گفت: اما بررسی عمیق‌تر سهامداری دولت نشان می‌دهد دولت مالک ۵۳.۹ درصد از سهام خودروسازان است که ۳۷ درصد سهام سایپا و ۱۶.۹ درصد سهام ایران‌خودرو را در اختیار دارد.

شوریده افزود: علاوه بر سهامداری دولت، سهامداری خودروسازان و بانک‌های غیردولتی (با عنوان بنگاه‌داری بانک‌ها) در شرکت‌های خودروسازی نیز قابل‌توجه است. خودروسازان در مجموع ۴۱.۱ درصد سهام خود را در اختیار دارند. سهامداری بانک‌های غیردولتی نیز ۸ درصد است. جدول (۱) سهام دولت، خودروسازان و بانک‌های غیردولتی در ایران‌خودرو و سایپا را در ۳ لایه اول، دوم و سوم نشان می‌دهد.

وی با اشاره به اینکه خودروسازان عملا سهامدار خودشان هستند، گفت: به صورتی که ایران‌خودرو ۱۶.۸ درصد و سایپا ۲۴.۳ درصد از سهام خود را تحت تملک دارند. این سهامداری تودلی، یکی از معضلاتی است که در روند واگذاری خودروسازان اختلال ایجاد کرده است.

این کارشناس اقتصاد با بیان اینکه شرکت‌های خودروسازی با یک یا چند واسطه به خود خودروساز ارتباط پیدا می‌کنند و در حقیقت به‌صورت غیرمستقیم سهامدار خودشان می‌شوند، افزود: به‌عنوان‌مثال یکی از سهامداران شرکت سایپا، گروه صنعتی رنا است. سهامداران گروه صنعتی رنا نیز گروه سرمایه‌گذاری سایپا و سرمایه‌گذاری کارکنان سایپاست که همگی به شرکت سایپا ارتباط پیدا می‌کنند.

عملکرد شرکت‌های خودروسازی همزمان با سهم مالکیتی دولت

شوریده با اشاره به عملکرد گروه خودروسازی سایپا، گفت: نمودار (۱) سه شاخص بهره‌وری نیروی‌کار، سود خالص و بازده دارایی شرکت سایپا را در سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱ نشان می‌دهد. در این نمودار معیارهای ذکر شده روندی منفی و کاهشی را نشان می‌دهند.

وی افزود: به‌عنوان‌مثال، بازده دارایی از ۰.۰۴- درصد در سال ۹۵ به ۰.۲۸- درصد در سال ۱۴۰۱ رسیده است. سود خالص نیز روند کاهشی داشته و از منفی ۷۸۷ میلیارد تومان به منفی ۲۰, ۳۴۲ میلیارد تومان کاهش یافته است. مجموع زیان انباشته سایپا نیز در این ۷ سال به بیش از ۷۵ هزار میلیارد تومان رسیده است.

این کارشناس اقتصاد با اشاره به عملکرد منفی معیارهای ارزیابی سایپا، گفت: این در حالی است که سهامداری دولت در بازه ۱۴۰۰-۱۳۹۵، ۱۷.۳ درصد بوده است و تنها در سال ۱۴۰۱ با واگذاری ۰.۵ درصد به ۱۶.۸ درصد رسیده است. بررسی سهامداری دولت و معیارهای ارزیابی عملکرد سایپا، این مسئله را نتیجه می‌دهد که تغییر در سهامداری دولت نتوانسته بر عملکرد خودروسازان اثر قابل‌توجهی بگذارد.

شوریده ضمن اشاره به عملکرد گروه خودروسازی ایران‌خودرو، افزود: نمودار (۲) معیارهای ارزیابی ایران‌خودرو را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشخص است بهره‌وری نیروی کار، سودآوری و بازده دارایی همواره منفی بوده و مجموع زیان انباشته ایران‌خودرو در ۷ سال گذشته به بیش از ۷۳ هزار میلیارد تومان رسیده است.

شوریده اظهار کرد: در کنار شاخص‌های عملکردی ایران‌خودرو، سهام دولت از سال ۱۳۹ تا ۱۳۹۸، ۱۴ درصد بود و با واگذاری ۰.۲ درصد در سال ۱۳۹۸، به ۱۳.۸ درصد رسید. پس از آن در سال ۱۴۰۰، بخشی از سهام دولت واگذار شد و به ۵.۷۲ درصد رسید. توجه به سهامداری دولت و معیارهای ارزیابی عملکرد نشان می‌دهد ارتباطی بین بهبود شاخص‌های عملکردی ایران‌خودرو و سهامداری دولت دیده نمی‌شود.

وی در پایان با بیان اینکه واگذاری خودروسازان به بخش خصوصی نمی‌تواند تمامی معیارهای ارزیابی عملکرد خودروسازان را بهبود ببخشد، گفت: بررسی معیارهای عملکردی خودروسازان و سهامداری دولت نشان می‌دهد صرف واگذاری سهام دولت که در صورت مالی شرکت‌های خودروسازی نمی‌تواند به بهبود عملکرد آنها بینجامد و سایر شرایط کلان اقتصادی و سیاسی از جمله تحریم‌های اقتصادی، نرخ تورم، رشد اقتصادی، نرخ ارز و... بر عملکرد خودروسازان اثرگذار است.

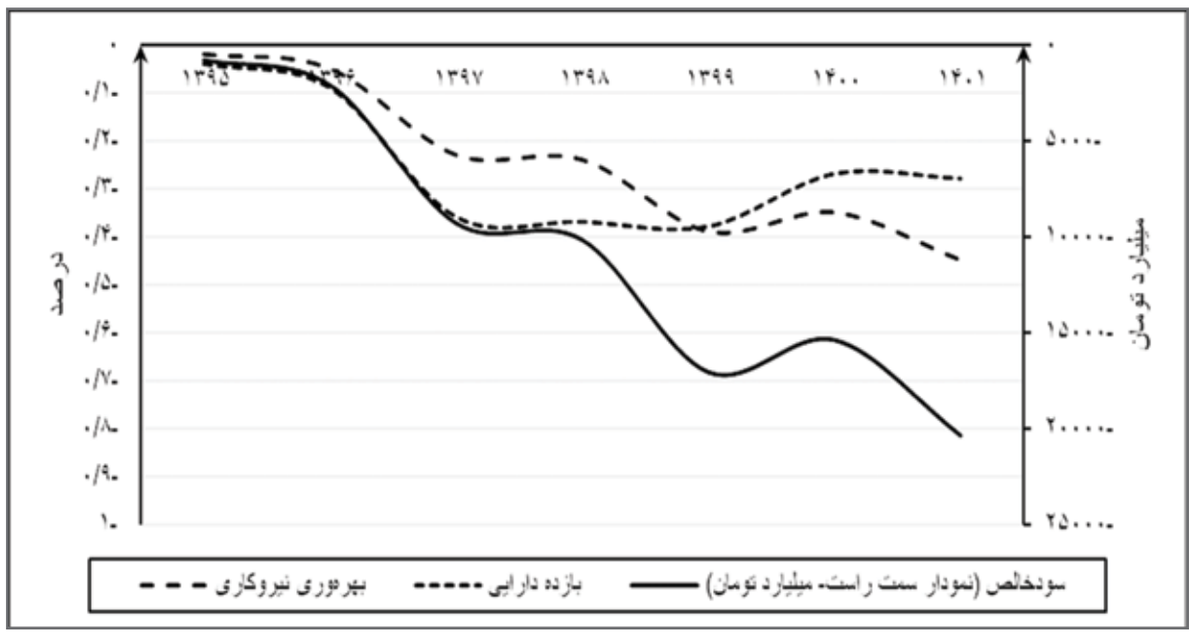
راه بهبود وضعیت ایران‌خودرو و سایپا چیست؟

در کنار شرایط اقتصاد کلان و همچنین محیط کسب‌وکار، برخی رویه‌های عملکردی شرکت‌های خودروسازی نقش مهمی در وضعیت فعلی آنها (زیان انباشته بالا و همچنین بهره‌وری پایین) دارد. از سوی دیگر، تجربه تاریخی نشان می‌دهد صرف واگذاری سهام دولت به بخش خصوصی نمی‌تواند منجر به حل مشکلات و افزایش کارآیی و بهره‌وری آنها شود.

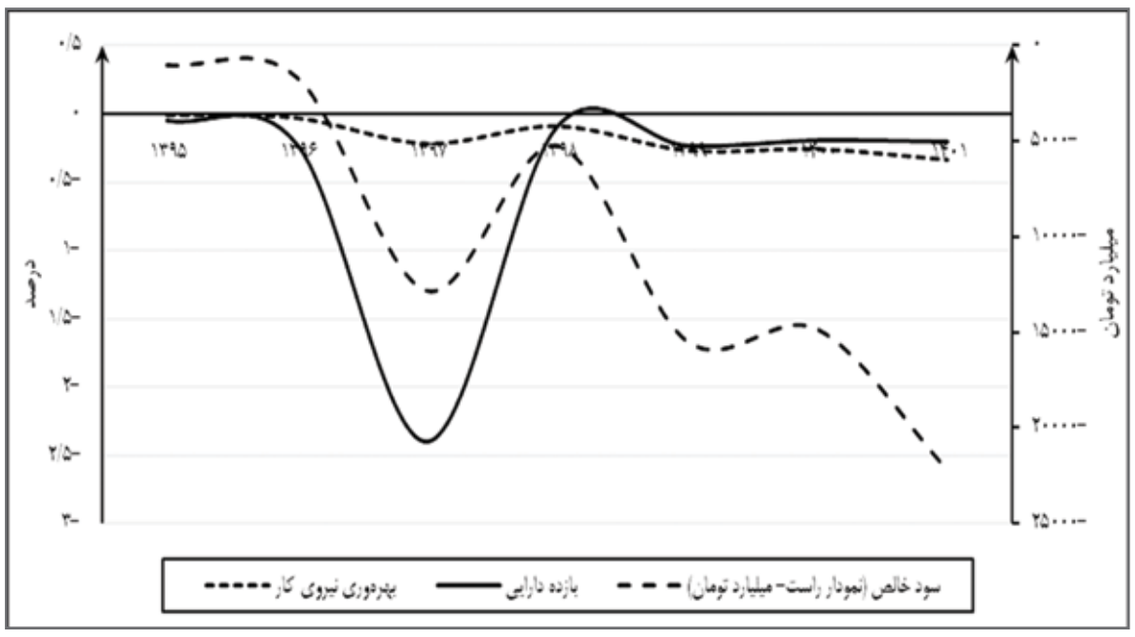
بنابراین، لازم و مناسب است دولت قبل از واگذاری باقیمانده سهام خود از شرکت‌های خودروسازی اقدامات اصلاحی درباره افزایش شفافیت، چابک‌سازی و همچنین کاهش هزینه‌های جانبی (از جمله انباشت نیروی کار و...) را موردتوجه قرار دهد.

در پایان بعد از بهبود عملکرد شرکت‌های خودروسازی نسبت به واگذاری باقیمانده سهام خود از دو شرکت یادشده اقدام کند.

نمودار (۱): بهره‌وری نیروی کار، سود خالص و بازده دارایی در گروه خودروسازی سایپا

نمودار (۲): بهره‌وری نیروی کار، سود خالص و بازده دارایی در گروه خودروسازی ایران‌خودرو

مفقودی

برگ سبز و سند کمپانی سواری پیکان سفید به شماره پلاک ۷۳ ب ۵۹۷ ایران ۳۱ و به شماره موتور ۱۱۱۵۸۱۳۶۰۷۲ و به شماره شاسی ۸۱۵۴۲۷۱۹ مفقود گردیده و از اعتبار ساقط است.

خرم‌آباد

مفقودی

برگ سبز، کارت خودرو و سند کمپانی پراید مشکی روغنی به شماره پلاک ۴۲۹ج۹۲_ایران ۳۱ و شماره شاسی ۶۱۴۱۲۲۸۳۲۱۷۲۶۲ و به شماره موتور۰۰۶۷۵۰۴۸ مفقود گردیده و از اعتبار ساقط است.

خرم‌آباد

69 days before the event

ICSC 2024

3rd International Conference on Steelmaking & Continuous Casting (ICSC2024)

۶۹ روز مانده به برگزاری

سومین کنفرانس بین المللی

فولاد سازی و ریخته گری مداوم

۳ و ۴ بهمن ماه ۱۴۰۲

هرمزگان، بندرعباس، شرکت فولاد هرمزگان

محور های کنفرانس

- فرآیند های کوره قوس الکتریکی
- فرایندهای متالورژی ثانویه
- ریخته‌گری و انجماد محصولات ریخته گری مداوم
- بازیافت حرارت
- افزایش بهره وری و بهینه سازی فرآیندهای فولادسازی و ریخته گری مداوم
- شبیه سازی و کنترل فرآیندها
- انقلاب صنعتی چهارم
- تکنولوژی های نوظهور در فولاد سازی و ریخته گری مداوم
- محیط زیست و پایداری

وبسایت: www.hosco.ir

ایمیل: icsc@hosco.ir

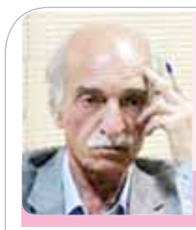
شماره دبیرخانه: ۰۷۶-۳۱۰۱۶۰۰۲

آدرس دبیرخانه: بندرعباس، پارک علم و فناوری هرمزگان، طبقه ۶

کسب اطلاعات بیشتر ۰۹۳۷۷۳۱۷۳۹۷

یادداشت

بی‌برنامگی صادرات را به محاق برد

محمود نجفی‌سهی
کارشناس و فعال حوزه صنعت

نخستین مشکل که نه‌تنها صادرات، بلکه کل اقتصاد ما را تحت‌تاثیر قرار داده، به موضوع عدم‌ثبات سیاسی برمی‌گردد. عدم‌ثبات سیاسی و مشخص نبود مسیر، اساسی‌ترین چالش اقتصاد و تولید ما است. متاثر از همین بی‌ثباتی اقتصادی بسیاری از کشورها تعامل اقتصادی و تجاری با ما ندارند. در این میان، بخش زیادی از مشکلات صادرکنندگان ما به نداشتن برنامه‌های کلان و سیاست‌گذاری‌های درست برمی‌گردد. به‌عنوان نمونه در شرایطی که با کمبود آب روبه‌رو هستیم برخی از محصولات بسیار آب‌بر کشاورزی را صادر می‌کنیم. چون برنامه‌ریزی و نظارت مداوم و منسجمی بر این بخش نداریم، تکلیف صادرکنندگان ما هم مشخص نیست، گاه شاهد صادرات اقلامی هستیم که نه‌تنها سود و منفعتی برای کشور ندارند که در بلندمدت آثار سوء هم خواهند داشت.

متاسفانه نابسامانی اقتصادی صدمه زیادی به صنعت ما زده و تمام بخش‌های آن و از جمله صادرات را تحت‌تاثیر قرار داده است. جایی قرار بود تولیدات‌مان صادر کرده و ارز وارد کنیم که در این بخش نیز متاسفانه با مقاومت صادرکنندگان و عقب‌نشینی دولت و بانک مرکزی بخش زیادی از ارز صادرات فعلا وارد کشور نمی‌شود. چرا این‌گونه است؟ چون سیاست‌گذاری درست و برنامه منسجمی برای بخش‌های گوناگون اقتصاد نداریم. درست این است که مدام بر وضعیت مولفه‌های گوناگون اقتصادی نظارت شود و به‌عنوان نمونه در بخش صادرات، هر جا و هر زمان صادرات محصولی به نفع کشور است، انجام شود، در غیر این صورت از صادرات آن محصول ممانعت به عمل آید. آیا درست است در این شرایط بی‌آبی محصول کشاورزی صادر کنیم؟ وقتی در محصول ساخته‌شده ارزش‌افزوده و اشتغال داریم، آیا درست است مواد خام صادر کنیم؟ مشتری‌های کالاهای ما، چه کسانی هستند؟ صادرات به بازار هرکدام از کشورهای همسایه و... چه فایده‌ای برای ما دارد؟ و... تمام اینها با رصد مستمر و در راستای دورنما و استراتژی کلانی که برای صادرات داریم باید پاسخ داده شوند. پس نخست باید سیاست‌گذاری درستی داشته باشیم و بازارمان وضعیت باثباتی داشته باشد تا در گام بعدی بتوانیم رشد صادرات را محقق کنیم.

متاسفانه نه‌تنها استراتژی صادراتی نداریم، بدتر از آن با عدم‌ثبات در قوانین و مقررات صادراتی مواجه هستیم که معضل بزرگی در مسیر صادرات است و راه را برای صادرکننده سخت می‌کند.

وقتی ثبات نرخ ندارم و تولید با موانع بی‌شماری از نرخ مواد اولیه تا انرژی مواجه است چگونه می‌توان از او انتظار تولید صادرات‌محور داشت. اقتصاد دارای حلقه‌ها و بخش‌های به ظاهر شاید جدا اما اساس بهم تنیده است، وقتی می‌خواهیم صادرات رونق یابد باید نخست موانع را از پیش‌پای تولید برداریم.

در کل بی‌برنامگی و تغییرات ناگهانی بلای جان اقتصاد و صنعت ما شده است. وقتی تولیدکننده درگیر نوسانات قیمت مواد اولیه است، انگیزه‌ای برای ارتقای کیفیت و تولید صادرات‌محور ندارد. در این شرایط تمام تلاش تولیدکننده این است که بتواند چرخه تولیدش را ادامه دهد، اما گاه به ناچار عطای تولید را به لقایش می‌بخشد. وقتی در کشور تولیدی نباشد، صحبت از صادرات هم نمی‌توان کرد.

ما امتیاز چندان خوبی برای ورود به حوزه صادرات نداریم؛ از این‌رو دولت در گام نخست باید روابط سیاسی خود را تنظیم و باثبات کرده و در مرحله دوم باید موانع بازارهای گوناگون از توزیع تا فروش را برطرف کند. در این میان، برخی این‌گونه مطرح می‌کنند که باید بازار را رها کنیم تا خودبه‌خود بسامان شود، در شرایط کنونی که ما قرار داریم این رویکرد عملی نیست. در شرایطی می‌توان به سمت این نوع از اقتصاد رفت و اجازه داد بازار و نظام عرضه و تقاضا تعیین کند که فساد نباشد، قانون حاکم باشد، انصاف معاملاتی وجود داشته باشد، دارایی و سازمان‌های ناظر به‌طور کامل بر تمام ابعاد و جزئیات بازار و قوانین مقررات نظارت کنند، از تغییرات ناگهانی در قوانین و مقررات پرهیز شود و...

در عین حال که شرایط برای بازار آزاد فراهم نیست در مقابل هم دولت با سیاست‌گذاری‌های نادرست و تغییرات ناگهانی در قوانین و مقررات هم به تولید و هم تجارت و صادرات ما آسیب زده است. در این فضای غیرشفاف، طبیعی است که وضعیت مناسبی در تولید نداشته باشیم و در مقابل صادرکنندگان ما هم آسیب می‌بینند. بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های متعدد و گاه متضاد نیز مسیر را سخت‌تر کرده است.

سامانه‌ای راه‌اندازی می‌شود که مسیر تسهیل شود و هزینه‌ها کاهش یابد، اما در نهایت این‌گونه نیست؛ یعنی اقدامی در راستای تسهیل انجام می‌شود، اما در اجرا به‌گونه‌ای عمل می‌شود که وضعیت را پیچیده‌تر از آنکه بود، می‌کند.

در گام بعدی توزیع مواد اولیه باید بسامان شود، چراکه در حال حاضر توزیع مواد اولیه تولید بسیار نامناسب است وحتی بورس ما در این بخش رویکرد مناسب و شکل شفافی ندارد. بازار آشفته است و این آشفتگی تمام بخش‌ها را تحت‌تاثیر منفی قرار داده است.

با تمام اینها، ما داده‌های آماری هم در دسترس نداریم و مشخص نیست تولیدکننده و صادرکننده براساس کدام داده‌ها و اطلاعات باید برنامه‌ریزی و اقدام به تولید یا صادرات کند. کما اینکه داده‌ها و اطلاعات آماری گذشته نیز به‌خوبی نشان می‌دهد در اقتصاد کشور وضعیت مناسب و باثباتی نداریم و همه‌چیز به ضرر تولید و تجارت و به‌طور کلی اقتصاد کشور است.

در بررسی صمت از وضعیت صنعت چوب و مبلمان نمایان شد

روزگار ناخوش صنعت مبل

شهناز صفایی
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

صنعت مبلمان و چوب یکی از صنایع مهم و پرکاربرد در سراسر جهان است. این صنعت شامل تولید مبلمان داخلی و خارجی، میز و صندلی، کابینت و محصولات دیگر از چوب می‌شود. استفاده از چوب به‌عنوان ماده اصلی در صنعت مبلمان، به‌دلیل خواص فیزیکی و زیبایی طبیعی آن است. البته چوب به‌عنوان یک ماده تجدیدپذیر و دوستدار محیط‌زیست، همواره مورد توجه بوده است. صنعت مبلمان و چوب اشتغالزایی زیادی در سراسر جهان فراهم و درآمد بالایی برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان این محصولات ایجاد می‌کند. تکنولوژی‌های نوین در زمینه طراحی و تولید مبلمان و استفاده از چوب، باعث بهبود کیفیت و کارآیی این محصولات شده و استفاده از تکنولوژی‌های پیشرفته در فرآیندهای تولید، بهینه‌سازی مصرف مواد اولیه و کاهش هدررفت‌ها را فراهم کرده است. با توجه به رشد روزافزون جمعیت جهان و افزایش نیاز به مسکن و مبلمان، صنعت مبلمان و چوب همواره یکی از صنایع پررونق و پرسود بوده که با توجه به تغییر سلایق و نیازهای مشتریان، همواره در حال توسعه و نوآوری است. در کشور ما نیز صنعت چوب و مبل حرف‌های زیادی برای گفتن دارد و براساس آمارهای موجود، صنعت چوب و مبلمان، ۹ درصد اشتغالزایی در کشور را به خود اختصاص داده است. این در حالی است که سهم کنونی ایران از این صنعت در بازارهای بین‌المللی حدود ۰.۴ درصد است. به هر حال، اگرچه صنعت مبلمان در سال‌های اخیر با مشکلاتی جدی همراه بوده، اما توانسته با تکیه بر توسعه زیرساخت‌ها و توان فنی از مزیت‌های بسیاری برخوردار شود. صمت در این گزارش به بررسی وضعیت صنعت چوب و مبلمان پرداخته که در ادامه می‌خوانید.

مشکلاتی از جنس نقدینگی

صنعت مبلمان در سراسر جهان به‌عنوان یکی از سودده‌ترین صنایع کوچک و زودبازده شناخته می‌شود. ایتالیا، چین، مکزیک، آلمان و امریکا از کشورهای مطرح در این صنعت هستند و بخش قابل‌توجهی از نیاز بازار توسط این کشورها تامین می‌شود. سرانه مصرف مبلمان در کشورهای توسعه‌یافته، ۲۲۳ دلار و میانگین جهانی آن، ۶۴ دلار است.

ارزش مبلمان بازار ایران نیز ۵ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود که کمی بالاتر از متوسط جهانی است. در این بین، فعالان این صنعت تامین نشدن مواد اولیه با کیفیت با وجود تعرفه بالا، حضور قدرتمند رقبا و تاثیر مالیات بر ارزش‌افزوده در نرخ تمام‌شده کالا، را از جمله موانع توسعه تولید و صادرات صنعت مبلمان می‌دانند.

کمبود نقدینگی و دشواری تامین آن، یکی از مهم‌ترین مشکلات فعالان این صنعت است. یعنی با وجود خطوط تولید مناسب و تولیدکنندگانی که مایل به انجام کار هستند و دانش و توانمندی تخصصی دارند، اما سودهای بالای بانکی و عدم‌حمایت مالی، مانع تامین نقدینگی موردنیاز این واحدها شده است. حدود ۴۰ درصد مواد اولیه موردنیاز این صنعت از خارج تامین می‌شود که با وجود مشکلات و نوسانات نرخ ارز، قیمت‌های بسیار بالایی دارند. البته علاوه بر کمبود مواد اولیه تولید داخلی، این محصولات کیفیت مناسبی نیز ندارد و به ناچار از گرجستان، روسیه، مالزی و اندونزی وارد می‌شوند.

سازمان امور مالیاتی، تامین اجتماعی و شهرداری‌ها دیگر نهادها و سازمان‌هایی هستند که با وجود تاکید بر «رونق تولید» در سال جاری، در مسیر تولید نه‌تنها در صنعت چوب و مبلمان که در تمام صنایع سنگ‌اندازی می‌کنند. در حالی که وضعیت تولید چندان مساعد نیست و از ابتدای امسال بسیاری واحدهای تولید با تعطیل یا تعدیل نیروها مواجه شده‌اند، اما هزینه‌های مالیات و بیمه تامین اجتماعی دست‌کم ۲۰ درصد افزایش داشته است. فعالان این صنعت همچنین از چگونگی اخذ مالیات بر ارزش‌افزوده انتقاد دارند. به باور آنها این مالیات در سراسر زنجیره تولید از چوب فروش، رنگ کار، رویه‌کوب، مبل‌ساز و... گرفته می‌شود که نتیجه مسلم آن، گران شدن محصولات نهایی و از درست رفتن بازار فروش است.

روند فعلی کار در صنعت مبلمان

در کل صنعت مبلمان، فراز و نشیب‌های بسیاری را پشت‌سر گذاشته است. البته مشکلات صنعت مبلمان، همانند دیگر بخش‌ها، با ارائه راهکارهای مناسب و مدیریت خوب از بین می‌روند. در شرایط کنونی، برخی واحدهای کوچک فعال در این زمینه، مجبور به تعدیل نیرو شده‌اند. شرایط اقتصادی و مشکلات آن از جمله عدم‌پرداخت به موقع حقوق، موجب نارضایتی کارکنان این واحدها شده است. تشکل‌های صنایع چوب و مبلمان در وضعیت نگران‌کننده‌ای به‌سر می‌برند. واحدهای بزرگ کسب‌و کار به‌دلیل شرایط تحریم، با مشکلات اقتصادی زیادی دست وپنجه نرم می‌کنند. نبود امکانات و زیرساخت‌های نامناسب، یکی دیگر از مشکلات این صنعت است. اگر شرایط اقتصادی و بازار ارز، رو به بهبود باشد، تاثیر شگرفی بر رونق و پیشرفت این صنعت خواهد داشت. بخشی از مشکلات صنعت مبلمان، مربوط به ساختارهای سنتی اداره و مدیریت این صنعت می‌شود. اگر، مدیریت درستی در این صنعت وجود داشته باشد، صنعت چوب و مبلمان پتانسیل بسیار بالایی برای کمک به اقتصاد کشور و سودآوری برای آن دارد. قانون‌گذاری درست در هر بخشی موجب بهبود نظم و برطرف شدن مشکلات آن خواهد شد. در این صنعت نیاز به قانون‌گذاری درست متناسب با مشکلات و شرایط این صنعت خواهیم داشت. گردش مالی این صنعت در سال‌های اخیر، کمتر از حد موردانتظار بوده است. همچنین تحریم و پیامدهای آن، موجب کسادی بازار این صنعت شده است. براثر تحریم، ورود مواد اولیه برای ساخت مبل، به کشور ممنوع شده و همچنین فروش و صادرات مبل به خارج، بسیار کاهش یافته است. همان‌طور که گفته شد، یکی از مشکلات صنعت مبلمان، عدم‌تخصیص ارز موردنیاز به این صنعت است. این عدم‌تخصیص ارز از سوی بانک مرکزی صورت می‌گیرد. از نظر بانک مرکزی، صنعت مبلمان در فهرست مشاغل آسیب‌زا نیست و به همین دلیل، منابع مناسب از سوی این بانک، به صنعت مبلمان تخصیص نمی‌یابد. در این صنعت، واحدهایی وجود دارند که مواد اولیه خود را با ارز خریداری می‌کنند. این واحدها در این شرایط، باسختی و مشقت مواد اولیه خود را تامین می‌کنند. در طول سال‌های اخیر، نرخ ارز ثبات نداشته است. نوسانات بسیاری که ارز در طول سال‌های اخیر داشته، موجب مشکلات متعددی برای واحدهای کوچک کسب‌وکار در صنعت مبلمان شده است. وقتی ارز مناسب برای خرید مواد در اختیار این واحدهای کسب‌وکار وجود نداشته باشد، قیمت تمام‌شده مبلمان تولیدشده بسیار بیشتر از حد معمول خواهد شد. وقتی قیمت افزایش یافت، خرید برای مشتریان سخت‌تر خواهد شد. این موضوع، به ورشکستگی واحدهای کوچک منتج خواهد شد.

تامین مواد اولیه، چالش تولیدکنندگان مبل

علی‌اصغر دمیرچی، نایب رئیس اتحادیه درودگران و مبلسازان تهران در تشریح وضعیت تولید و بازار مبلمان، در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: با توجه به تغییر قیمت مواد اولیه می‌توان درباره قیمت مبل نظر داد، زیرا مواد اولیه روز به روز گران‌تر می‌شود و بازار در دست دلالان است که تعادل بازار را از بین برده‌اند، زیرا مواد اولیه را از کارخانجات با قیمت‌های ارزان خریداری و احتکار می‌کنند و به چندین برابر قیمت می‌فروشند. مافیای مبل وجود ندارد آنچه در بازار است، مافیای مواد اولیه است؛ افرادی که تعیین‌کنندگان اصلی قیمت‌ها به‌شمار می‌آیند.

وی افزایش قیمت مبل در سال جاری را رد کرد و گفت: افزایش قیمت رسمی وجود ندارد، اما باتوجه به گرانی مواد اولیه مانند چوب و افزایش حقوق‌ها به طور طبیعی شاهد افزایش قیمت مبل خواهیم بود.

■ مردم قدرت خرید خود را از دست داده‌اند

دمیرچی درباره قیمت‌های مبل در بازار گفت: قیمت مبل از ۱۰ میلیون تومان شروع می‌شود و باتوجه به کیفیت اسفنجی که در تولید آن استفاده می‌شود، قیمت‌ها تغییر می‌کند. در مجموع خرید مبل بسیار کاهش پیدا کرده و نسبت به سال گذشته با کاهش قیمت‌ها مواجهیم زیرا با گرانی مبل مردم قدرت خرید خود را از دست داده‌اند.

■ تعمیر یا خرید مبل

رئیس اتحادیه درودگران و مبلسازان تهران با اشاره به روی آوردن مردم به تعمیرات مبل، اظهار کرد: اکنون مردم به‌جای خرید مبل به تعمیرات روی آورده‌اند، زیرا فردی که سرویس مبل دارد و اسکلت آن سالم است کسی آن را خریداری نمی‌کند؛ اما خودش می‌تواند با یک پارچه جدید ظاهر مبل را تغییر دهد و دوباره آن را استفاده کند.

کاهش تقاضا، چالش بزرگ صنعت مبلمان

محمدرضا فروتن یکی از فعالان صنعت مبل در گفت‌وگو با صمت درباره چالش‌های تولید، اظهار کرد: متاسفانه کاهش تقاضا چالش بسیار بزرگی است. تامین مواد اولیه و تغییر نرخ لحظه‌ای آن نیز از مشکلات مهم این صنف به‌شمار می‌رود.

این فعال حوزه مبل با اشاره به وضعیت صادرات بیان کرد: به کشور عراق صادرات داریم، اما مدتی است به علت مشکلات موجود، میزان آن محدود شده است.

وی همچنین درباره میزان افزایش نرخ محصولات در سال جاری، گفت: با توجه به گرانی مواد اولیه، فقط ۱۰ درصد از ابتدای سال افزایش نرخ داشته‌ایم اما این میزان به نسبت هزینه‌های تولید بسیار کم است.

فروتن در پایان با بیان اینکه در گذشته برگزاری نمایشگاه تاثیرات مثبت بیشتری بر وضعیت این صنف داشت، افزود: اگر نمایشگاه‌ها به‌طور مرتب و با حضور شرکت‌های خارجی برگزار شود تاثیر بسیار زیادی خواهد داشت و بدون شک منجر به رونق صنعت مبلمان خواهد شد.

تولید، صادرات‌محور باشد

کامل درستان، یکی دیگر از فعالان حوزه مبلمان درباره وضعیت این بخش به صمت اظهار کرد: یکی از چالش‌هایی که هر تولیدکننده‌ای با آن سروکار دارد، نرخ مواد اولیه است. به‌دلیل تحریم‌ها و نوسانات نرخ دلار هیچ‌وقت نمی‌توانیم لیست نرخ مشخصی داشته باشیم. اگر وزارت صنعت، معدن و تجارت بتواند کنترل نرخ مواد اولیه را به‌دست گیرد، تولیدکنندگان می‌توانند خدمات خوبی به مشتریان بدهند. مالیات نیز موضوع دیگری است که چالش زیادی برای ما ایجاد می‌کند که منجر به اخراج کارگر یا کاهش تولید می‌شود. با تمام این مشکلات بخش صادرات ما همپای تولید و فروش داخل کار می‌کند.

درستان با اشاره به مشکلات تامین پارچه افزود: زمانی که کشوری تحریم است، قطعا واردات آن نیز دچار مشکل می‌شود. سعی می‌کنیم تا حد امکان از پارچه‌های با کیفیت ایرانی برای تولید مبلمان استفاده کنیم، اما در برخی موارد با نظر خود مشتری از پارچه‌های ترک یا چینی موجود در بازار استفاده می‌کنیم.

این فعال حوزه مبلمان در پایان با بیان اینکه شرکت در نمایشگاه تاثیر مثبتی برای شرکت‌کنندگان دارد، اظهار کرد: برگزاری نمایشگاه‌های گوناگون، اتفاق خوبی برای برندی است که در آن حضور دارد.

در نمایشگاه از آخرین محصولات تولیدی رونمایی و حضور با قدرت برند در بازار به‌نوعی به مشتریان اعلام می‌شود.

سخن پایانی

بنابراین گزارش، تامین مواد اولیه باوجود نوسانات افزایش نرخ آنها و همچنین تقاضای کم به‌دلیل مشکلات اقتصادی، از اصلی‌ترین چالش‌های صنعت مبلمان است. برپایه آمارها، ایران نوزدهمین بازار بزرگ مبلمان جهان را دارد و گفته می‌شود در حال حاضر بیش از ۸۰ هزار واحد صنعتی، صنفی و خدماتی در صنعت مبلمان کشور فعالیت دارند که مجموع گردش مالی آنها بیش از ۱۰۰ هزار میلیارد تومان برآورد می‌شود. این در حالی است که این حجم از گردش مالی و اشتغال، تنها با بکارگیری نیمی از ظرفیت صنعت حاصل شده؛ بنابراین با بکارگیری این ظرفیت بالا که به‌دلایل گوناگون خالی و بدون‌استفاده مانده می‌توان حجم تولید، گردش مالی، اشتغال، صادرات، ارزآوری و بازده اقتصادی این صنعت را دست‌کم تا دوبرابر افزایش داد. درباره ارزش صادرات مصنوعات چوبی و مبلمان، کارشناسان از رقم بیش از ۳۰ میلیون دلار در سال صحبت می‌کنند که اگر بخشی از موانع تولید برداشته شود، می‌تواند جهش قابل‌توجهی داشته باشد.

مافیای مبل وجود ندارد و آنچه در بازار است، مافیای مواد اولیه است

کاهش تقاضا چالش بسیار بزرگ صنعت مبلمان است

شرکت در نمایشگاه به سود صنعت مبلمان است

معدن و قبض و بسط‌های آینده

معدنکاری و استفاده از ظرفیت خفته معادن ابزاری مفید، کارآ و قدیمی برای فقرزدایی و عاملی برای رونق اقتصادی است به‌ویژه در شرایطی که به هر دلیلی بتوان نام شرایط دشوار اقتصادی را بر آن نهاد. بنابراین باید بنا بر توسعه فعالیت‌های معدنی باشد و به نظر می‌رسد نخستین قدم در این مسیر، تغییر روش‌های قدیمی مدیریت و سیاست‌گذاری آن است که طلیعه آن با تغییر مدیریت کلان این حوزه اتفاق افتاده است. در گزارش امروز صمت مروری داشتیم بر اهمیت این تغییرات از منظر صاحب‌نظران و کارشناسان این حوزه.

عکس: آیدا فریدی

رویاپردازی برای صنعت معدن

مهدی کرباسیان در یادداشتی اشاره می‌کند: برنامه هفتم توسعه آرمان‌گرایانه و رویایی است که با واقعیت‌های کشور فاصله دارد.حتی در برنامه ششم، بخش معدن، به رشد یک‌درصد هم نرسیده، حال چگونه قرار است رشد ۱۰ یا ۱۱ برابری در این بخش اتفاق بیفتد؟ به گزارش اکونگار مهدی کرباسیان که یکی از پیشکسوتان حوزه معدن و مدیریت اقتصادی کشور به شمار می‌رود، در یادداشتی به تحلیل وضعیت برنامه هفتم توسعه و چگونگی تحقق آن پرداخته است. کرباسیان در این یادداشت آورده است که، این روزها در جریان بررسی برنامه هفتم توسعه در مجلس شورای اسلامی قرار داریم. آنچه می‌شود درباره برنامه هفتم توسعه بدون اینکه وارد جزییات شویم، گفت، این است که یک برنامه آرمان‌گرایانه و رویایی است که با واقعیت‌های کشور فاصله دارد. بدیهی است که اگر این اعداد و رویه‌هایی که در برنامه پیش‌بینی شده است، عملیاتی شود هر ایرانی با عشق و علاقه از آن حمایت خواهد کرد و علاقه‌مند خواهد بود، اهداف آن محقق شود.

توسعه در سایه آرامش

نخستین و مهم‌ترین محوری که در برنامه هفتم هدف‌گذاری شده، نرخ رشد اقتصادی ۸درصدی است و به تبع آن، نرخ رشد پیش‌بینی‌شده برای بخش نفت ۱۳.۳ درصد، معدن ۱۱.۸ درصد، ارتباطات ۱۰.۹ و ساختمان ۹ درصد مد نظر قرار گرفته اما اگر بطور مثال بخش معدن را که رشد ۱۱.۸ درصدی برای آن تعیین شده است در نظر بگیریم، خواهیم دید که طی برنامه‌های قبلی و حتی در برنامه ششم، بخش معدن، به رشد یک‌درصد هم نرسیده، حال چگونه قرار است رشد ۱۰ یا ۱۱ برابری در این بخش اتفاق بیفتد؟در رابطه با سرمایه‌گذاری هم در برنامه هفتم رسیدن به رشد ۲۲.۶ درصدی پیش‌بینی شده که این نرخ هم در سال ۱۴۰۱ معادل ۱.۲ درصد بوده است و با این شرایط این عدد هم رویایی است وعدم تحقق آن را می‌توان با توجه به وضعیت اقتصادی و روابط بین‌الملل کشور در امسال پیش‌بینی کرد.بدیهی است برای رسیدن به این رشد بحث اول تامین منابع مالی است. برای رسیدن به تامین منابع مالی باید یک آرامش نسبی در روابط بین‌المللی حاکم شود و ورود سرمایه جای خروج سرمایه را بگیرد.متاسفانه در چند سال گذشته به دلایل متعدد که عمده آنها سیاسی، اجتماعی و تحریم‌های سنگین است و با قدرت ادامه دارد، باعث شده است جریان خروج سرمایه از ورود آن پیشی بگیرد.

بهره‌برداری از معادن ایران و دنیا

عضو هیات مدیره شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران گفت: ایران یک درصد از ذخایر معدنی خود را بهره‌برداری می‌کند، در حالی که نرم جهانی حدود ۵ درصد است، در صورتی که ایران با استاندارد جهانی از ذخایر معدنی خود بهره‌برداری کند، چند برابر درآمدهای نفتی را از معادن کسب خواهد کرد.

به گزارش معدن ۲۴، رضا دستجردی، عضو هیات مدیره شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران توضیح داد: از یک سو این آمار در راستای تاکیدات رهبری مبنی بر جایگزینی معدن به جای نفت است و از سوی دیگر بر اساس این آمار نقش و کارکرد معدن و صنایع وابسته در بخش تولید سرمایه و ایجاد اشتغال بیش از گذشته خودنمایی می‌کند. سهم معدن از اشتغال مستقیم جهانی ۳۰ میلیون نفر است و از جمله حوزه‌هایی است که باعث اشتغال پایدار متوازن و افراد بومی می‌شود.

به جای نفت

دستجردی با بیان اینکه متوسط ضریب اشتغال غیرمستقیم بخش معدن در جهان، ۷ نفر است و در میان حوزه‌های کشاورزی، آموزش، گردشگری و بانکداری بیشترین اشتغال غیرمستقیم را ایجاد می‌کند، عنوان کرد: سهم معدن از اشتغال مستقیم و غیرمستقیم جهانی حدود ۵.۲ درصد معادل ۲۰۰ میلیون نفر و تعداد شاغلان مستقیم معادن در حال بهره‌برداری ایران بر اساس گزارش‌ها در سال ۱۳۹۹، حدود ۶۶۰ هزار نفر است. عضو هیات‌مدیره ایمپاسکو با بیان اینکه با احتساب ضریب ایجاد شغل غیرمستقیم در بخش معدن (معادل ۷ نفر)، جمع اشتغال مستقیم و غیرمستقیم معدن ایران حدود چهار میلیون نفر است، تصریح کرد: با توجه به سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و تولید ۷۰۰ میلیون تن ماده معدنی، توجه ویژه به بخش معدن و صنایع معدنی به‌عنوان یک صنعت خودکفا (معدن به‌جای نفت) می‌تواند نقش موثری در رشد اقتصادی کشور داشته باشد. وی ادامه داد: اهمیت بخش معدن و صنایع معدنی و نقش درآمدهای حاصل از آن برای پوشش بیش از ۶۰ درصد از درآمدهای نفتی کشور خواهد بود. او با اشاره به اینکه گردش مالی بخش معدن در جهان حاکی است، از ۸ هزار میلیارد دلار گردش مالی بخش صنعت دنیا در سال، ۲.۲ هزار میلیارد دلار آن (حدود ۳۰ درصد) مربوط به بخش معدن است، تاکید کرد: با وجود آنکه معدن یکی از بخش‌های قانون‌پذیر تولید و زیرساخت و موتور محرک توسعه صنعتی است اما تاکنون از طرف تصمیم‌سازان موردتوجه کافی قرار نگرفته و مهجور باقی مانده است.

فرصت‌ها و چالش‌ها

عضو هیات مدیره شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران ادامه داد: بررسی ساختار و نظامات آموزشی ممالک توسعه‌یافته بیانگر آن است که آگاهی‌بخشی از سطوح پیش‌دبستانی مورد توجه برنامه‌ریزان این کشورها بوده است. خوشبختانه در حوزه معدن فرصت‌های بی‌شماری از عمومی‌سازی فضاهای جذاب و پرهیجان معدنی برای توریست‌ها، تهیه و تولید سنگ‌های قیمتی، ایجاد مراکز زمین درمانی در اعماق زمین تا تهیه و استحصال فلزات ارزشمندی چون آهن و مس و آلومینیوم وجود دارد که خوراک صنایع بزرگ امروزی به شمار می‌روند و به تنهایی می‌تواند تامین‌کننده شغل و کار و درآمد جمعیت جوان ما شود. در کنار آگاهی‌بخشی و فرهنگ‌سازی، ایجاد زیرساخت‌ها، بهره‌گیری از فناوری‌های به روز، تمهیدات محیط‌زیستی، جلب رضایت و مشارکت موثر مردم نواحی مناطق معدن‌خیز نیز از جمله ضروریات ممکن و عملی به شمار می‌رود.

ظرفیت اشتغالزایی

وی بیان کرد: تدبیر ایمیدرو با ماموریت شرکت تهیه و تولید مواد معدنی در خصوص تاسیس واحد گردشگری معدنی با اصلاح اساسنامه و زمینه امضای تفاهمنامه‌های همکاری نزدیک با وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و وزارت صمت، ارتباط با فعالان بخش‌های مختلف خصوصی و دولتی برای بهره‌برداری از ظرفیت‌های گردشگری معادن متنوع کشور و تشکیل موزه‌های معدنی از جمله اقدامات موثر در راستای ارتقای درک عمومی از بخش معدن و معدنکاری به شمار می‌رود. دستجردی توضیح داد: در تمام مراحل فعالیت معدن از اکتشاف گرفته تا استخراج و فرآوری ذوب و پالایش، پیاده‌سازی روش‌های نوین و مانند آن، می‌توان کارآفرینی کرد و از آنجایی که افراد زیادی می‌توانند در هر یک از این مراحل مشغول به کار شوند، از منظر اشتغال‌زایی هم حائز اهمیت است.

افزایش عیار مواد معدنی

وی با بیان اینکه در مرحله بازاریابی و عرضه محصول نهایی به بازار هم می‌توان به ایده‌های نوآورانه اندیشید، عنوان کرد: بازار یکی از مراحل مهم فعالیت‌های معدنی و نقطه پایانی کارآفرینی معدنی است در نتیجه استفاده از فناوری‌های نوین در بخش فرآوری، افزایش راندمان، بازیابی مواد معدنی و در نهایت، عرضه محصولات با عیار و کیفیت بهتر می‌تواند فروش مواد معدنی را بالا ببرد و این خود می‌تواند زمینه‌ای برای کارآفرینی در حوزه معدن فراهم کرده و برند شرکت معدنی را در بازار ارتقا دهد.

ضرورت تحول

عضو هیات مدیره شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران افزود: در کنار این اقدامات به عمل آمده، بخش معدن کشور نیازمند تحول است، یکی از اقدامات اساسی باز کردن قفل انجام اکتشاف در پهنه‌ها و محدوده‌های مستعد توسط دولت است. وی تصریح کرد: ایمیدرو و شرکت‌های وابسته مثل ایمپاسکو به عنوان سکان‌دار توسعه زنجیره معدن و صنایع معدنی، به منظور رفع نیاز نیروی انسانی موردنیاز معادن، از طریق مهارت‌آموزی و توانمندسازی، ضمن ایجاد اشتغال پایدار، ابزارهای لازم برای حمایت و تاثیرگذاری در رفع موانع موجود را فراهم می‌سازند. وی با اشاره به اینکه حضور بخش دولتی در مرحله پی جویی و اکتشاف هم از منظر جلوگیری از تخریب محیط‌زیست و زمین و هم پی‌جویی ذخایر قابل توجه موجب تامین هر چه بیشتر منافع ملی می‌شود، توضیح داد: حضور انبوه فعالان خرده پا و اغلب غیرمتخصص از گذشته تاکنون مشکلات قابل توجهی برای کشور، نابودی محیط‌زیست و رها شدن نیمه کاره پهنه‌های کوچک مقیاس شده و مدیریت دولت در این بخش با ابزار و ادوات و تکنولوژی روز کمک بزرگی به محیط‌زیست و فعال‌سازی پهنه‌های مستعد خواهد بود. در این ارتباط شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران به عنوان بازوی اجرایی ایمیدرو و دولت تجارب گرانقدری در بخش پی جویی و اکتشاف داشته و در چند سال اخیر، پهنه‌های قابل توجه اکتشافی را به صورت راهبری با مشارکت بخش خصوصی موجب صیانت از این ثروت عظیم ملی شده است.

سخن پایانی

توسعه پایدار در معادن از ابتدای دهه ۱۹۹۰ مورد توجه اندیشمندان فعال در این حوزه قرار گرفت، اما در جهت دستیابی به این مهم ضرورت دارد به چند اصل بسیار مهم توجه کرد، چرا که در صورت بی توجهی توسعه پایدار نه تنها اتفاق نخواهد افتاد بلکه به ضد خودش تبدیل خواهد شد. مهم‌ترین اصل در رسیدن به توسعه پایدار در بخش معدن، توجه همزمان به ۳ اصل اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی است.

ثبت رکوردهای جدید تولید در فولاد هرمزگان

تلاشگران واحد فولادسازی و ریخته‌گری شرکت فولاد در ۲۲ آبان ماه موفق به ثبت دو رکورد جدید در این واحد شدند.

تولید ۶۸۲۹ تن تختال فولادی به عنوان بالاترین رکورد ثبت شده روزانه در تاریخ ۲۲ آبان ماه رقم خورد که رکورد قبلی روزانه به میزان ۶۷۷۲ تن در ۱۵ آذر ماه سال ۱۴۰۱ بوده است. همچنین در این تاریخ، رکورد روزانه تعداد ذوب ریخته‌گری شده به میزان ۵۸ ذوب به دست آمد که رکورد قبل به میزان ۵۴ ذوب در ۱۴ آبان ماه سال ۱۴۰۱ بوده است.

ثبت این رکوردهای جدید نشان می‌دهد فولاد هرمزگان بر مسیر بهبود مداوم و مدار دانش حرکت می‌کند و در صورتی که محدودیتی در تامین انرژی و مواد اولیه نداشته باشد، رکوردشکنی‌های روزانه، ماهانه و سالانه برای این شرکت دور از دسترس نخواهد بود.

آگهی مناقصه عمومی

شناسه ۱۶۰۳۷۲۱

شهرداری تاکستان در نظردارد به استناد بند ((٤)) مصوبه شماره ((۱۸۹)) شورای اسلامی شهر پروژه خرید ریسه سوزنی به شرح زیر را ازطریق مناقصه عمومی به پیمانکاران واجد شرایط وصلاحیت واگذار نماید.

موضوع مناقصه:

- پروژه خرید ریسه سوزنی شهر تاکستان - با برآورد اولیه به‌مبلغ کل ۱۸/۲۶۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال به‌مدت ۱٤روز.

از متقاضیان شرکت در مناقصه دعوت می‌شود، پس از انتشار آگهی جهت دریافت اسناد مناقصه به سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد ایران) به آدرس www.setadiran.ir مراجعه نمایند.

مشخصات و توضیحات:

- کلیه مراحل فرآیند مناقصه شامل دریافت فایل اسناد، ارائه تصویر پرداخت تضمین شرکت در مناقصه، ارسال پیشنهاد قیمت، انصراف از شرکت در مناقصه، بازگشایی فایل پاکات، اعلام به برنده و... در بستر سامانه تدارکات الکترونیکی دولت امکان‌پذیر می‌باشد.

- شرکت‌کنندگان می‌بایست تا ساعت و تاریخ مشخص شده در اسناد پاکات الف- و ب و پیشنهاد قیمت خود را در سامانه ثبت و بارگذاری و اصل پاکت الف را نیز تا مهلت معین شده به دبیرخانه شهرداری تاکستان تحویل نماید.

- پرداخت هزینه آگهی بر عهده برنده مناقصه می‌باشد.

شرکت‌کنندگان مبلغ ۹۱۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال به‌عنوان سپرده بصورت نقدی به شماره حساب سپرده IR۳۷۰۶۱۰۰۰۰۰۰۱۰۰۸۰۱۲۲۸٤۸۶ شهرداری تاکستان نزد بانک شهر واریز یاضمانت‌نامه بانکی در وجه شهرداری تهیه و مدارک را ضمیمه پیشنهاد خود نمایند.

کیوان رحمانی، شهردار تاکستان

آگهی تجدید مزایده عمومی شماره پانزده / ۱۵

نوبت اول

شهرداری پرند باستناد مجوز شماره ۰۲۷٤۶ مورخ ۱٤۰۲/۰۵/۰۹ شورای اسلامی شهر پرند در نظر دارد **واگذاری بازارچه میوه و تره‌بار فاز سه شهر پرند را به شماره ۵۰۰۲۰۹۸۲۸۳۰۰۰۰۱۵** را از طریق مزایده عمومی به اشخاص حقیقی و حقوقی دارای صلاحیت و شرایط ذیل واگذار نماید.لذا متقاضیان جهت دریافت اسناد و اطلاعات بیشتر می‌توانند از تاریخ ۱٤۰۲/۰۸/۲٤ با مراجعه به سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به نشانی (www.setadiran.ir) در مزایده شرکت نمایند.

۱-موضوع مزایده: اجاره بازار روز فاز ۳ شهر پرند

۲- مدت زمان اجاره: سه سال شمسی

۳- مبلغ پایه اجاره بهای سه ساله: ۲۹۱/۵۲۶/۹۶۷/۱۶۰ ریال (دویست و نود و یک میلیارد و پانصدو بیست‌وشش میلیون و نهصد و شصت‌وهفت هزار و صدو شصت ریال)

٤- مهلت و محل دریافت اسناد مزایده: از تاریخ انتشار آگهی تا ساعت ۱٤:۰۰ روز **چهارشنبه ۱٤۰۲/۰۹/۰۱** و محل دریافت اسناد آن صرفا از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به نشانی (www.setadiran.ir) می‌باشد.

۵- مهلت و محل تسلیم پیشنهادات: متقاضیان می‌بایست پاکت‌های پیشنهاد قیمت خود را که برابر شرایط مندرج در اسناد مزایده تنظیم شده است را حداکثر تا ساعت ۱۳:۰۰ روز **یکشنبه** مورخ **۱٤۰۲/۰۹/۱۲** در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت به نشانی (www.setadiran.ir) بارگذاری نمایند.

۶- سپرده شرکت در مزایده: ۱٤/۵۷۶/۳٤۸/۳۵۸ ریال (چهارده میلیارد و پانصد و هفتاد و شش میلیون و سیصد و چهل و هشت هزار و سیصد و پنجاه و هشت ریال) است که باید نقدا به حساب **۰۱۰۹۱۱۳۳۶۶۰۰۶** (شماره شبا **IR۲۸۰۱۷۰۰۰۰۰۰۱۰۹۱۱۳۳۶۶۰۰۶**) نزد بانک ملی به نام شهرداری پرند یا بصورت ضمانتنامه بانکی تسلیم دبیرخانه این شهرداری گردد. لازم به ذکر است چنانچه برندگان اول و دوم و سوم مزایده حاضر به عقد قرارداد نشوند سپرده آنان بترتیب به نفع شهرداری ضبط خواهد شد.

تذکر: صرفا اسناد پاکت‌های پیشنهاد ب و ج دارای امضای الکترونیکی مورد پذیرش است و در جلسه بازگشایی پاکت‌های ب و ج، اسناد فیزیکی (کاغذی) دارای مهر گرم و اسناد فاقد امضای الکترونیکی(دارای مهر گرم) به هیچ‌وجه مورد پذیرش نیست.

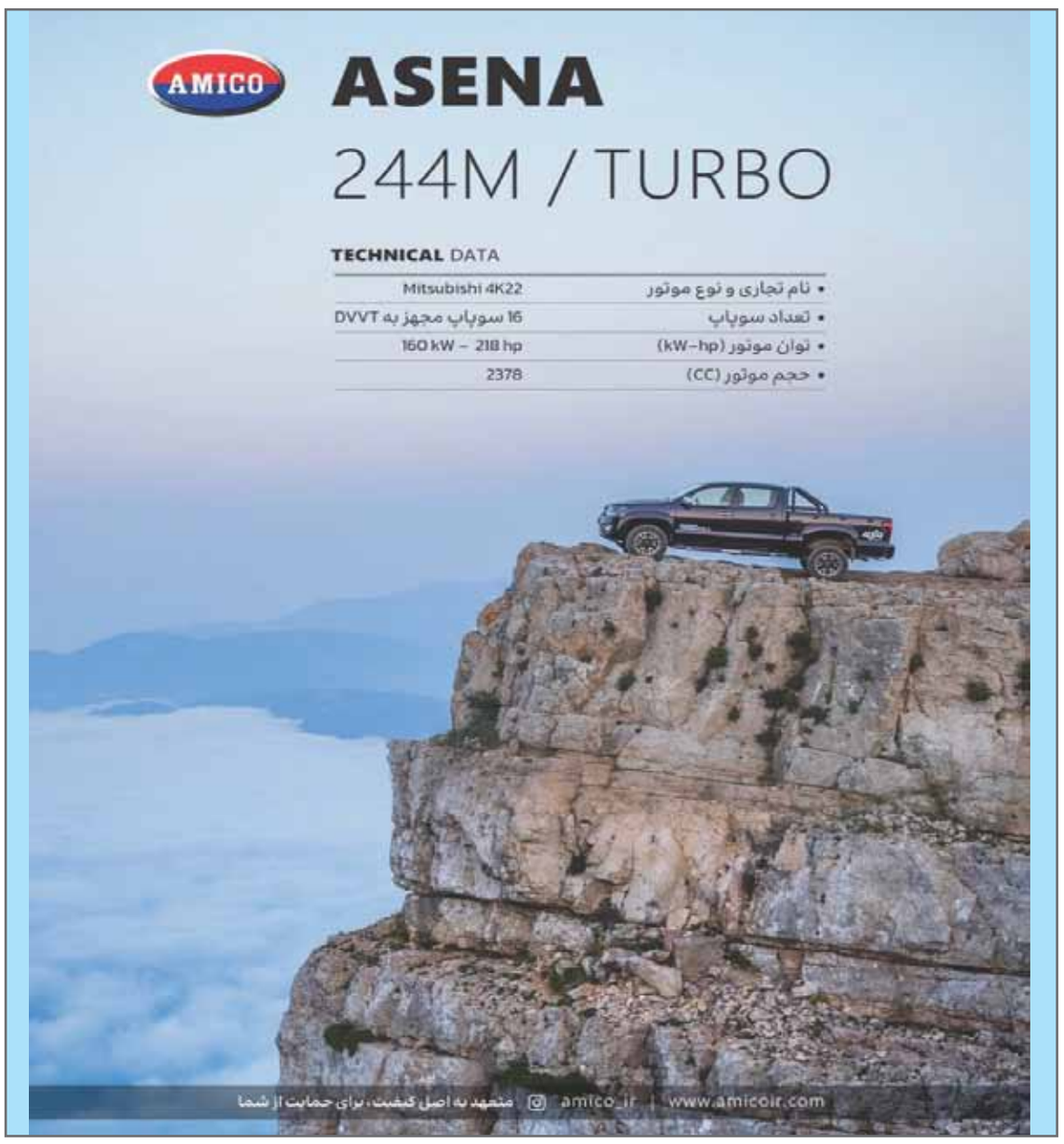
۷- مدارک لازم جهت دریافت اسناد: متقاضیان جهت دریافت اسناد می‌بایست از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به نشانی (www.setadiran.ir) نسبت به تهیه اسناد اقدام نمایند.

۸- زمان گشایش پیشنهادها: بازگشایی پاکات ۱٤:۰۰ روز **یکشنبه** مورخ **۱٤۰۲/۰۹/۱۲** می‌باشد.

۹-زمان بازدید: از تاریخ **۱٤۰۲/۰۸/۲٤** لغایت **۱٤۰۲/۰۹/۰۱** می‌باشد.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۲/۰۸/۲۴ | تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۲/۰۹/۰۱

مجتبی مرادی نوروزی، سرپرست شهرداری پرند

یادداشت

دلایل ناکامی تشکل‌های معدنی

امین صفری
کارشناس و فعال معدنی

تشکل‌های صنفی در حوزه معدن در واقع حلقه واسطی هستند میان حوزه خود با بخش حاکمیت و قرار است که صدای فعالان حوزه خود را به حاکمیت برسانند. در تصمیمات حاکمیت به‌نفع فعالان حوزه خود تاثیرگذار باشند و گپ بین حاکمیت و فعالیت بخش خود را پر کنند. اما درباره اینکه به هدف خود رسیده‌اند یا خیر، باید گفت خیلی در این زمینه موفق نبوده‌اند و شواهد آن هم روشن است.

از جمله این شواهد، یکی این است که در اغلب بخش‌های معدن و صنایع‌معدنی، فعالان بخش خصوصی واقعی که عمدتا در شرکت‌های کوچک و متوسط به انحای گوناگون با مشکلات جدی روبه‌رو هستند، راضی نیستند و نسبت به تصمیمات حاکمیت درباره آن حوزه با مشکلاتی مواجهند و همیشه هم شکایت دارند. بنابراین به‌نظر می‌رسد که تشکل‌ها نتوانسته‌اند به هدف خود در این زمینه دست یابند.

دلایل این ناکامی هم متعدد و متنوع است که مهم‌ترین و مشخص‌ترین آن، بی‌توجهی بخش حاکمیت و نشنیده گذاشتن توصیه‌ها و درخواست‌ها است.

بخشی از این ناکامی هم برمی‌گردد به نوع ارائه و قدرت پیگیری این تشکل‌ها. البته شاید تعداد کمی از این تشکل‌ها اقتدار کافی را داشته باشند، اما کارشناسی لازم در این تشکل‌ها وجود ندارد. ممکن است فعالان سرشناس و صاحبنامی در این تشکل‌ها باشند و درخواست‌ها و مطالبات بجا و بحقی هم دارند، اما مرحله کارشناسی دقیق و قوی انجام نمی‌گیرد و به این ترتیب، نمی‌توانند صدای خود را به حاکمیت به‌شکل صحیح برسانند و بخش حاکمیت معدنی از کنار صحبت‌های غیرکارشناسی، هرچند درست، ممکن است به‌راحتی بگذرد و آن را نشنیده بگذارد. در نتیجه، باید تشکل‌ها بازوی کارشناسی خود را قوی‌تر و شکل و نحوه ارائه درخواست‌ها و مطالبات خود را به‌شکل دقیق‌تر و مطالعه‌شده‌تری ارائه کنند. مشکلات حاکمیت و دغدغه‌های آن بخش را هم ببینند و برای آن، راهکارهایی ارائه دهند که به‌گمان من در این مورد اخیر، ضعف و کوتاهی از طرف تشکل‌های معدنی است.

بخش دیگری از تشکل‌ها هم، نیازمند خانه‌تکانی هستند. به‌دلیل اینکه سال‌های سال است که اعضای مشخصی داشته‌اند و گاه می‌بینیم که قدمت حضور آنها در تشکل خاصی به بیش از ۲۰ سال می‌رسد و با اینکه به نتیجه موردنظر و اهداف اساسنامه تشکل نرسیده، همچنان در جایگاه خود نشسته‌اند و به‌گمان من، این عاملی است که فاصله خود آن تشکل هم با اعضایش زیاد شده و روشن است که هیات‌مدیره منتخب واقعی همه افراد یک حوزه نیستند. در نتیجه، برخی از این تشکل‌ها نیاز است، تغییر کنند و صدای واقعی حوزه خود باشند و اینکه قدرت کارشناسی و چانه‌زنی خود را بالا ببرند.

در نهایت، باید گفت برای کارآیی بیشتر تشکل‌های معدنی، باید چند اتفاق در این زمینه رخ دهد؛ اول اینکه خود تشکل‌ها بنیه کارشناسی خود را بالا ببرند و حرف‌های درست خود را حتما در قالب‌های کارشناسی ارائه کنند، نه در قالب سروصدا و پیگیری‌های غیرکارشناسی.

دیگر اینکه، باز بدنه تشکل‌ها، به‌ویژه بخش‌هایی که سال‌های متمادی است اعضای مشخصی دارند، تغییر و دگرگونی یابند و از اعضا، صنعتگران و فعالان جدیدتر آن حوزه استفاده و خود را به‌روزتر کنند و در نهایت، توجهی به دغدغه‌های حاکمیت داشته باشند و مسائل را از چشم حاکمیت هم ببینند و آن بخش را پوشش دهند تا بتوانند از طریق تعامل به نتیجه مثبت برسند و ممکن است بسیاری از تقاضاها و درخواست‌ها درست باشد اما، همان‌طور که اشاره شد، چون دغدغه‌های حاکمیتی در آن مدنظر قرار نمی‌گیرد، به نتیجه نمی‌رسد.

حاکمیت باید توانایی خود را در شنیدن صدای تشکل‌ها بالا ببرد و صبوری خود را افزایش دهد. در تصمیمات مهم خود از تشکل‌های این بخش نظرخواهی کند و درخواست‌ها و انتظارات آنها را موردتوجه قرار دهد.

آنچه تا امروز اتفاق افتاده، این است که برای اتخاذ تصمیمات جزئی، بخش خصوصی را به مشارکت دعوت می‌کنند، اما تصمیمات اصلی پشت درهای بسته گرفته می‌شود. به این ترتیب، بخشنامه‌ها بدون نظرخواهی و مشورت با آنها نباشد و به‌قول معروف، شتابزده و یک‌شبه صادر نشود و حداقل اطلاع‌رسانی‌های قبلی از طریق این تشکل‌ها انجام شود.

به‌گمان من، رعایت نکات فوق، که تا امروز کمتر موردتوجه قرار گرفته است، می‌تواند کمک بزرگی به کارآمدتر شدن فعالیت‌های صنفی در حوزه معدن و صنایع وابسته کند.

از طرف دیگر، اگر تشکل‌ها بتوانند با بازتعریف مجدد ساختار خود، قوی، به‌روز و کارشناسانه‌تر در صحنه حضور پیدا کنند و صدای واقعی حوزه خود باشند، حاکمیت باید آن را به چشم یک فرصت ببیند تا بتواند تصمیمات دقیق‌تر و موفق‌تری بگیرد و نتیجه خوبی به‌بار آید؛ زیرا حاکمیت به‌دنبال رشد اقتصادی و تولید بیشتر و ارتقای این حوزه است که فواید آن، هم برای بخش حاکمیت خواهد بود و هم بخش خصوصی از آن منتفع می‌شود.

سخن اصلی این است که همه این تغییر و تحولات به‌سمت و سویی برود که خروجی آن برای رشد و توسعه حوزه معدن و صنایع وابسته مثبت باشد.

گزارش صمت از چشم‌انداز پیش‌روی معدن

ممنوعیت یا محرومیت؛ مسئله این است

گیتا جاودانی
editor@smtnews.ir

براساس گزارش‌های اتاق بازرگانی در سال ۱۴۰۰، سهم نفت خام از تولید ناخالص ملی ۵.۸ و سهم صادرات نفت خام ۳۹ میلیارد دلار، محصولات پتروشیمی و میعانات گازی ۲۲.۷ میلیارد دلار است، هرچند سهم معدن و صنایع‌معدنی (تا تولید شمش) از تولید ناخالص داخلی (براساس خلق ارزش‌افزوده داخل کشور) بسیار به سهم نفت نزدیک است، اما ارزآوری آن تنها کمتر از ۲۰ درصد نفت و گاز و محصولات پایین‌دستی آنها است و این لزوم سرمایه‌گذاری و صادرات صنایع پایین‌دستی بخش معدن را گوشزد می‌کند. بدون حضور نفت خام، صادرات معدن و صنایع‌معدنی ۲۵ درصد از صادرات غیرنفتی را به خود اختصاص داده که این میزان،کمابیش ۵۰ درصد صادرات محصولات پتروشیمی و میعانات گازی است. مقایسه سهم ذخیره جهانی (۳ درصد) و سهم تولید جهانی ما (۰.۵ درصد) در بخش معدن لزوم افزایش تولید (استخراج و حلقه‌های بعدی زنجیره ارزش) را نسبت به اکتشاف گوشزد می‌کند. در صورت سرمایه‌گذاری در صنایع پایین‌دستی کامودیتی‌ها و همچنین استخراج و توسعه صنایع مربوط به عناصر استراتژیک، می‌توان مجموع سهم اقتصادی و صادرات نفتی و معدنی را در افق‌های نه‌چندان‌دور با هم برابر کرد و هدف والای بستن شیر نفت و برابری سهم نفت و معدن را تحقق بخشید. اگر باتوجه به این آمارها مشاهده می‌کنیم که معدن هنوز نتوانسته جایگزین نفت در اقتصاد ملی شود، باید دلایل آن را ریشه‌یابی کنیم.

گزارش امروز صمت به بررسی این موضوع پرداخته است و آنچه در پی می‌آید، نظرات آنوش رحام و مهدی لطفی‌اصل، ۲تن از کارشناسان و فعالان حوزه معدن و صنایع‌معدنی است.

عکس: آیدا فریدی

چالش‌های پیش‌رو

آنوش رحام، کارشناس و فعال معدنی: یکی از معضلات معاونت صنایع‌معدنی و فرآوری مواد، گستردگی مسئولیت‌های این معاونت به‌ویژه پس از تغییرات اعمال‌شده در چارت سازمانی وزارت صمت است، به‌نحوی که بخش‌هایی از زنجیره فولاد که در طبقه‌بندی مواد معدنی و فرآوری مواد قرار ندارند و پیش از این، ذیل معاونت صنایع و دفتر صنایع فلزی قرار داشت را در سطح رئیس یک اداره تنزل دادند. این در حالی است که پیش از تغییر چارت وزارت صمت صنایع لوله و پروفیل و سایر صنایع تکمیلی مشابه یک اداره کل مختص به خود داشته و فردی در جایگاه مدیرکل موضوعات این بخش مهم صنعت را پیگیری می‌کرد. اگر بخواهیم تحلیل درستی داشته باشیم، باید بگوییم امروز بخش بزرگی از صنایع تکمیلی فلزی فولادی و غیرفولادی در وزارت صمت فاقد یک متولی واحد هستند و با عنایت به گستردگی حجم مسائل و موضوعات حوزه معادن و فرآوری مواد همچون واحدهای تولیدی مواد معدنی اعم از سنگ‌آهن، کنسانتره، گندله، آهن‌اسفنجی و همچنین واحدهای ذوبی القایی و احیا مستقیم، مس، آلومینیوم، روی و فلزات رنگین همگی ذیل معاونت معادن طبقه‌بندی شده‌اند که در واقع رفع و رجوع مشکلات و موانع عظیم این بخش، مجالی برای رسیدگی به موضوعات صنایع تکمیلی مثل صنعت لوله و پروفیل که مهم‌ترین صنایع شریانی کشور است، باقی نمی‌گذارد.

اهمیت صنعت لوله و پروفیل

صنایع لوله و پروفیل فقط در شبکه گازرسانی کشور بیش از ۴۸۰ هزار کیلومتر شریان‌ها و انشعابات گاز کشور شامل ۴۸هزار کیلومتر خطوط انتقال گاز و ۴۳۲هزار کیلومتر شبکه توزیع را تامین می‌کند و سالانه چیزی در حدود ۱۵درصد نیاز به نوسازی دارد و این در حالی است که صنایع تولیدکننده لوله و پروفیل به‌دلیل کمبود مواد اولیه با ۱۵ درصد ظرفیت خود تولید می‌کنند و بیش از ۸۵ درصد ظرفیت تولید بلااستفاده است.

واردات ماشین‌آلات و چالش‌ها

در زمینه ورود ماشین‌آلات معدنی، با موانع مختلفی روبه‌رو بودیم. در بخشی از این موانع، مقررات و ممنوعیت‌هایی وجود داشت که در عمل امکان تامین ماشین‌آلات از طریق واردات را چه به‌صورت نو و چه مستعمل غیرممکن می‌کرد. گویی برخی در وزارت صمت هرجا که نتوانند ممنوعیت وضع کنند، با اهرم محدودیت و مقررات، همان ممنوعیت را به شکل دیگری اعمال می‌کنند. البته معاونت معدنی وزارت صمت به این نتیجه رسیده است که از اساس تولید داخلی ماشین‌آلات معدنی و راهسازی، تکافوی نیاز کشور را نمی‌دهد و گام‌هایی برای حذف این موانع و محدودیت‌ها برداشته شده است که امیدواریم با سنگ‌اندازی برخی معاونت‌ها و دستگاه‌ها روبه‌رو نشود،به‌ویژه آن بخشی که به بهانه حمایت از تولید داخل،تنها تامین‌کننده انحصار و فراهم‌آوری بستر غیررقابتی برای برخی تولیدکننده داخلی است و هیچ کارکرد دیگری ندارد.

تامین ارز

بخش دوم موانع و تامین ماشین‌آلات معدنی، مشکل تامین ارز است. محدودیت‌های ارزی دولت موجب شده است که در بسیاری از موارد، واحدهای معدنی به‌دلیل عدم‌تامین ارز، موفق به تامین ماشین‌آلات خود نشده‌اند. البته به‌تازگی تمهیداتی برای افزایش ضرایب تامین ارز ماشین‌آلات معدنی در نظر گرفته شده است تا دست‌کم ارز موردنیاز این بخش از طریق ارز خود معادن تامین شود و در نتیجه، کمتر در نوبت ارز نیما باشد.

توسعه زیرساخت‌ها

اصولا پدیده ناترازی در ۲ بخش تولید و مصرف گاز، اتفاق می‌افتد، از همین‌رو ابتدا باید میزان و سپس مقدار ناترازی به‌درستی احصا شود. یک بخش از ناترازی در بخش مصرف است که در فصل سرما اتفاق می‌افتد و مصرف‌کنندگان گاز خانگی برای گرمایش، بیش از ۴برابر سایر فصول گاز مصرف می‌کنند و به این ترتیب، عمده تولید گاز در بخش خانگی مصرف خواهد شد و تنها راهکار معقول برای اصلاح ناترازی در این بخش، از طریق اصلاح الگوی مصرف از طریق اصلاح نرخ گاز مصرفی خانگی و در کنار این اقدامات، بهینه‌سازی ساختمان‌ها و نرخ بهروری ساختمان است. اما راهکار دوم که در میان‌مدت می‌توان به آن به‌عنوان یک راهکار عملی اتکا کرد، افزایش تولید و ارتقای ظرفیت ذخیره‌سازی گاز در کشور است و در نهایت، راهکار منطقی واردات گاز از کشورهای صادرکننده و دارای مازاد گاز طبیعی است که این اقدام هر ساله در پیک مصرف و فصول سرد مانع ناترازی در تولید و مصرف خواهد شد. باید توجه داشت امروزه حتی کشورهای بزرگ تولیدکننده گاز هم در برخی مناطق که محدودیت جغرافیایی دارند، از کشورهای همسایه خود گاز وارد می‌کنند.

وعده‌های محقق‌شده معدن

برابر بررسی‌های انجام‌گرفته، معدن یکی از بخش‌های محرک در اقتصاد ایران محسوب می‌شود؛ زیرا این بخش ارتباط تنگاتنگی با بخش پتروشیمی و صنایع شیمیایی، صنعت حمل‌ونقل و ارتباطات، صنعت ساخت ماشین‌آلات و صنعت فلزات اساسی به‌طورمستقیم و بخش ساختمان و پروژه‌های عمرانی به‌طورغیرمستقیم دارد که این بخش‌ها در تحرک صنایع داخلی و صادرات غیرنفتی از مهم‌ترین عوامل محسوب می‌شوند. توسعه در بخش معدن جز با سرمایه‌گذاری حادث نخواهد شد و از آنجایی که دولت با محدویت منابع و کسری شدید بودجه روبه‌رو است، چاره‌ای ندارد جز جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی که متاسفانه در هر ۲ بخش موانعی همچون تحریم‌ها، عدم‌دسترسی به منابع مالی فاینانس و برخی موانع داخلی وجود دارد.

همچنین، فقدان استراتژی راهبردی برای ارتقای معادن کوچک‌مقیاس و افزایش سهم بخش خصوصی در معادن بزرگ و نقش پررنگ اقتصاد دولتی و خصولتی در حوزه معدن و محروم ماندن بخش خصوصی از کیک اقتصاد معدن در ایران است.

در کنار این عوامل، روند کند اکتشاف پهنه‌های معدنی و شیوه‌های غلط واگذاری به معضلات سرمایه‌گذاری در بخش معدن افزوده شده است و به‌نظر نمی‌رسد باتوجه به اشتغال و تمرکز دولت بر روزمرگی و مشکلات مبتلابه، شاهد تحول خاصی در بخش معدن در چشم‌انداز آتی باشیم.

> بخش بزرگی از صنایع تکمیلی فلزی فولادی و غیرفولادی در وزارت صمت فاقد یک متولی واحد هستند

چالش‌های دیروز و امروز

مهدی لطفی‌اصل، کارشناس و فعال معدنی: بخش معدن و صنایع‌معدنی از ابتدای امسال با مشکلات متعددی روبه‌رو بوده و باوجود اینکه این مشکلات مربوط به چند سال گذشته است، اما متاسفانه هیچ‌گونه اقدامی در راستای رفع این مشکلات یا کاهش تبعات آنها از سوی دولتمردان اتخاذ نشده است. عمده‌ترین این مشکلات و چالش‌هایی که بخش معدن از ابتدای امسال با آنها درگیر بوده است، از نظر نگارنده عبارتند از: چالش‌های مربوط به تامین انرژی معادن و صنایع‌معدنی، کاهش سرمایه‌گذاری در بخش معدن و صنایع‌معدنی و کاهش سطح ایمنی و فنی فعالیت‌های معدنکاری.

هزینه‌های عمده

در اقتصاد معدن، بخش اعظم هزینه‌های ثابت و جاری مربوط به تامین، تهیه و نگهداری از ماشین‌آلات معدنی و تجهیزات جانبی آنها است. به‌طوری که براساس آمار و ارقام بیش از ۷۰ درصد هزینه‌های عملیات معدنکاری مرتبط با ماشین‌آلات و تجهیزات معدنی است. به‌همین‌دلیل، تامین ماشین‌آلات معدنی کارآمد، باعث افزایش توانایی و راندمان در تولید معادن کشور شده و به‌تبع آن، فرسودگی ماشین‌آلات معدنی باعث کاهش راندمان و افزایش هزینه‌های معدنکاری خواهد شد. فرسودگی ناوگان ماشین‌آلات معدنی در کشور بسیار جدی است و اثرات منفی در راندمان فعالیت معدنی داشته و همچنین باتوجه به مستعمل بودن این ماشین‌آلات، مشکلات زیست‌محیطی ایجادشده از سوی این دستگاه‌ها بسیار جدی و مخرب است. بنابراین، کاملا مشخص و شفاف است که هرچقدر ماشین‌آلات معدنی مورداستفاده در معادن به‌روز باشند، ضمن کاهش مخاطرات ایمنی، زیست‌محیطی و هزینه‌های تولید، کیفیت تولید مواد معدنی نیز به‌شکلی قابل‌توجه افزایش پیدا می‌کند. از طرفی، در صورت نوسازی ناوگان ماشین‌آلات معدنی، سوخت مصرفی واحدهای معدنی نیز به‌شکل قابل‌توجهی کاهش پیدا خواهد کرد. باتوجه به مطالبی که ذکر شد، استفاده از ماشین‌آلات معدنی کارآمد و به‌روز در معادن کشور، باعث ایجاد تحول و شکوفایی در این بخش خواهد شد، به‌طوری که در حال حاضر و شرایط کنونی معادن، کشور به بیش از ۱۱هزار دستگاه ماشین‌آلات معدنی نیاز دارند و پیش‌بینی می‌شود در چند سال آینده و با افزایش میزان تولید سالانه معادن، این میزان به بیش از ۲۵هزار دستگاه افزایش پیدا کند. معاونت معدنی وزارت صمت اقدامات موثری در راستای رفع مشکلات واردات ماشین‌آلات معدنی انجام داده، اما باتوجه به نیاز شدید بخش معادن به نوسازی ناوگان ماشین‌آلات معدنی، نیاز است که تلاش‌های انجام‌گرفته به‌صورت‌مستمر باشد و با شدت و حدت بیشتری عملیاتی شود، چراکه یکی از مشکلات و چالش‌های اساسی بخش معدن از سال‌های گذشته تاکنون و در آینده، موضوع ماشین‌آلات معدنی و لزوم نوسازی آن بوده و خواهد بود.

زیرساخت و محدودیت‌های آن

طی سال‌های گذشته، اقدامات موثری در راستای ایجاد و توسعه زیرساخت‌های معدنی انجام گرفته است. از جمله ایجاد و توسعه زیرساخت راه ارتباطی که براساس قوانین و مقررات برعهده دولت است تا از محل اخذ حقوق دولتی درصدی را در راستای توسعه زیرساخت‌های معدنی اختصاص دهد. درباره توسعه فعالیت‌های اکتشافی نیز براساس قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن، باید درصدی از محل اخذ حقوق دولتی به این امر اختصاص یابد. در بحث زیرساخت تهیه داده‌های اکتشافی، متاسفانه اقدامات موثری انجام نشده، برای مثال، هدف اصلی طرح پهنه‌های اکتشافی کشور که حدودا از ۱۰، ۱۲ سال پیش عملیاتی شده، تهیه بانک اطلاعات اکتشافی با انجام عملیات اکتشافی سیستماتیک و منطبق با استانداردهای جهانی است که در حال حاضر با مطالعه اقدامات انجام‌شده مشخص می‌شود که هدف اصلی یعنی شناسایی مناطق ظرفیت‌دار معدنی و تکمیل عملیات اکتشاف چهارگانه روی آنها محقق نشده است و مشخصا می‌توان اعلام کرد که طرح پهنه‌بندی اکتشافی در کشور در رسیدن به اهداف مدنظر ناموفق عمل کرده است.

گاز و ناترازی‌های آن

در زمینه رفع ناترازی گاز، اقدامات انجام‌گرفته از سوی دولت به‌هیچ‌عنوان امیدوارکننده نیست و به‌نظر می‌رسد که بیشترین تمرکز در راستای رفع ناترازی گاز و در حالت کلی انرژی، کاهش و قطع انرژی مرتبط با بخش معدن و صنایع‌معدنی است که متاسفانه باعث شده که زیان‌های هنگفتی به این بخش‌ها وارد شود و در ادامه به‌تبع آن، به دیگر بخش‌های اقتصادی به‌صورت دومینووار آسیب برسد.

تغییر رویه در حقوق دولتی

در بحث حقوق دولتی، تغییر رویه‌ای که صورت گرفته، افزایش چندبرابری نرخ پایه مواد معدنی و به‌عبارت‌دیگر، افزایش چندبرابری حقوق دولتی معادن است،اما در نحوه هزینه‌کرد آن، اقدامات موثری که منطبق با تبصره‌های ۴ و ۶ ماده ۱۴ قانون معادن باشد، انجام نگرفته است. هر شکلی از بی‌توجهی به توسعه زیرساخت‌های معدنی و بی‌توجهی به سرمایه‌گذاری و توسعه مناطق محل وقوع معادن و عدم هزینه‌کرد مبالغ مورداشاره در ماده قانونی یادشده در مناطق معدنی در آینده سبب خواهد شد که بخش معدن به‌شکل جدی موردآسیب قرار بگیرد.

یکی از وعده‌های اولیه دولت در زمینه توسعه بخش معدن، واگذاری سهام معادن به مردم اهالی مناطق محل وقوع معادن بود که بیشتر در دوره وزارت آقای فاطمی‌امین، این سیاست موردپیگیری قرار می‌گرفت که خب پس از اتمام دوران وزارت ایشان، این وعده که به‌نظرم نافی قوانین و مقررات معدنی بود، کنار گذاشته شده است. از دیگر سیاست‌های دولت در زمینه معادن، واگذاری معادن از طریق مزایده عمومی است که به‌نظر می‌رسد با نظم دوره‌ای در حال انجام است. توجه به زیرساخت‌های معدنی و افزایش شرایط ایمن و فنی در مجموعه‌های معدنی نیز باید به سیاست‌های اصلی دولت در بخش معادن تبدیل شود. همچنین، همان‌گونه که عرض شد، سیاست نوسازی ناوگان ماشین‌آلات معدنی از سوی دولت در حال پیگیری و انجام است.

هر شکلی از برنامه‌ریزی باید به‌نحوی باشد که سبب شود، رشد کیفی در معادن اتفاق بیفتد. در حال حاضر، سرمایه‌گذاری در معادن کاهش یافته است، بنابراین باید تلاش شود که شاهد رشد کیفی در این زمینه باشیم. رشد آمار اسمی مرتبط با صدور مجوزهای معدنی به‌هیچ‌عنوان نمایانگر وضعیت ایده‌آل بخش معدن نیست. رشد واقعی در معادن، زمانی اتفاق خواهد افتاد که تولید محصولات معدنی فرآوری‌شده و نیمه‌فرآوری‌شده و تعداد معادن فعال افزایش پیدا کند. خطرات زیست‌محیطی معادن کاهش یابد و در نهایت، شرایط فنی و ایمنی در معادن افزایش پیدا کند و شاهد آن باشیم که هیچ معدنکاری دچار آسیب نشود.

> استفاده از ماشین‌آلات معدنی کارآمد و به‌روز در معادن کشور، باعث ایجاد تحول و شکوفایی در این بخش خواهد شد

سخن پایانی

به‌باور کارشناسان، عمده چالش‌هایی که معدن از آن رنج می‌برد، قیمت‌گذاری دستوی، کمبود انرژی و دیگر زیرساخت‌های اساسی، مشکلات لاینحل نوسازی ماشین‌آلات و تجهیزات معدنی، افزایش ریسک و فرار سرمایه از بخش معدن، ناتوانی در جذب سرمایه‌گذار خارجی و... است که از گذشته تا امروز ادامه دارد. باتوجه به اینکه مهم‌ترین مسئولیت دولت در رونق بخشیدن به حوزه معدن و صنایع‌معدنی، سیاست‌گذاری درست برمبنای اصول مدیریتی، تضمین سرمایه‌گذاری ایمن و تخصیص مشوق‌هایی برای فعالان این بخش است، انتظار می‌رود با تغییر و تحولات رخ‌داده، معدن چشم‌انداز آرامی داشته باشد.

صنعت چوب

از تولید تا واردات

واردات چوب در ۶ ماه نخست ۱۴۰۲

نیاز ایران به چوب ۱۶ میلیون متر مکعب

تولید داخل ۵.۵ تا ۶ میلیون متر مکعب

نیاز به واردات ۱۰ میلیون متر مکعب

ظرفیت تولید ام‌دی‌اف ایران ۲.۵ میلیون متر مکعب

حجم واردات ام‌دی‌اف در سال ۱۳۹۹ ۷۰۵ هزار و ۱۰۵ میلیون متر مکعب به ارزش ۷۴ میلیون دلار

اینفوگرافی: سامان شرف‌الدین

بیمه سامان
Saman Insurance

بیمه عمر و تشکیل سرمایه
روی زندگیت سرمایه‌گذاری کن

- صدور آنلاین بیمه عمر و تشکیل سرمایه
- ارائه خدمات بیمه‌گری به‌صورت آنلاین
(درخواست وام، بازخرید و برداشت از اندوخته)
- برداشت خودکار حق‌بیمه از حساب بانکی بیمه‌گذار (Direct Debit)

با اسکن QR Code بیمه‌نامه خود را دریافت کنید.

جهت کسب اطلاعات بیشتر و مشاوره رایگان می‌توانید به وب‌سایت شرکت بیمه سامان به نشانی www.si24.ir مراجعه یا با شماره تلفن ۸۹۴۳ – ۰۲۱ تماس حاصل فرمایید.

سازمان توسعه تجارت ایران
IMIDRO
شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران
RRV
رستاک پادویژن

IRAN GEMEX

نمایشگاه بین‌المللی
گوهر سنگ‌ها
ماشین‌آلات، تجهیزات و صنایع وابسته

۳ لغایت ۶ اسفندماه ۱۴۰۲ ساعت بازدید: ۹ الی ۱۶
محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران
ستاد برگزاری: شرکت رستاک پادویژن ۷-۸۸۳۴۶۴۵۵-۰۲۱

WWW.IRANFAIR.COM

The 1th International Exhibition of
GemStones
Machinery, Equipment & Related Industries

+98 912 029 5792
Rastakgem.events
www.rastak-expo.com
Gemiran@rastak-expo.com

22 - 25 February, 2024 Opening Hours: 09-16
Tehran International Permanent Fairground
Organizer: Rastak Padvision Co.

شماره مجوز سازمان توسعه تجارت ایران: ۱۴۰۱/۳۲۰/۵۰۴۶۷ تاریخ: ۱۴۰۱/۱۲/۲۳

گپ و گفت

تاثیر عدم آگاهی در کشاورزی

کیمیا ملکی: استفاده از سموم آفت‌کش در کشاورزی امری ضروری است؛ اما در اندازه‌ای مشخص که باید رعایت شود. مصرف بیش از حد سموم و کودهای شیمیایی ممکن است در بلندمدت سلامت مصرف‌کنندگان را تحت تاثیر قرار دهد. استفاده از کود و آفت‌کش‌های شیمیایی در محصولات کشاورزی امری اجتناب‌ناپذیر است و در تمامی کشورهای دنیا نیز این مواد مورداستفاده قرار می‌گیرند. باوجود اینکه استفاده از سموم آفت‌کش در کشاورزی امری ضروری است، باید از این مواد در اندازه‌ای مشخص استفاده شود. حد و حدود مصرف سم در محصولات کشاورزی براساس حداکثر باقیمانده مجاز هر سم روی هر محصولی تعریف می‌شود و در هر کشوری دارای استانداردی مشخص است و براساس فرهنگ تولید و مصرف محصول و نیز نوع مدیریت موجود در آن کشور تعیین می‌شود. در دنیا متوسط مصرف سموم آفت‌کش ۱.۴ کیلوگرم ماده موثر در هکتار است، این در حالی است که این میزان در ایران حدود ۸۰۰ گرم است. در نتیجه در ایران مصرف سموم شیمیایی نسبت به سایر نواحی دنیا کمتر است. در صورتی که میزان مواد شیمیایی مصرفی در کشت محصولات کشاورزی بیش از حد مجاز باشد، محصولی ناسالم تولید می‌شود و احتمال دارد در بلندمدت اثرات منفی بر سلامت مصرف‌کننده داشته باشد؛ برای مثال نیترات به‌عنوان یک ماده سرطان‌زا شناخته شده و مصرف بیش از حد این ماده در محصولات کشاورزی در مدت زمان طولانی می‌تواند منجر به ایجاد سرطان در افراد شود. نکته‌ای که در کاشت محصولات کشاورزی باید موردتوجه قرار بگیرد این است که سم‌پاشی زمانی انجام شود که تا زمان برداشت محصول فاصله مناسبی وجود داشته باشد. این فاصله زمانی باتوجه به محصول و نوع سم متفاوت و لازم است کشاورزان و باغداران این فاصله زمانی را در نظر داشته باشند و رعایت کنند، همچنین استفاده به میزان دوز توصیه‌شده برای هر سم نیز از اهمیت بالایی برخوردار است، این در حالی است که علت بازگشت برخی از محصولات کشاورزی صادراتی باقیمانده سموم و کودهای مصرفی و میزان آن است.

صمت به‌منظور بررسی بیشتر کم‌وکیف استفاده از آفت‌کش‌ها در تولید کشاورزی در ایران به گپ‌وگفت با عنایت‌الله بیابانی، قائم‌مقام خانه کشاورز پرداخت.

◉ کشاورزان چگونه از انواع کودها و سموم زراعی استفاده می‌کنند؟

مصرف سموم کشاورزی در تامین امنیت غذایی نقش بسیاری دارد و می‌تواند صادرات محصولات کشاورزی را تحت تاثیر قرار دهد. براساس دستورالعمل‌های موجود، همه سموم مورداستفاده باید استانداردهای وزارت جهاد کشاورزی را داشته باشند. کشاورزان به‌دلیل کمبود اطلاعات درباره کیفیت سم و نوع آن، از سموم غیراستاندارد برای تولید محصولات درشت‌تر استفاده می‌کنند که این مورد بیشتر در صیفی‌جات دیده می‌شود. زمانی که کشاورز آگاهی لازم از نحوه استفاده از سموم کشاورزی را ندارد، با استفاده نادرست از این مواد به‌جای نتیجه مطلوب، زمینه از بین رفتن محصولات کشاورزی را فراهم می‌کند.

◉ عدم آگاهی کشاورزان چقدر در استفاده نامناسب آنها از سموم تاثیرگذار است؟

کشاورزان هنوز آگاهی لازم در زمینه استفاده از سموم مختلف را ندارند. متاسفانه در برخی از موارد برای از بین بردن سموم صیفی‌جات از آفت‌کش‌های غیراستاندارد استفاده می‌شود؛ از همین رو باید بر بخش صیفی و سبزی نظارت بیشتری شود. متاسفانه کارشناسان جهاد کشاورزی سموم معتبر و تضمین‌شده‌ای را برای تولید محصول بهتر به کشاورز معرفی نمی‌کنند و باید کشاورز خود با آزمون‌وخطا از بین چندین نوع سم داخلی و خارجی، یکی را انتخاب کند. از سوی دیگر اغلب فروشگاه‌های عرضه و فروش سموم در این حوزه کارشناس نیستند و افراد حاضر در این فروشگاه‌ها تجربه و تخصص کافی برای راهنمایی کشاورزان را ندارند.

◉ ارزیابی شما از چالش برگشت محصولات کشاورزی صادراتی چیست؟

سال گذشته بسیاری از محصولات کشاورزی صادراتی ما به‌دلیل نبود نظارت دقیق بر فرآیند تولید از بازارهای صادراتی برگشت خوردند؛ در نتیجه باید نظارت روی مصرف سم افزایش پیدا کند و از طرف دیگر نباید سم را به‌عنوان یک کالا دید. استفاده از سم‌ها برای توسعه کشاورزی مانند استفاده از تکنولوژی در این بخش از اقتصاد است. در این فرآیند تکنولوژی «های‌تک» گران‌تر از تکنولوژی‌های معمولی است. نگاه ما در استفاده از سموم در تولید محصولات کشاورزی باید به‌گونه‌ای باشد که می‌خواهیم از تکنولوژی های‌تک، بهره ببریم؛ در نتیجه باید هزینه بیشتری پرداخت کنیم. همچنین لازم است در واردات سموم، نظارت دقیقی وجود داشته باشد و سموم مرغوب که هزینه بیشتری دارند، وارد شوند تا مشکلی در تولید محصولات ایجاد نشود. باید سمومی وارد شوند که استاندارد و دوره ماندگاری پایینی دارند؛ سمومی که در دوز کمتر استفاده می‌شوند، اما محصول را عاری از آفت می‌کنند. با آب‌وهوای خوبی که کشور ما دارد، باید یکی از صادرکنندگان خوب محصولات کشاورزی به کشورهای همسایه باشیم.

◉ تاثیر گرانی سموم و کودهای شیمیایی در میزان استفاده کشاورزان از این محصولات چگونه است؟

دولت با افزایش نرخ کودهای داخلی زمینه استفاده از سموم قاچاق را فراهم کرده است. همچنین افزایش چندبرابری قیمت سموم و کودهای شیمیایی بر نحوه مبارزه و عملکرد کشاورزان تاثیر داشته است. نظارت دقیق و کنترل دولت بهترین راه جلوگیری از استفاده از سموم کشاورزی قاچاق است. باید از حرف خارج شد و وزارت جهاد کشاورزی نظارت دقیق‌تری داشته باشد.

صمت چالش‌های صادرات در صنعت مبلمان را بررسی کرد

بی‌توجهی به ظرفیتی ۵۰۰ میلیون دلاری

کیمیا ملکی
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

مدتی است وضعیت بازار مبلمان چنگی به دل نمی‌زند و مردم به‌دلیل افزایش هزینه‌ها در برخی موارد حتی قادر به تعمیر مبلمان نیز نیستند. چالش‌هایی چون افزایش هزینه‌های تولید، تولیدکنندگان را در معرض فشار قرار داده و آنها را ناچار به افزایش نرخ محصول کرده است. از سوی دیگر برخی مواد اولیه مورداستفاده در صنعت مبلمان داخلی و برخی وارداتی هستند که متاسفانه تولیدکنندگان برای تامین مواد اولیه موردنیاز خود در هر دو بخش با مشکل مواجهند و این مواد به چند برابر نرخ به دست تولیدکننده می‌رسد و در نهایت شاهد افزایش نجومی قیمت‌ها در بازار مبلمان هستیم. حال باتوجه به کسادی بازار مبلمان که فعالان این حوزه بر آن تاکید دارند باوجود ظرفیت‌های فراوان، سوال این است که چرا فکری به حال توسعه صادرات این محصول با احداث فروشگاه‌های ایرانی نمی‌کنیم؟ مجموع صادرات انواع مبلمان در سال گذشته حدود ۷۰ میلیون دلار بوده است.

گذری بر آمار صادرات مبلمان

براساس آمار به‌دست آمده، تولید جهانی مبلمان در سال ۲۰۲۱ از ۵۰۰ میلیارد دلار فراتر رفته و چین در تولید و صادرات این حوزه کماکان در صدر قرار دارد. چین با دارا بودن سهمی به ارزش ۱۷۰ میلیارد دلار بزرگ‌ترین تولیدکننده مبلمان جهان است و پس از آن نیز ایالات متحده با ۵۵ میلیارد دلار، آلمان با ۲۰.۵ میلیارد دلار، هند با ۱۹.۵ میلیارد دلار، ایتالیا با ۱۸.۴ میلیارد دلار و لهستان با ۱۲.۶ میلیارد دلار قرار دارند.

همچنین به گزارش یک سایت آماری تحلیلی در بخش صادرات مبلمان چین با صادراتی به ارزش ۸۷ میلیارد دلار بزرگ‌ترین صادرکننده مبلمان در جهان است و لهستان با ثبت صادراتی به ارزش حدود ۱۶ میلیارد دلار در رتبه دوم قرار دارد. در این گزارش همچنین آمده است کشورهایی همچون آلمان، ایتالیا، ویتنام، مکزیک، ایالات متحده، چک، کانادا و هلند در جایگاه‌های بعدی صادرات انواع مبلمان قرار دارند.

صادرات مبلمان کشور ما نیز در سال ۱۴۰۱ حدود ۷۰ میلیون دلار بوده است. همچنین واردات مبلمان در سال گذشته نسبت به سال ۱۴۰۰، از نظر مقداری ۱۷۱ درصد افزایش یافته است.

همچنین به گزارش عصر هشت، در سال ۱۴۰۱، ۱.۹۴۷ تن انواع مبلمان چوبی به ارزش ۶.۶۳۷.۷۵۶ دلار وارد کشور شده که این مقدار نسبت به مدت مشابه آن در سال ۱۴۰۰ از نظر مقداری ۱۷۱ درصد و از نظر ارزشی نیز ۳۹۳ درصد افزایش نشان می‌دهد.

صنعت مبلمان از صنایع درآمدزا محسوب می‌شود، اما در چند سال اخیر تولیدکنندگان این محصول با مشکلات و چالش‌های مختلفی به‌ویژه در بحث تامین مواد اولیه که اغلب وارداتی است، روبه‌رو هستند. از سوی دیگر مدت‌هاست بازار مبلمان در داخل درگیر رکود است که این موضوع موجب گله‌مندی بسیاری از فعالان این حوزه شده است.

وقتی مواد اولیه مبلمان به‌سختی و با افزایش نرخ به‌دست تولیدکننده می‌رسد و در نهایت باید در بازاری راکد عرضه شود، بهتر نیست از این ظرفیت در صادرات استفاده کرد؟

صادرات ۷۰ میلیون دلاری مبلمان

حسن احمدیان، رئیس اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان مبلمان ایران درباره صادرات مبلمان به صمت گفت: صادرات تنها خریدوفروش نیست، بلکه یک فرآیند است و برای این فرآیند باید بسترها آماده باشد، امکانات تجارت باید مهیا باشد، ارتباط بین دو کشور باید مناسب باشد. همچنین قوانین گمرکی بین دو کشور باید تسهیل و مسائل بین‌المللی نیز در نظر گرفته شود تا صادرات حاصل شود. البته در سال‌های گذشته نیز به صادرات مبل می‌پرداختیم و اکنون باتوجه به ظرفیت بخش تولید مبلمان در تلاش برای افزایش صادرات هستیم. میزان صادرات مبلمان در سال گذشته حدود ۷۰ میلیون دلار بوده، اما در حال حاضر بازار در رکود است و آمار جدیدی فعلا در دسترس نیست.

وی با اشاره به چالش‌های موجود در این صنعت بیان کرد: تا زمانی که مشکلات داخلی صنعت مبلمان رفع نشود، نمی‌توان شاهد رشد صادرات در این صنعت بود. عدم ثبات نرخ ارز و مشکلات مالی مسیر تولید را ناهموار کرده، این در حالی است که ایران پس از صنعت خودرو بالاترین میزان اشتغال و ارزش افزوده را در صنعت مبلمان دارد و جمعیت زیادی در این صنعت فعالیت می‌کنند.

رئیس اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان مبلمان ایران در ادامه افزود: در تامین چوب و ام‌دی‌اف مشکلات بسیاری داریم و قیمت‌ها هر لحظه تغییر می‌کند.

▣ نقش نمایشگاه

احمدیان با اشاره به تاثیرات شرکت در نمایشگاه‌ها در رشد صادرات مبلمان اظهار کرد: در سال‌های اخیر با شرکت در برخی از نمایشگاه‌ها فرصت مناسبی را در زمینه صادرات مبلمان فراهم کردیم که در نهایت باتوجه به سیاست‌گذاری‌های بین دو کشور و عوامل فرهنگی عراق، افغانستان، عمان، قطر، امارات، روسیه، تاجیکستان، ارمنستان، قزاقستان و برخی از کشورهای افریقایی مقاصد صادراتی مبلمان ایرانی شدند.

وی با اشاره به تاثیر حمایت دولتی در توسعه صادرات مبلمان گفت: در مجموع احداث فروشگاه در کشورهای هدف و شرکت در نمایشگاه‌های خارجی از مسائلی هستند که به‌صورت شخصی محقق نمی‌شوند و باید در این زمینه دولت از تولیدکننده حمایت کند؛ همان رویه‌ای که در سایر کشورها حاکم است و دولت‌ها با پرداخت هزینه‌هایی برای شرکت در نمایشگاه‌ها یا احداث فروشگاه حمایت‌های لازم را از تولیدکننده انجام می‌دهند.

▣ همسایگان را دریابید

رئیس اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان مبلمان ایران با اشاره به مزیت‌های کشور ما برای رشد صادرات، افزود: باتوجه به موقعیت کشور، جمعیتی ۴۰۰ میلیون نفری در اطراف ما قرار دارند که به مبلمان ما نیاز دارند. در نتیجه از نظر ظرفیت تولید، نیروی انسانی و ارتباط با کشورهای روز دنیا تا ۵۰۰ میلیون دلار نیز می‌توانیم روی صادرات این بخش حساب کنیم. با چنین ظرفیتی می‌توان ایران را تبدیل به هاب منطقه کرد. صنعت مبلمان ظرفیت بالایی دارد که باید از این ظرفیت به‌درستی استفاده شود.

وی با اشاره به اشتغالزایی خوب صنعت مبلمان بیان کرد: طبق آمار وزارت صمت در بخش صنعتی بیش از ۸ درصد اشتغال مربوط به صنعت مبلمان است و بیش از ۸ میلیارد دلار گردش مالی در این صنعت وجود دارد. در نتیجه باید از این ظرفیت در راستای تامین داخل و پوشش نیاز کشورهای اطراف به‌عنوان یک قطب اصلی استفاده کرد.

▣ دولت به تولید توجه کند

احمدیان با انتقاد از عملکرد دولت اظهار کرد: رفع تحریم و توافقات درست مهم‌ترین پیش‌نیازهایی است که باید در راستای تحقق آنها تلاش کرد.

در شرایطی چنین محدود، فقط سیاست‌های دستوری، به‌دور از در نظر گرفتن مشکلات اجرایی و بیشتر شعارهای فرمایشی مطرح و وعده‌ها به‌ندرت عملی می‌شود. علاوه بر اینها هنگام تخصیص ارز با بهانه‌ها و سنگ‌اندازی‌های مختلفی روبه‌رو می‌شویم تا به این واسطه میزان درخواست کاهش یابد.

در چنین وضعیتی سرمایه‌گذاری در صادرات با ریسک همراه می‌شود، این در حالی است که اگر دولت تمرکز کافی برای رفع چالش‌های این حوزه داشته باشد، شاهد اشتغالزایی، ارزش افزوده و رشد صادرات خواهیم بود.

متاسفانه در تامین مواد اولیه درگیر بازاری انحصاری هستیم، زیرا واردات این مواد ممنوع شد

بازار انحصاری تامین مواد اولیه

علیرضا عباسی، رئیس اتحادیه درودگران و مبلسازان تهران درباره صادرات مبلمان در گفت‌وگو با صمت گفت: صادرات در همه کشورهای پیشرفته و در حال توسعه، راهکارهای منحصر به‌فردی دارد. اکنون کشورهای همسایه ایران با جمعیتی بالغبر ۵۰۰ میلیون نفر به مبلمان تولیدی ما نیاز دارند، اما متاسفانه باتوجه به اخذ تصمیمات غیرکارشناسی در صنعت مبلمان بازارهای کشورهای همسایه را از دست دادیم. در مجموع صنعت مبلمان ظرفیت‌های خوبی برای تولید صادرات‌محور دارد.

وی با اشاره به ظرفیت‌های نمایشگاه‌ها برای رشد صادرات بیان کرد: هدف صنعت نمایشگاهی، تبادل دانش فنی، انتقال فناوری و در نهایت خروجی آن صادرات است. در واقع کارکرد اصلی نمایشگاه این است که تولیدکنندگان داخلی و خارجی در آن با هم آشنا شوند و قرارداد ببندند. بر همین اساس کشورها معمولا از ظرفیت شرکت در نمایشگاه‌ها برای معرفی محصولات و انعقاد قراردادهای مختلف استفاده می‌کنند؛ این در حالی است که در ایران نمایشگاه حکم فروشگاه یا بهتر بگوییم بازار مکاره را دارد که هیچ تاثیری در صادرات نخواهد داشت. نتیجه این عملکرد نیز کاهش آمار صادرات است.

▣ عدم نظارت بر تامین مواد اولیه

رئیس اتحادیه درودگران و مبلسازان تهران درباره چالش‌های تولید بیان کرد: تولیدکنندگان در صنعت مبل با چالش‌های بسیاری دست‌وپنجه نرم می‌کنند. مهم‌ترین مشکل در این صنعت عدم نظارت کافی بر تامین مواد اولیه و وجود دلالان است که در نتیجه این چالش‌ها با افزایش نرخ محصول در بازار مواجه خواهیم بود.

▣ رکود در بازار مبل

عباسی با اشاره به گرانی مبلمان به‌دلیل افزایش هزینه تولید بیان کرد: اکنون به‌دلیل افزایش نرخ کالا در بازار با کاهش قدرت خرید روبه‌رو هستیم. متاسفانه بازار در رکود به‌سر می‌برد و بسیاری از تولیدکنندگان ما در آستانه تعطیلی هستند.

رئیس اتحادیه درودگران و مبلسازان تهران با اشاره به چالش‌های موجود برای تامین مواد اولیه نیز گفت: متاسفانه در تامین مواد اولیه درگیر بازاری انحصاری هستیم، زیرا از یک سو واردات این مواد ممنوع شد و از سوی دیگر تولید داخلی مواد اولیه نیز کفاف نیاز تولیدکنندگان را نمی‌دهد.

وی با انتقاد از وعده‌های شعاری حمایت از تولید بیان کرد: برخی با بهانه حمایت از تولید داخل مانع از واردات مواد اولیه به کشور می‌شوند، این در حالی است که بهترین راه بهبود وضعیت اقتصاد، حمایت از تولیدکننده آن هم با تسهیل واردات مواد اولیه و کاهش هزینه این کار است.

▣ اختصاص یارانه به تولید

عباسی با درخواستی از دولت گفت: اگر وزارت صمت مسیر تامین مواد اولیه را برای تولیدکنندگان کمی تسهیل کند، امکان افزایش صادرات در این بخش وجود دارد. در واقع اگر یارانه به‌جای شهروندان به تولید اختصاص داده می‌شد در نهایت شاهد کاهش هزینه تولید و در نتیجه ارزانی کالا در بازار بودیم.

تا زمانی که مشکلات داخلی صنعت مبلمان رفع نشود، نمی‌توان شاهد رشد صادرات در این بخش بود

سخن پایانی

باتوجه به بررسی‌های صورت گرفته ایران در حوزه مبلمان می‌تواند به‌خوبی نیاز کشورهای اطراف را رفع کند و بازار این کشورها را به‌دست گیرد. با این حال چالش‌های دست‌وپاگیر داخلی تولیدکننده را دلسرد کرده و در نهایت شاهد کاهش صادرات مبلمان هستیم. این در حالی است که در صورت رفع چالش‌ها این صنعت می‌تواند ارزآوری خوبی برای کشور داشته باشد.

اهمیت بهینه‌سازی مصرف انرژی در ساختمان‌سازی بررسی شد

عایق‌کاری، موثرترین راه صرفه‌جویی

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

صرفه‌جویی کم مصرف‌کردن نیست، درست مصرف کردن است؛ برای رسیدن به این مهم، نیازی به کم مصرف‌کردن انرژی نیست، همین‌که ساختمان‌های استاندارد بسازیم و آن را اصولی عایق‌بندی کنیم، گامی بزرگ در راستای صرفه‌جویی برداشته‌ایم. در سال‌های اخیر با پیشرفت صنعت ساختمان‌سازی و افزایش استفاده از سوخت‌های فسیلی، صرفه‌جویی در مصرف منابع انرژی اهمیت زیادی پیدا کرده است. یکی از راه‌های صرفه‌جویی و کاهش مصرف انرژی در ساختمان‌ها، عایق‌بندی است. این اقدام باعث می‌شود فضای داخلی ساختمان در زمستان گرم‌تر و در تابستان دارای فضای خنک‌تری باشد.

عایق‌ها به شکل‌های مختلف صفحه‌ای، تخته‌ای، آجری، ورقه‌ای و نواری در بازار موجود هستند. عایق‌های ساختمانی انواع متفاوتی دارند. اهمیت عایق‌کاری در هیچ ساختمانی قابل‌چشم‌پوشی نیست، چراکه انواع مختلفی از عایق‌ها چه از نوع حرارتی، صوتی و یا رطوبتی از جمله ضروریات یک ساختمان در هر فصلی از سال به‌حساب می‌آید؛ بنابراین باتوجه به اهمیت این مسئله، شناخت انواع عایق‌ها و آشنایی با قوانین اجرایی و نوع اجرای آن می‌تواند برای اغلب کارفرمایان و کسانی که درگیر این مسئله هستند، بسیار مفید واقع شود. صمت در این گزارش بهینه‌سازی مصرف انرژی در ساختمان را موردبررسی قرار داده است.

انرژی مصرف‌شده در خانه‌ها، ادارات، مراکز تجاری و صنعتی بسیار هزینه‌بر است. در چند سال اخیر، بهینه‌سازی مصرف انرژی در ساختمان، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اهداف مهندسی و نظارت بر ساخت ساختمان‌ها است. رشد اقتصادی و توسعه صنعتی کشورها به عوامل مختلفی از جمله انرژی و استفاده بهینه از منابع انرژی نیازمند است. اگرچه ایران از غنی‌ترین منابع انرژی برخوردار است، اما استفاده نادرست از آنها خسارت جبران‌ناپذیری را بر بودجه سالانه کشور تحمیل می‌کند. از این‌رو استفاده منطقی از منابع انرژی و برنامه‌ریزی در زمینه‌های بهینه‌سازی مصرف

هزینه‌های گزاف مصرف انرژی

انرژی در ساخت‌وساز از اولویت ویژه‌ای برخوردار است.

منظور از مصرف انرژی در یک ساختمان، مصرف از زمان ساخت تا هنگام تخریب ساختمان است. صرفه‌جویی در مصرف انرژی به‌معنای کاهش مصرف انرژی و هزینه‌های مرتبط با آن است. در مباحث صرفه‌جویی و بهینه‌سازی مصرف انرژی، صرفه‌جویی در تمام عمر ساختمان مدنظر است که مواردی مانند هزینه ساخت، هزینه عملکرد، نوع مصالح مصرفی، هزینه نگهداری و حتی هزینه‌های مرتبط با تخریب ساختمان پس از پایان عمر مفید آن را شامل می‌شود. صرفه‌جویی در مصرف انرژی تنها در صورتی امکان‌پذیر است که ساخت‌وساز در شرایط استاندارد قرار داشته باشد. پیروی از الگوی مسکن که از سوی شورای‌عالی الگوی مصرف کشور تدوین‌شده، در این زمینه بسیار مفید است. در کنار این موارد، بهره‌گیری از طراحی اقلیمی متداول در معماری کهن ایرانی باتوجه به کاربری‌های جدید ساختمانی از سوی کارشناسان توصیه می‌شود. به‌هرحال، قسمت بزرگی از تلفات گرمایشی و سرمایشی ساختمان از طریق سقف، دیوارها، شیشه‌ها و کف انجام می‌گیرد و از این‌رو می‌توان گفت عایق‌کاری از موثرترین و مهم‌ترین راه‌های صرفه‌جویی در صنعت ساختمان است.

صرفه‌جویی در مصرف انرژی با عایق‌کاری

بهروز کاری، مدیر بخش مصالح و فرآورده‌های ساختمانی مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن به صمت گفت: براساس جزئیات مندرج در مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان، رعایت مواردی شامل عایق‌کاری دیوارهای خارجی ساختمان نظیر عایق‌کاری دیوارهایی که با محیط بیرون یا فضاهایی که از نظر دمایی کنترل نمی‌شوند، نصب پنجره‌های دوجداره با قاب‌های فلزی چوبی یا PVC استاندارد، عایق‌کاری کانال‌های هوارسانی به‌همراه عایق‌کاری لوله‌های تاسیسات و سیستم تولید آب‌گرم، نصب دستگاه‌های کنترل‌کننده روی رادیاتورها و نصب دستگاه‌های کنترل مرکزی هوشمند و مجهز به سنسور اندازه‌گیری دمای هوای محیط در ساختمان‌ها الزامی است.

وی در ادامه گفت: هزینه اضافی برای عایق‌کاری حرارتی ساختمان‌های نوساز، حدود ۳ درصد هزینه ساخت است که در بیشتر موارد پس از ۳ سال بازگشت سرمایه دارد، اما اگر بخواهیم به‌طورجدی به صرفه‌جویی در مصرف انرژی در ساختمان‌ها بپردازیم، باید روی ساختمان‌های موجود هم برنامه‌ریزی کنیم؛ زیرا ساخت‌وساز انجام‌گرفته در هر سال، ۲ تا ۳ درصد ساختمان‌های موجود است و اگر بخواهیم فقط به این مقررات توجه کنیم، آن‌طور که باید کاری از پیش نمی‌رود.

■ میزان دقیق صرفه‌جویی مشخص نیست

کاری گفت: محاسبات انجام‌گرفته روی تعداد زیادی از ساختمان‌ها نشان می‌دهد که در صورت انجام عایق‌کاری حرارتی، بیش از ۵۰ درصد در مصرف انرژی صرفه‌جویی می‌شود، اما مقدار دقیق کل صرفه‌جویی مشخص نیست، زیرا هیچ‌گونه سیستم کنترلی برای اتلاف حرارتی که در اثر نشست و تعویض هوا انجام می‌گیرد، در کشور ما پیش‌بینی نشده است. در حالی که در کشورهای پیشرفته سیستم‌هایی وجود دارد که این موضوع را دقیقا کنترل می‌کنند. بر اساس ضوابط، در نقشه طبقات، بام، نماها و مقاطع، محل عایق‌کاری حرارتی متناسب با گروه‌بندی ساختمان از نظر میزان صرفه‌جویی در مصرف انرژی باید مشخص شده باشد.

عایق‌کاری و استفاده از پوشش‌های مناسب از هدررفت انرژی در ساختمان جلوگیری می‌کند. استفاده از پوشش‌های عایق در زمان ساخت ساختمان، هم در زمستان و هم در تابستان، از هدررفت انرژی جلوگیری می‌کند. برای کارآیی بهتر این پوشش‌ها باید لایه‌های عایق ضخیم باشند. هرچه میزان ضخامت بالاتر باشد، هدررفت انرژی نیز کمتر خواهد بود.

وی خاطرنشان کرد: در نقشه‌های معماری باید گروه ساختمان از نظر مصرف انرژی مشخص شود و برای بام، دیوارهای خارجی و پنجره‌ها جزئیات اجرایی مناسب ارائه شود تا برای آنها عایق‌بندی حرارتی انجام گیرد. در حال حاضر، این موضوع در مناطق یک تا ۵ و نیز ۲۲ شهرداری تهران صورت می‌گیرد. هرچند در زمینه تنظیم مقررات و آیین‌نامه‌ها، اقدامات ارزشمندی انجام شده، اما روشن است که موانع و مشکلاتی بر سر راه اجرای اصولی این ضوابط وجود دارد.

وی در پایان گفت: در حال حاضر اطلاعات و مدارک مربوط به مصرف انرژی باید در ضمیمه پرونده برای صدور پروانه ساخت موجود باشد، اما هنوز سختگیری‌ها فقط در فاز صدور پروانه است و هنوز تا رعایت اصول اجرایی فاصله داریم. طراحی، اجرا و نظارت بر اجرای مقررات ملی ساختمان، مستلزم برقراری ارتباط هدفمند بین مراجع ذی‌ربط در امر ساخت‌وساز و دوری جستن از بخشی‌نگری در سازمان‌های مختلف است

زیباسازی جای بهینه‌سازی را گرفت

سیداحمد معتمدی، کارشناس مسکن با تاکید بر اینکه در ساختمان‌سازی از مقوله مصرف انرژی، غفلت کرده‌ایم، به صمت گفت: ۵۰ درصد حرارت موجود در ساختمان‌ها از طریق در پنجره و دیوارها هدر می‌رود. همچنین، حدود ۳۰ درصد حرارت از طریق پشت‌بام‌ها و ۲۰ درصد از طریق بازشوهای موجود در ساختمان‌ها هدر می‌رود. متاسفانه جز ۱۰ درصد از در و پنجره‌ها بقیه به روش سنتی تولید می‌شوند و درزگیری نمی‌شوند.

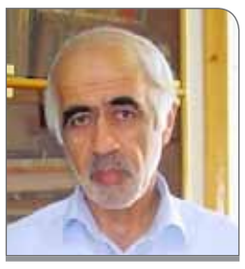
این کارشناس معماری و شهرسازی بااشاره به دیوارهای نازک ساختمان‌ها گفت: در گذشته ضخامت دیوارها ۵۰ تا ۶۰ سانتیمتر بود، در حالی که امروزه به ۱۵ تا ۲۰ سانتیمتر کاهش یافته است و این ضخامت باعث دوام حرارت در ساختمان نمی‌شود.

متاسفانه در ایران خلاف کشورهای دیگر به طراحی و زیبایی سازه‌ها بیشتر از کیفیت و صرفه‌جویی انرژی توجه شده است. با نگاهی به ساختمان‌های قدیمی و سنتی مشاهده می‌کنیم که به موضوع بهینه‌سازی مصرف انرژی در ساختمان‌سازی بیشتر توجه شده است؛ موضوعی که امروزه از آن غافل شده‌ایم.

وی بیان کرد: اینکه در دهه‌های اخیر، تکنولوژی‌های خارجی را در ساخت‌وساز به کار گرفته‌ایم، بدون اینکه به کیفیت، اهمیت دهیم، خاطرنشان کرد: بی‌توجهی به کیفیت فناوری‌های استفاده‌شده در حوزه ساخت‌وساز به ارزان بودن انرژی در کشور مرتبط است و از سوی دیگر، طراحی و زیبایی سازه‌ها جای کیفیت و صرفه‌جویی انرژی در ساختمان‌سازی را گرفته؛ خوشبختانه در سال‌های اخیر به‌دلیل توجه به آموزش و پژوهش‌های دانشگاهی این موضوع در حال پیشرفت است.

■ بهینه‌سازی مصرف در اولویت است

در سال‌های گذشته متوسط عمر ساختمان‌های کشور حدود ۲۰ سال بود که در سال‌های اخیر این عدد به ۳۰ سال رسیده است، اما بازهم این وضعیت، قابل‌قبول نیست و مشکلاتی در زمینه بهینه‌سازی انرژی در صنعت ساختمان به‌چشم می‌خورد. معتمدی مقاوم‌سازی را یک اصل ضروری در پروژه‌های عمرانی برشمرد و خاطرنشان کرد: برخی تصور می‌کنند صرف بودجه در پروژه‌های عمرانی و ساخت‌وساز، امری مطلوب است، در صورتی که با احداث

ساختمان، تمام دارایی‌مان را در قالب آهن، بتن، گچ و سیمان به‌صورت یک جسم درمی‌آوریم و از آن استفاده می‌کنیم، بدون آنکه درآمدزایی از آن داشته باشیم.

■ ساختمان‌ها را مقاوم بسازیم

معتمدی گفت: ساختمان‌سازی، ارزش‌افزوده ایجاد نمی‌کند، از این‌رو در بعضی از کشورهای دنیا برای پروژه‌های عمرانی و ساختمان‌سازی، یک سقف مشخص در نظر می‌گیرند و بیش از آن مجوز نمی‌دهند، در حالی که ما پروژه‌های عمرانی را در برابر بودجه‌های جاری می‌گذاریم. وی اضافه کرد: باتوجه به متوسط عمر کم ساخت‌وساز در کشور، بودجه‌های زیادی را در این بخش خرج می‌کنیم و بعد از مدتی مجبور می‌شویم به‌دلیل مقاوم نبودن این سازه‌ها، آنها را تخریب کنیم و دوباره از نو بسازیم، از این‌رو لازم است ساختمان‌ها را مقاوم‌تر و از تکنولوژی جدید و برتر دانش روز در زمینه مصالح و سازه‌ها استفاده کنیم.

سخن پایانی

در حال حاضر، بهینه‌سازی مصرف انرژی در ساختمان بسیار مهم است و از اولویت‌های هر سازنده‌ای محسوب می‌شود، زیرا یکی از دغدغه‌های جهان امروز، کمبود ذخایر انرژی در جهان است. از این‌رو تاکنون روش‌های مختلفی به‌منظور کاهش و بهینه‌سازی در مصرف انرژی مورداستفاده قرار گرفته است. یکی از بیشترین میزان اتلاف انرژی در ساختمان‌ها رخ می‌دهد که در صورت تداوم مصرف بیش‌ازحد انرژی علاوه بر دامن زدن به مسئله بحران انرژی در جهان، موجب افزایش آلودگی محیط‌زیست نیز می‌شوند.

اکثر ساختمان‌های موجود در اطراف ما با محیط‌زیست تعامل ندارند. ساختمان‌های ما به‌طوری ساخته شده‌اند که سرما و گرمایی را که با هزینه‌های بالا تامین می‌شوند، حفظ نمی‌کنند و به‌دلیل عایق نبودن بخش خارجی نظیر دیوارها، سقف و همچنین عایق نبودن تاسیسات سرمایشی و گرمایشی ساختمان، انرژی را به‌سرعت از دست می‌دهند و در نتیجه، وسایل حرارتی یا سرمایشی باید چند برابر استاندارد کار و انرژی مصرف کنند تا سرما و گرمای یک محیط تنظیم شود.

بررسی‌ها نشان‌دهنده این است که حداکثر هزینه‌ای که به هزینه ساخت اضافه می‌شود، ۵ درصد هزینه سرانه هر مترمربع است. حتی گفته می‌شود هزینه اضافه نزدیک به صفر است و حتی هزینه ساخت می‌تواند کاهش یابد. جدا از اینکه این هزینه از محل کاهش مصرف انرژی برگشت داده خواهد شد.

استفاده از پوشش‌های عایق در زمان ساخت ساختمان و هم در زمستان و هم در تابستان از هدررفت انرژی جلوگیری می‌کند

بی‌توجهی به کیفیت فناوری‌های استفاده‌شده در حوزه ساخت‌وساز از ارزان بودن انرژی در کشور نشأت می‌گیرد

نظرگاه

نفت، عامل اصلی تورم در ایران

محمد کاوه باغبادرانی
کارشناس اقتصاد انرژی

افزایش تولید و رشد اقتصادی به‌عنوان یکی از هدف‌های اصلی اقتصاد کلان کشور دارای اهمیت ویژه است. عامل‌های گوناگونی از جمله سرمایه، پیشرفت تکنولوژی و نیروی کار بر این متغیر اثرگذار هستند. متغیر مهم اقتصادی دیگر موردتوجه اقتصاددانان و سیاست‌گذاران، تورم است. به‌طورکلی، تورم آثار نامطلوب بر شرایط اقتصادی ـ اجتماعی یک جامعه دارد و فرآیند رشد و توسعه اقتصادی را می‌تواند با چالش جدی روبه‌رو کند.

در زمینه رابطه تورم و رشد اقتصادی در بین مکتب‌های مختلف اقتصادی، دیدگاه‌های متفاوتی وجود دارد. از جمله نظریاتی که منطبق با وضعیت فعلی کشور است، به‌نظر برخی طرفداران مکتب فکری کلاسیک می‌توان اشاره کرد. مبتنی بر این نظر، نرخ‌های بالای تورم منجر به تخصیص نامناسب منابع سرمایه‌گذاری به‌سمت فعالیت‌های کمتر تولیدی می‌شود. از سمت دیگر، براساس نظریه مقداری پول، در بلندمدت رشد حجم پول، تنها سطح قیمت‌ها را افزایش می‌دهد و تاثیری بر متغیرهای واقعی مانند اشتغال، تولید و نرخ بهره واقعی ندارد.

نفت نه‌تنها عامل بسیار تعیین‌کننده‌ای در عملکرد اقتصاد ایران، بلکه فراتر از آن همواره عنصری غالب در شکل‌گیری رفتار دولت‌ها، تحولات سیاسی و اجتماعی و روابط بین‌الملل بوده است. ایران معاصر، بخش عمده‌ای از زیرساخت‌ها و رفاه خود را وامدار نفت است؛ اما از سوی دیگر، بسیاری از معضلات و مشکلات کشور نیز محصول نقش‌آفرینی بی‌قاعده این ثروت باارزش زیرزمینی در معادلات اقتصادی و سیاسی است.

در اقتصاد ایران، وابستگی شدید بودجه عمومی و حتی مخارج جاری دولت به درآمدهای نفتی و ماهیت پرنوسان درآمدهای مذکور و فقدان یک قاعده مالی مناسب برای نحوه مصرف درآمدهای نفتی، زمینه معضلاتی مانند بیماری هلندی، کسری بودجه ساختاری و بی‌ثباتی اقتصاد کلان و تورم را به‌دنبال داشته است.

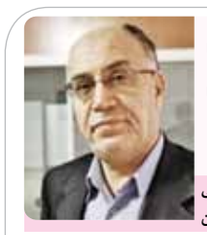
در برخی دوره‌ها، در اثر افزایش میزان صادرات یا افزایش قیمت‌های جهانی نفت، درآمدهای نفتی با افزایش قابل‌توجه مواجه شده است. با افزایش درآمدهای نفتی و در اثر اجبار بانک مرکزی به خرید ارز نفت، خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی و پایه پولی نیز افزایش یافته و به‌صورت افزایش نرخ تورم در ادوار بعدی ظاهر شده است. از طرف دیگر، با افزایش جریان ورود ارز به اقتصاد و کاهش نرخ ارز حقیقی، نرخ نسبی کالاهای وارداتی کاهش یافته و فرآیند صنعت‌زدایی و رکود صنعت اتفاق افتاده است. در دوره‌های وفور درآمدهای نفتی، دولت‌ها متناسب با افزایش درآمدهای نفتی، بر مخارج خود افزوده و تعهدات اجتماعی جدیدی را پذیرفته‌اند.

در مقابل، با کاهش درآمدهای نفتی و ایجاد شکاف میان درآمدهای فعلی و ساختار هزینه‌ای برجای‌مانده از قبل، کسری بودجه ایجاد و آثار آن از طریق افزایش بدهی بخش دولتی به شبکه بانکی و انباشت بدهی دولت، با وقفه‌ای به متغیرهای پولی منتقل و به طریقی دیگر منجر به افزایش تورم و بی‌ثباتی اقتصاد شده است. به‌صورت‌کلی، می‌توان بیان کرد که عواملی مانند وابستگی بودجه به نفت، وابستگی درآمدهای نفتی به متغیرهای برون‌زا، فقدان قاعده مالی و ناکارآیی سیاست‌های پولی، موجب شده است تا عنصر نفت و درآمدهای نفتی به اصلی‌ترین عامل بی‌ثباتی اقتصاد ایران تبدیل شوند. از راهکارهای دستیابی به کاهش تورم، انضباط پولی و مالی و پیشگیری از تشدید نقدینگی است.

آن چیزی که در واکنش به تورم بالا در کشور و در راستای حرکت به‌سمت رشد تولید باید موردتوجه قرار بگیرد، هدایت جریان نقدینگی ناشی از صادرات نفت و قطع وابستگی بودجه دولت به آن است. نقدینگی ناشی از صادرات نفت، باید در راستای توسعه زیرساخت پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها و برای تولید محصولات با ارزش‌افزوده بالاتر هزینه شود. دولت به‌دلیل حفظ تعادل خط بودجه خود و عدم حرکت در مسیر کسری بودجه، نیاز است روشی را در پی بگیرد که نه‌تنها به خلق نقدینگی منجر نمی‌شود، بلکه به تقویت پول ملی می‌انجامد. توجه به اهمیت تجارت جهانی و توسعه صادرات، جریان نقدینگی برای دولت ایجاد می‌کند که به‌موجب آن می‌تواند هزینه‌های بودجه‌ای خود را مدیریت کند و قدرت پول ملی را افزایش دهد. این روش، عامل مهم ایجاد تورم را در ساختار اقتصادی کشور حذف خواهد کرد. سیاست‌گذاری‌های دولت در این حوزه باید شامل تشویق مردم به سرمایه‌گذاری در تولید، حرکت از بازرگانی به تجارت جهانی و هدایت بنگاه‌ها به ایجاد کسب‌وکارهای بین‌المللی باشد. صنعت نفت با جایگاه مهمی که در توسعه صنایع دیگر، اشتغالزایی و کشندگی عوامل اقتصادی دارد، باید موردتوجه مسئولان و پژوهشگران توسعه صنعتی قرار بگیرد. نظر به تحولات مطرح‌شده در بخش‌های گوناگون می‌توان اذعان داشت که یکی از مهم‌ترین سیاست‌ها، مهار تورم، توجه به تولیدکنندگان داخلی و تسهیل ورود فناوری است.

یادداشت

اصلی‌ترین دلیل رکود بازار مسکن

ایرج رهبر - رئیس انجمن صنفی انبوه‌سازان استان تهران

کاهش قدرت خرید مردم، به‌عنوان علت اصلی رکود بازار مسکن محسوب می‌شود. هنگامی که نرخ یک کالا بیش از حد افزایش یابد، در عمل از دسترس مردم خارج خواهد شد.

درباره بازار مسکن، نرخ آن به‌طورعمده بیشتر از نرخ تورم عمومی رشد کرده و دلیل اصلی این امر، افزایش نرخ زمین است. در واقع، به‌دلیل کاهش قدرت خرید مردم، فروشندگان قیمت‌های پیشنهادی خود را برای ملک‌ها کاهش داده‌اند. در طول ۱۰ تا ۱۵ سال گذشته، رکود مسکن همواره دارای سرنوشتی متقلب بوده است.

دلیل رکود در بازار مسکن هم به این برمی‌گردد که نرخ مسکن، با توان خرید مردم سازگاری ندارد و بیش از حد معمول رشد می‌کند. به‌همین‌دلیل، مردم قادر به دسترسی به آن نیستند.

به‌عبارت‌دیگر، رشد نرخ مسکن بیش از میزان تورم است و نرخ زمین بیش از توان خرید مردم افزایش می‌یابد.

در کشور ما، برنامه نهضت ملی مسکن وجود دارد که منجر به افزایش تولید مسکن خواهد شد. این تولید، به دستیابی به یک ثبات در نرخ مسکن و رفع رکود بازار مسکن کمک خواهد کرد. این طرح می‌تواند تعادلی بین عرضه و تقاضا ایجاد کند و علتی برای کاهش نرخ مسکن باشد.

تفاوت نرخ نهایی مسکن و نرخ بازار نیز به‌دلیل نرخ زمین است. به‌عنوان‌مثال، در تهران، نرخ مسکن ممکن است به مبلغ ۳۵۰میلیون تومان یا بیشتر برسد. این مسئله به‌علت نرخ بالای زمین در مناطق شمالی شهر تهران است که در نهایت، در نرخ نهایی واحدها تاثیر می‌گذارد. نرخ زمین در نرخ مسکن در سراسر کشور متغیر است. برای مثال، در تهران این مقدار بسیار بالا است، اما در مناطق حاشیه شهرها و شهرستان‌ها، سهم نرخ زمین به زیر ۵۰ درصد می‌رسد.

در سال‌های اخیر، افزایش ناگهانی نرخ مسکن و کاهش قدرت خرید مردم به‌شدت با هم همراه شده که این امر یکی از عوامل اصلی رکود بازار مسکن در چند ماه گذشته است. باتوجه به شرایط اقتصادی کنونی کشور، به‌نظر می‌رسد کاهش قیمت‌ها در این بازار پرتلاطم به‌طرز بسیار کمی رخ دهد. تنها زمانی می‌توانیم بگوییم عرضه و تقاضای بازار مسکن تعادل یافته و به یک ثبات قیمتی رسیده است که تحولات اقتصادی کشور در مسیر رشد قرار گیرد و نوسانات بازارهای مالی کاهش یابد.

بازار مسکن در حال حاضر در وضعیتی نامعلوم قرار دارد. البته، از این لحظه به آینده، نمی‌توان پیش‌بینی کرد که در ماه‌های آینده مسکن با چه افزایش قیمتی مواجه خواهد شد، مگر اینکه تصمیمات و سیاست‌های اقتصادی خاصی اتخاذ شود. در این شرایط، می‌توان درباره روند صعودی یا نزولی نرخ مسکن صحبت کرد. آنچه قابل پیش‌بینی است، تاثیر تصمیمات یا شرایطی است که بر اقتصاد کلی ایران اثر می‌گذارد و نقش اساسی در روند صعود یا نزول نرخ مسکن در کشور را ایفا خواهد کرد.

عدم‌تناسب خانه‌های خالی با تعداد خریداران در سال‌های اخیر، باعث بروز مشکلات زیادی برای اقشار کم بضاعت جامعه شده است. گاهی در برخی آمارها تنها به تعداد واحدهای خالی در کشور اشاره می‌شود، در صورتی که بسیاری از این واحدها در مناطق گران‌نرخ شهری واقع شده‌اند و بیشتر افراد، توانایی خرید این خانه‌ها را ندارند، از این‌رو باید تولید مسکن برای اقشار کم‌درآمد انجام بگیرد و به مسکن حمایتی، توجه ویژه‌ای شود.

تا زمانی که عرضه و تقاضا در بازار مسکن به تناسب نرسد، مشکلات این بخش در بلندمدت حل نخواهد شد.

ممکن است در مقاطعی به‌دلیل اثرگذاری متغیرهای کوتاه‌مدت، شاهد افت بازار باشیم، اما راه‌حل اصلی، تولید مسکن است.

برای کاهش نرخ زمین باید شهرهای اقماری با جمعیت کمتر از شهرهای جدید تاسیس شود. این شهرها با راه‌های ارتباطی منظم باید به شهرهای مرکزی متصل شوند تا شخص بتواند با صرف نیم‌ساعت زمان و با استفاده از اتوبوس‌های سریع‌السیر به محل کار خود برود و برگردد. چون نرخ زمین در این شهرک‌ها پایین است، نرخ نهایی فروش مسکن نیز پایین می‌آید.

مدیریت جهادی به این معنی است که مدیران قدرت تصمیم‌گیری سریع و ابلاغ آن را داشته باشند.

در زمان حاضر، چون مدیران اختیار ندارند منتظر تصمیم‌گیری شورای‌عالی مسکن می‌مانند و پس از آن، در رابطه با موضوعی تصمیم‌گیری می‌کنند.

صمت در این گزارش به بررسی وضعیت بازار ملک پرداخت

حرکت مسکن در جاده رکود

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

عکس: آیدا فریدی

رشد تورم ماهانه در نرخ مسکن در شهر تهران در ۸ ماه اخیر در حال کاهش است. ثبت رکوردهای جدیدی در افزایش نرخ مسکن، پس از عدم‌انتشار اطلاعات و گزارش‌های بازار مسکن قابل‌مشاهده است، اما این روزها بازار مسکن در رکود قرار دارد و بسیاری از خریداران به امید یافتن واحدی با نرخ مناسب به بازار مسکن مراجعه می‌کنند. مشاوران املاک نیز اعلام کرده‌اند که بازار خریدوفروش و اجاره مسکن از رونق خود کاسته و تعداد مشتریان نیز کاهش یافته است. اگرچه آمارهای دولتی نشان می‌دهد که نرخ مسکن کاهش یافته است، اما مشاهدات میدانی نشان می‌دهد که خریداران هنوز به این آمارها اعتماد ندارند و درباره قیمت‌های بالاتری که از آمارهای رسمی گزارش شده، شکایت می‌کنند.

گزارش ها نشان می‌دهد که در مناطق مختلف تهران، قیمت‌های غیرمعمولی برای ملک وجود دارد؛ از خانه‌هایی با نرخ متری ۳۰۰ میلیون تومان در زعفرانیه تا خانه‌هایی با نرخ متری ۵۰ میلیون تومان در میدان شهدا؛ اما به‌طورمتوسط، مشاوران املاک می‌گویند که در منطقه میانی تهران، هزینه کردن کمتر از متری ۱۰۰میلیون تومان برای خرید مسکن ممکن نیست. داده‌های جدید بانک مرکزی نیز نشان می‌دهد که نرخ هر مترمربع مسکن در تهران در مهر ۱۴۰۲ به ۷۶ میلیون و ۶۰ هزار تومان رسیده است. صمت در این گزارش به بررسی وضعیت بازار مسکن پرداخته است.

تورم مصالح و رکود مسکن

بازار مسکن و تمام حوزه‌های وابسته به آن در حالی پا به سال ۱۴۰۲ گذاشتند که در سال‌های گذشته افزایش نرخ بی‌سابقه‌ای را تجربه کرده بودند. همچنین، پیچ و خم مسیر بازار املاک به‌ویژه از سال ۹۷ به بعد باعث شده بود تعداد زیادی از فعالان، عطای کسب سود و خرید ملک را به لقای آن ببخشند و از این بازار خارج شوند. با این وجود، براساس گفته مشاوران املاک تا پایان سال ۱۴۰۱، خرید و فروش مسکن کمابیش انجام می‌شد و گزارش‌های مرکز آمار ایران نیز حاکی از آن است که هرچند ساخت‌وسازها با دهه‌های گذشته قابل‌مقایسه نبوده، اما هر ماه افزایشی نسبی را تجربه کرده؛ روندی که ورق آن در امسال برگشته است.

داده‌های رسمی و مشاهدات میدانی حاکی از آن است که در نیمه اول سال ۱۴۰۲، رکود اصلی‌ترین بازیگر حوزه مسکن بود. برخی مشاوران املاک می‌گویند ماه‌هاست معاملات قفل شده است و دیگر کمتر معامله‌ای در بازار انجام می‌گیرد. گرانی و تورم مصالح ساختمانی در پی رشد تورم عمومی، نخستین ضربه‌ای بود که بر بدنه ساختمان‌سازی در ایران وارد شد؛ این شرایط در حالی پیش آمد که بالا رفتن نرخ زمین و خانه نیز در عمل خرید مسکن را برای قشر بزرگی از مردم به رویا تبدیل کرد و قدرت خرید آنها افت شدیدی داشت. پس از آن، افزایش دستمزد کارگران و روند صعودی نرخ پروانه‌های ساخت نیز به عوامل قبلی اضافه شد و در نهایت، حاشیه سود انبوه‌سازان بخش خصوصی را تا میزان چشمگیری کاهش داد و در نتیجه، تمایل برای ساخت‌وساز را از بین برد؛ بنابراین باوجود اینکه ساخت‌وساز در سال‌های گذشته نیز وضعیتی نسبتا رکودی داشته، اما در سال ۱۴۰۲ و در راستای سیاست‌های دولت برای کاهش التهابات حوزه مسکن باز هم چند پله عقب‌تر رانده شده است؛ اما رکود در ساخت‌وساز در مجموع چه تاثیراتی بر بازار مسکن خواهد داشت؟

بازار مسکن در سراشیبی سقوط

علی فرامرزی، کارشناس بازار مسکن به صمت گفت: موضوع اصلی که باید به آن توجه شود، حل موانع اقتصادی است. اگر این اتفاق رخ دهد، بازار مسکن نیز در سمت‌وسوی درستی قرار می‌گیرد. اینکه هیچ سیاست مناسبی برای نجات بازار مسکن در پیش گرفته نشود و دائم از کاهش تورم سخن به میان آورده شود، چاره کار نیست و همه‌چیز را بدتر می‌کند؛ بنابراین زمانی که حرف و عمل با هم تناسب نداشته باشند؛ وضعیت بازار مسکن در سراشیبی سقوط قرار می‌گیرد و شرایط خریدوفروش و رهن و اجاره برای شهروندان دشوارتر از قبل می‌شود.

وی در ادامه توضیح داد: کاهش تورم موجود اگر می‌خواهد به زیر ۱۰ درصد برسد، باید همسو با برنامه‌ریزی‌های کاملا دقیق و موثر باشد تا رنگ واقعیت بگیرد وگرنه در حرف و روی کاغذ، رساندن تورم حتی به زیر صفر هم کار راحتی است و هزینه‌ای ندارد.

رویکردهای مختلفی برای بهبود اوضاع بازار مسکن مطرح شده که در عمل تاکنون نتیجه‌ای نداشته است. اینکه چند سال یک‌بار طرح یا برنامه‌های مختلفی برای توسعه بخش‌های مختلف مطرح شود و در نهایت، به‌جایی نرسد جز تاثیر معکوس و نابسامانی شرایط اقتصادی، نتیجه دیگری ندارد.

مسکن، بازار مطمئن برای سرمایه‌گذاری

فرامرزی تاکید کرد: ملک در کشور ما به‌علت عدم‌رونق تولید و مشکلاتی که در صنعت و تجارت خارجی وجود دارد، از کالای مصرفی به کالای سرمایه‌ای تبدیل شده است و به‌عنوان مطمئن‌ترین کالا برای سرمایه‌گذاری در بین مردم شناخته می‌شود. بعد از رشد افسارگسیخته مسکن در چند سال گذشته و رویا شدن مسکن برای خانه‌اولی‌ها و در کنار آن، بی‌اثر بودن وام خرید ملک، عمده هزینه مسکن صرف زمین می‌شود. سیاست‌گذار باید به فکر راه‌حل جدید برای خانه‌دار کردن مردم باشد که در این زمینه اهدای زمین رایگان به مردم و کارآمدتر کردن صندوق مسکن ادارات و شرکت‌ها می‌تواند بسیار موثر باشد.

برنامه هفتم توسعه قرار است بخش زیادی از تمرکز خود را روی بازسازی و مقاوم‌سازی بافت فرسوده قرار دهد. از آنجایی که این بافت به یک تهدید بزرگ برای جان و مال شهروندان تبدیل شده است، باید هرچه سریع‌تر اقدامات مقتضی درباره آن انجام بگیرد. از سوی دیگر، دولت منابع مالی کافی برای ورود به نوسازی را در اختیار ندارد و به‌همین‌دلیل، تلاش می‌کند که با تسهیل امور، مردم و سازندگان را برای ورود به این حیطه ترغیب کند.

این کارشناس در پایان گفت: شاخص‌های کلان اقتصاد، وضعیت هشدارآمیز به خود گرفته و بازار مصالح ساختمانی و خدمات ساختمان آشفته است. با این شرایط، صحبت از کاهش نرخ تورم بخش مسکن، غیرواقعی است. مگر اینکه، گشایش واقعی در اقتصاد ایجاد شود و رشد قابل‌ملاحظه سرمایه‌گذاری در ایران اتفاق بیفتد که البته درصد این احتمال بسیار کم است.

تلاشی برای بهبود بازار مسکن نمی‌شود

مسعود نجفی، کارشناس بازار مسکن به صمت گفت: اتفاقاتی که در طول سال‌های گذشته بر هزینه خانه‌دار شدن در تهران و شهرهای دیگر تاثیر گذاشته، گاهی مطابق و گاهی نیز خلاف انتظارات پیش‌بینی نرخ مسکن بوده است. این مسئله ریسک‌پذیر بودن سرمایه‌گذاری در این بخش را تایید می‌کند. رکود بازار مسکن به وضعیتی اطلاق می‌شود که نرخ فروش و اجاره مسکن در یک منطقه یا کشور به‌طورمستمر کاهش می‌یابد. این وضعیت ممکن است به دلایل مختلفی از جمله کاهش تقاضا، رکود اقتصادی، عدم‌تطابق بین عرضه و تقاضا، تشدید مقررات مسکن، افزایش نرخ بهره و سود رخ دهد.

باید دانست که باتوجه به ثبات نسبی قیمت‌ها در فصل بهار و تابستان امسال، تقاضا برای بازار مسکن کاهش پیدا کرده و این اتفاق در حالی رخ داده که علاقه به سرمایه‌گذاری در بازار مسکن در سال‌های اخیر باعث افزایش انتظارات تورمی و به‌طبع بالا رفتن سطح نرخ خانه شده است.

نجفی بیان کرد: بالا رفتن نرخ مصالح ساختمانی و رشد دستمزد کارگران از دلایل مهم گرانی مسکن در سال‌های اخیر است. از طرفی هم، مشاوران املاک باتوجه به نقش مستقیمی که در معاملات مسکن دارند، یکی از عوامل اصلی گرانی خانه بوده‌اند، چراکه اگر تمامی عوامل موثر در گرانی مسکن را در نظر بگیریم، باز هم مشاهده می‌کنیم که نرخ املاک نباید تا این اندازه با گرانی دست‌وپنجه نرم می‌کرد.

این کارشناس افزود: ما با یک ابررکود سنگین؛ هم در ساخت‌وساز و هم در خرید مصرفی بازار مسکن مواجهیم. متاسفانه در حال حاضر تلاشی برای بهبود بازار مسکن دیده نمی‌شود، در چنین شرایطی می‌توان گفت که نابسامانی‌های موجود در این بازار مهم ناشی از شرایط اقتصادی است و تا فکری برای این وضعیت اندیشیده نشود، اتفاق خاصی رخ نمی‌دهد و بعید است تا پایان سال اتفاق خاصی در بازار مسکن رخ دهد.

ضرورت همکاری با بخش خصوصی

نجفی بیان کرد: اصولا دولت‌ها برای موفق شدن در پروژه‌های مسکنی الزاما باید از بخش خصوصی استفاده کنند، یعنی همکاری نکردن دولت با بخش خصوصی فعالیت‌های اجرایی دولت را تا حد بسیار زیادی مختل می‌کند. دولت باید با میدان دادن به بخش خصوصی به‌نوعی اعتمادسازی دوطرفه ایجاد کند. از طرفی، باید با دخالت و نظارت خود، دست سوداگری و رانت‌خواری را کوتاه کند. همچنین، از سازندگان توانمند در راستای مشارکت و کمک به تسریع امور کمک بگیرد.

وی در ادامه افزود: شاید رشد قیمتی مسکن در چند سال گذشته، این باور را برای افراد به‌وجود آورده که هرگونه معامله در این بازار، کاملا به‌نفع سرمایه‌ها است. اگر چنین تصوری باشد و بدون داشتن تجربه، فردی بخواهد پول خود را به این بخش وارد کند، باید دست نگه دارد، چراکه فعالیت در این بازار عریض و طویل، چندان ساده هم نیست. خریدوفروش مسکن در طول زمان، به پیچیدگی زمان حال نبوده است. در واقع، پیشرفت بازارهای موازی و تاثیرپذیری مسکن از آنها، پیچیده‌تر شدن روابط سیاسی و گردش پول در معاملات، به‌مرور بر تعداد متغیرهای موثر بر پیش‌بینی نرخ مسکن افزوده است. این کارشناس در پایان تصریح کرد: دولت باید با برنامه‌ریزی بیشتری عمل و در بخش مسکن، تحرک بیشتری ایجاد کند تا بازار مسکن امیدوارکننده‌تر شود. مشکل مسکن اتفاقی نیست که بتوان در کوتاه‌مدت آن را حل کرد و نیاز به زمان دارد، به‌شرطی که در یک دوره چندساله در کنار طراحی ابزارهای مالی و پولی مناسب به ساخت و تولید مسکن توجه شود، در این صورت است که بازار ملک در مسیر توسعه قرار می‌گیرد و شرایط بهتر می‌شود.

> کاهش تورم بخش مسکن به زیر ۱۰ درصد باید براساس یک برنامه‌ریزی کاملا دقیق و موثر باشد

> در وضعیت رکودی بازار مسکن نرخ فروش و اجاره در یک منطقه به‌طورمستمر کاهش می‌یابد

سخن پایانی

رکود، تاثیرات مخربی بر عدم‌تعادل در بازار مسکن خواهد داشت؛ زیرا فاصله بین عرضه و تقاضا را عمیق‌تر و جبران آن را ناممکن می‌کند که در آینده می‌تواند به افزایش نرخ مبدل شود. اگر تصور می‌کنیم رکود مسکن شاید در بازار معاملات تاثیر مثبت داشته باشد، اشتباه می‌کنیم. ممکن است در دوران رکود، عده‌ای از سازندگان و فروشندگان به‌دلیل اینکه ضرورت‌هایی برای تامین مالی دارند، محصول خود را با نرخ پایین‌تر عرضه کنند، اما معاملات آن‌قدر کوچک و منقبض می‌شود که اثر قابل‌توجهی بر جامعه هدف و خریداران مصرفی نمی‌گذارد. عده بسیار کمی ممکن است از رکود منتفع شوند؛ اما افت ساخت‌وساز و کاهش معاملات، عدم‌تعادل در بازار مسکن را عمیق‌تر می‌کند. در رکود همیشه بی‌انگیزگی و خروج سرمایه‌گذاران از تولید مسکن به‌نحو قابل‌توجه و وسیعی اتفاق می‌افتد.

اگر قرار باشد سالانه ۷۰۰ تا ۸۰۰ هزار واحد مسکونی تولید کنیم که بیش از این، دچار عقب‌ماندگی در پاسخگویی به تقاضا نشویم، رکود باعث می‌شود از این هدف دورتر شویم. هر ساله تعداد واحدهای مسکونی موردنیاز بیشتر از گذشته خواهد شد. حتی اگر به یک بازار قابل‌قبول در آینده دسترسی پیدا کنیم، خلأهایی که در شرایط رکود ایجاد شده، گاهی غیرقابل‌جبران است و برنامه‌های آتی را هم مختل می‌کند.

تحلیل صمت از بند مربوط به توسعه مشاغل برنامه هفتم نشان می‌دهد

پاسخ ناقص لایحه برنامه هفتم به نیاز اشتغال

عکس: آیدا فریدی

امیرعباس آذرموند: یکی از مهم‌ترین مسائل ایران در سال‌های گذشته، نرخ بالای بیکاری، به‌ویژه برای جوانان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و بر همین اساس، یکی از مهم‌ترین اهداف برنامه‌های توسعه در ۲ دهه گذشته رشد اشتغال بوده است. برنامه هفتم توسعه با همین استدلال، اهداف کمی یک میلیون اشتغال در سال را هدف‌گذاری کرده و در ماده ۶ این لایحه سعی شده است تا سمت تقاضای بازار کار تحریک شود. این ماده متمرکز بر رویکرد حمایتی اشتغالزایی و تامین معیشت از طریق نهادهای عمومی غیردولتی با هماهنگی وزارت کار و با تاکید بر پرداخت منابع ارزان‌نرخ است که با تحقق رشد ۸ درصدی اقتصاد در برنامه ناسازگار است. همچنین، باتوجه به خلأ فصل اشتغال نسبت به رویکرد توسعه‌ای آن و بی‌توجهی به رفع چالش‌های مهم بازار کار از قبیل سهم بالای اشتغال غیررسمی، عدم‌توازن منطقه‌ای، فقدان نظام جامع آمار و اطلاعات بازار کار، عدم‌توازن جنسیتی، عدم‌تطابق شغلی و نرخ بالای بیکاری جوانان و تحصیلکردگان، ارائه پیشنهاد الحاقی در این موارد، می‌تواند در تکمیل و اصلاح فصل اشتغال موثر باشد.

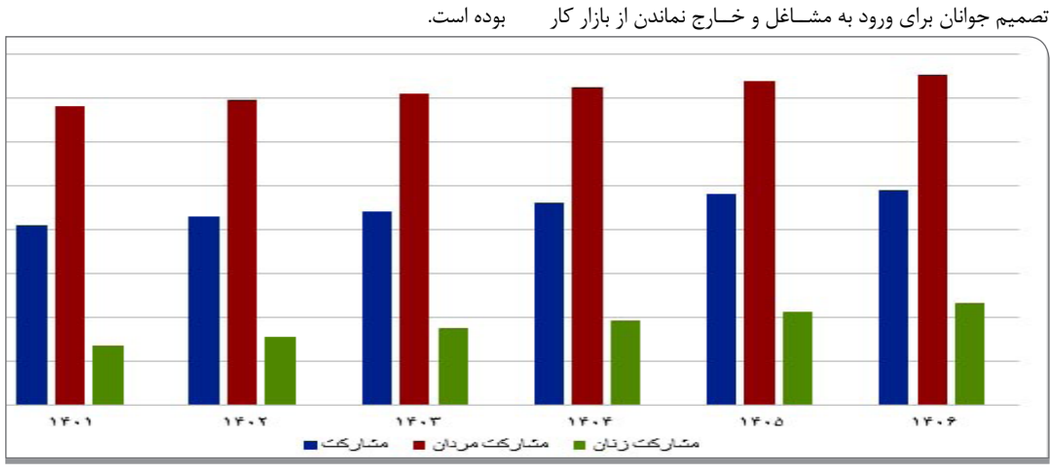
به‌گزارش صمت، تجربه نشان داده که بخشی از تحولات بازار کار، ناشی از شوک‌های بیرونی است که تا مدتی روند متغیرهای بازار کار دستخوش تغییر می‌شود و با تخلیه شوک، دوباره به مسیر پیش خود برمی‌گردند. آثار شوک ناشی از بیماری کرونا و برگشت متغیرهای بازار کار به روند پیش از شوک با کنترل بیماری، مصداق آن است. این تحولات بیشتر نیازمند سیاست‌گذاری کوتاه‌مدت هستند.

نوع دیگر تحولات بازار کار، متاثر از چالش‌های مزمن و درمان‌نشده در بازار کار است که رفع آن، نیازمند سیاست‌گذاری‌های درست در میان‌مدت و کوتاه‌مدت است. در این مقوله، نقش برنامه‌های توسعه پررنگ می‌شود. به‌عبارت‌دیگر، انتظار این است که در برنامه‌های توسعه به‌ویژه برنامه هفتم، رفع یک یا چند چالش مزمن بازار کار هدف قرار بگیرد و اثربخشی سیاست به‌کارگرفته‌شده، بررسی و ارزیابی شود.

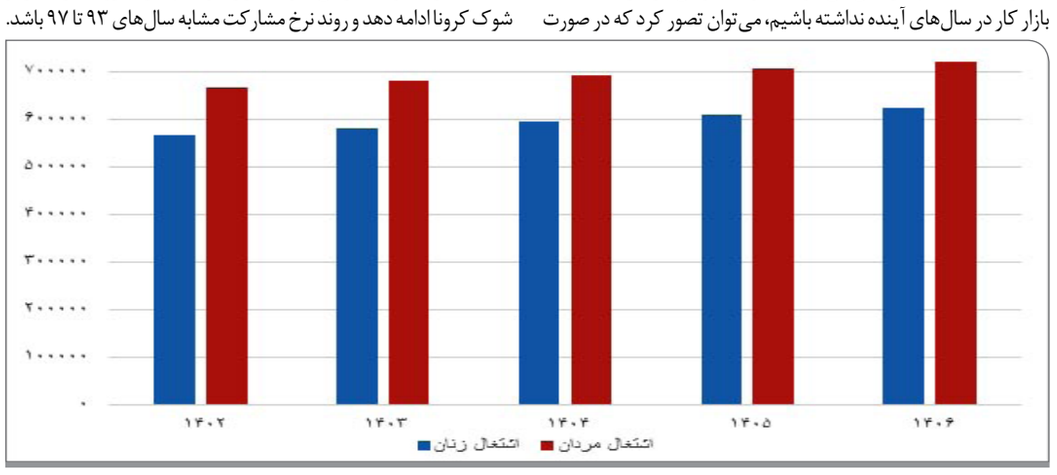
چشم‌انداز برنامه برای اشتغال

بررسی‌ها نشان می‌دهد در فاصله سال‌های ۹۳ تا ۹۷ حدود ۴.۳ میلیون نفر به جمعیت در سن کار افزوده شد که از این تعداد ۳.۵ میلیون نفر به جمعیت فعال و باقی به جمعیت غیرفعال اضافه شدند. بررسی ساختار افزایش جمعیت فعال در دوره مذکور، حاوی واقعیت‌های مهمی است. بخش بزرگی از افزایش جمعیت فعال در این دوره مربوط به زنان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بوده است.

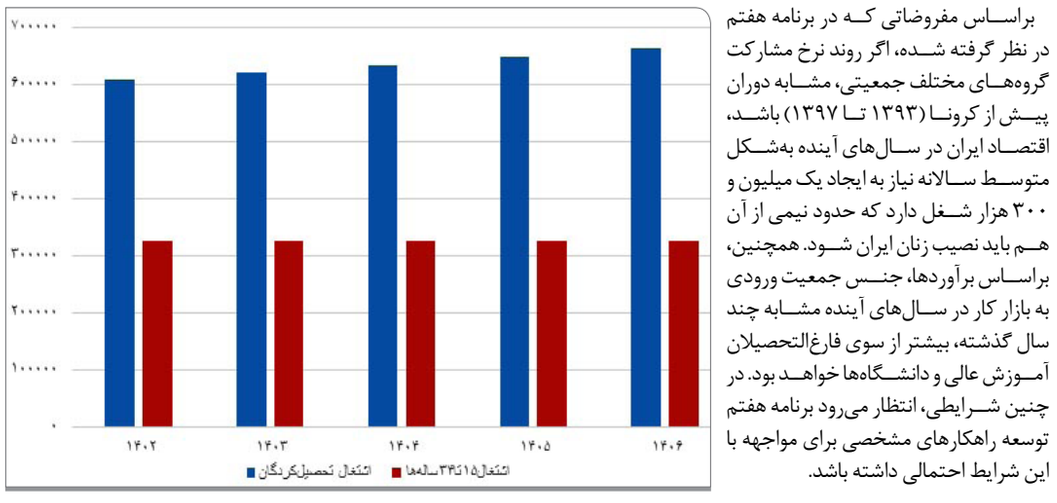
این امر به‌معنای یک تغییر بنیادی در حوزه اشتغال و تغییر تصمیم جوانان برای ورود به مشاغل و خارج نماندن از بازار کار به‌منظور تحصیلات یا عوامل دیگر است؛ در حالی که با وقوع کرونا از انتهای سال ۹۸ روند مذکور در سال‌های بعد متوقف شد. مشخصه مهم این دوران، تحولات بخش عرضه کار و افزایش نرخ مشارکت بوده و سمت تقاضای بازار کار تغییر خاصی نداشته است. به‌طوری‌که همچنان شاهد گسستگی میان رشد اقتصادی و اشتغال هستیم و با آنکه در این دوره، به‌طورمیانگین سالانه ۶۰۰ هزار نفر بر تعداد شاغلان افزوده شد، اما اشتغال ایجادشده ناپایدار و ناامن بوده است.

باتوجه به اینکه پیش‌بینی می‌شود تغییر محسوسی در شرایط تقاضای بازار کار در سال‌های آینده نداشته باشیم، می‌توان تصور کرد که در صورت عدم‌تحمیل شوک خارجی، عرضه بازار کار همچنان به روند خود قبل از شوک کرونا ادامه دهد و روند نرخ مشارکت مشابه سال‌های ۹۳ تا ۹۷ باشد.

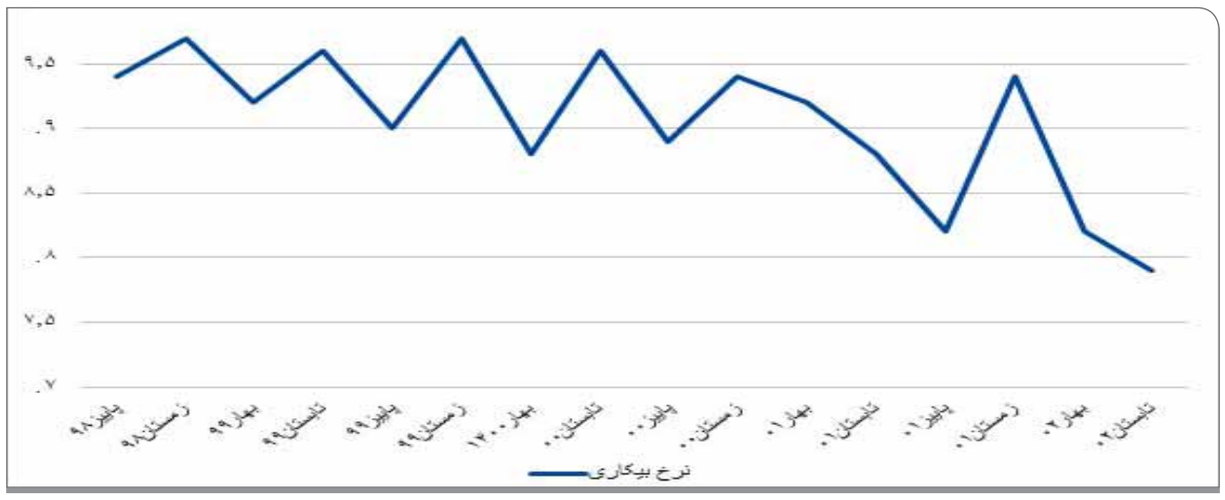

براساس مفروضاتی که در برنامه هفتم در نظر گرفته شده، اگر روند نرخ مشارکت گروه‌های مختلف جمعیتی، مشابه دوران پیش از کرونا (۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷) باشد، اقتصاد ایران در سال‌های آینده به‌شکل متوسط سالانه نیاز به ایجاد یک میلیون و ۳۰۰ هزار شغل دارد که حدود نیمی از آن هم باید نصیب زنان ایران شود. همچنین، براساس برآوردها، جنس جمعیت ورودی به بازار کار در سال‌های آینده مشابه چند سال گذشته، بیشتر از سوی فارغ‌التحصیلان آموزش عالی و دانشگاه‌ها خواهد بود. در چنین شرایطی، انتظار می‌رود برنامه هفتم توسعه راهکارهای مشخصی برای مواجهه با این شرایط احتمالی داشته باشد.

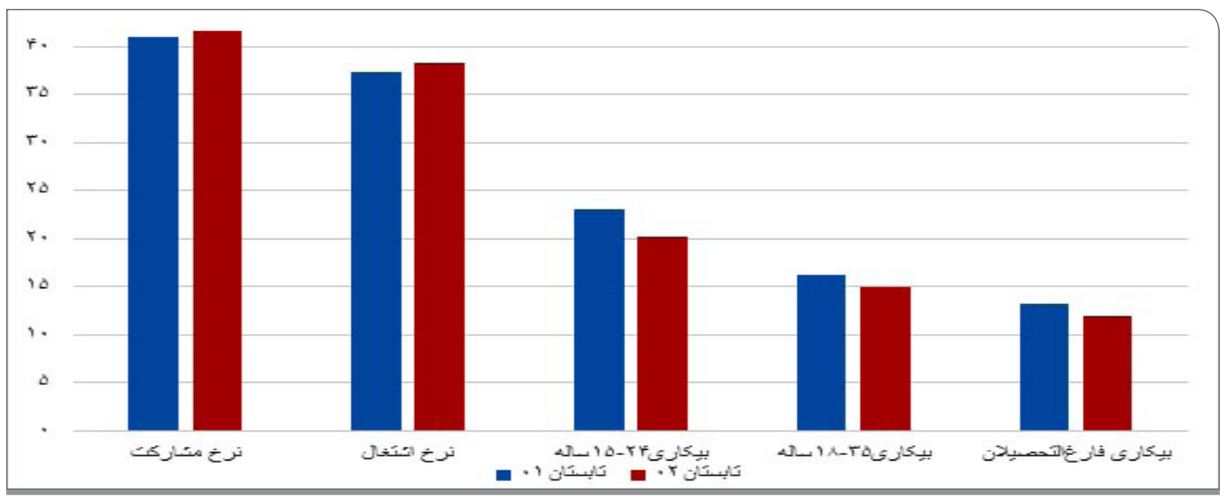

کاستی‌های متعدد یک «بند»

لایحه برنامه هفتم در ۲ بخش اهداف کمی و احکام صریح و ضمنی پیشنهادی به موضوع اشتغال پرداخته است. به‌عبارت‌دیگر، در فصل اشتغال این لایحه، احکام صریح مربوط به اشتغالزایی آورده شده، اما بدیهی است که ارتقا و رشد هر یک از بخش‌های اقتصادی، به‌شکل غیرمستقیم بر اشتغال هم اثر خواهد گذاشت و به این ترتیب، هر یک از فصول لایحه، به‌طورضمنی اشتغال را هم در بردارد. هدف کمی مرتبط با اشتغال در لایحه برنامه رشد ۳.۵ درصدی یا همان یک میلیون شغل در سال است. به‌دلیل ارائه نشدن سند پشتیبان برنامه هفتم توسط دولت، اطلاعی از نحوه هدف‌گذاری مذکور یا جزئیات بیشتر درباره جامعه هدف موردنظر وجود ندارد. همچنین، سازگاری این هدف با رشد اقتصادی ۸ درصد مورد ابهام قرار دارد.

ضمن اینکه، بررسی سابقه افزایش اشتغال در کشور در یک دهه گذشته نشان می‌دهد که بدون پیش‌بینی تحولاتی خاص در بخش تقاضای بازار کار، امکان تحقق اشتغال یک میلیون نفری در سال و ایجاد اشتغال پایدار خواهد بود؛ هرچند بررسی‌ها نشان می‌دهد که در صورت تداوم روند متغیرهای بازار کار مشابه دوران پیش از کرونا، باید یک میلیون و ۳۰۰ هزار نفر در سال اشتغال ایجاد شود و اگر بنا باشد این مشاغل پایدار باشند، لازم است سیاست‌هایی در راستای تقاضای بازار کار از سوی دولت اتفاق بیفتد.

این در حالی است که در لایحه هیچ راهکاری برای تحقق یک میلیون شغل ارائه نشده است. علاوه بر این، مبنای محاسبه هدف کمی، ایجاد یک میلیون اشتغال در سال مشخص نیست. محاسبات این گزارش برمبنای فروض مشخصی انجام شده و نکته مهم‌تر آنکه در این محاسبه سهم زنان، جوانان و تحصیلکردگان مشخص شده است. در حالی که در لایحه، متناسب با گروه‌ها و جامعه هدف خاص مثل زنان، جوانان، مناطق مختلف و تحصیلکرده‌های هدف‌گذاری مشخص ارائه نشده است.

از آنجایی که ماده (۶) لایحه برنامه هفتم حکم صریح پیشنهادی لایحه اشتغالزایی است، شناخت گلوگاه‌ها و موانع اجرای سیاست‌های اشتغالزایی به‌ویژه بند «الف» تبصره «۱۸» قوانین بودجه سنواتی که یکی از مهم‌ترین سیاست‌های رونق تولید و اشتغال در کشور در سال‌های بوده، می‌تواند در تکمیل و اصلاح این ماده کمک کند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که باوجود سابقه چندساله سیاست‌گذاری در حوزه اشتغال در قوانین بودجه سنواتی، از این امر موفقیتی حاصل نشده است. نتایج بررسی‌های بازوی پژوهشی مجلس نشان می‌دهد که عدم‌پیش‌بینی منابع مالی پایدار، یکی از دلایل عدم‌موفقیت در عملکرد اجرایی این سیاست‌ها است. در عین حال، بی‌توجهی به شروط لازم برای تولید و اشتغال، فقدان رویکرد توسعه‌ای، فقدان استراتژی توسعه صنعتی، ضعف اسناد آمایش سرزمین و عدم‌التزام به آن، از جمله مهم‌ترین موانع موفقیت تبصره «۱۸» قوانین بودجه سالانه است. همچنین، تغییرات مکرر متولی ایجاد اشتغال و چرخش‌های سیاستی فراوان، فقدان الگوی فکری منسجم و واحد در بدنه اجرایی و نظام تصمیم‌گیری کشور درباره راهکارهای اشتغالزایی و رونق تولید نیز مزید بر علت است. بر این اساس، انتظار می‌رود برنامه هفتم درباره ایجاد این وحدت رویه و رفع چالش‌های ذکرشده تعیین‌تکلیف کند.

نگاهی کلی به ماده ۶ لایحه پیشنهادی دولت

همان‌طور که گفته شد، ماده (۶) لایحه برنامه هفتم ذیل فصل اشتغال، تنها ماده پیشنهادی برنامه هفتم در حوزه اشتغال است. پیش از ارائه پیشنهاد برای تکمیل و اصلاح این ماده، باید مفاد آن بررسی و تحلیل شود. بررسی این ماده در چند بخش رویکرد کلی، ساختار اجرایی، مکانیزم تامین مالی و نظارت قابل‌بررسی است.

در صدر ماده ۶ توسعه اشتغال‌های حاصل از ایجاد کسب‌وکارهای خرد خانگی و کارگاه‌های کوچک، با اولویت استقرار در مناطق محروم و روستایی به‌عنوان هدف اصلی مطرح شده است. آنچه اما از بطن ماده به دست می‌آید، این است که باتوجه به تاکید لایحه بر ایجاد اشتغال در مناطق محروم و روستایی و توجه به ایجاد کسب‌وکارهای خرد و خانگی، نشان‌دهنده رویکرد حمایتی این ماده به بحث اشتغالزایی است و رویکرد توسعه‌ای اشتغال موردغفلت قرار گرفته است. برای تکمیل این ماده بهتر است رویکرد توسعه‌ای به اشتغال از قبیل توسعه بنگاه‌های خرد و متوسط باتوجه به زنجیره ارزش مدنظر قرار بگیرد و متولی اجرای آن هم مشخص شود. در مکانیزم اجرایی این ماده وزارت کار به‌عنوان متولی ایجاد و توسعه کسب‌وکارهای خرد و خانگی معرفی شده و همزمان مسئول هماهنگی و تعیین سهمیه سالانه دستگاه‌های اجرایی و نهادهای عمومی غیردولتی در ایجاد و توسعه مشاغل و مسئول انتخاب نهادهای توسعه‌ای کسب‌وکار برخوردار از مدل، تجربه و شبکه تسهیلگری است.

هرچند تعیین وزارت کار به‌عنوان متولی اجرا، باتوجه به رویکرد حمایتی این ماده و نقش وزارتخانه به‌عنوان متولی رفاه منطقی است، اما وظایف وزارت کار در ایجاد اشتغال از جمله آموزش و مهارت‌آموزی نادیده گرفته شده است.

در بند «الف» ماده (۶) لایحه سازمان برنامه و بودجه در جایگاه مسئول تاییدصلاحیت موسسات و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار معرفی شده که جای بحث دارد، زیرا در قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی فرآیند کسب و صدور مجوز تبیین شده و نیازی به این ماده در برنامه هفتم نیست و اگر این تکلیف فراتر از قانون مذکور است، باید شاخص‌ها یا معیارهای آن مشخص شود. البته موسسات و شرکت‌های ارائه‌کننده خدمات توسعه کسب‌وکار در حال حاضر فعالیت دارند، قطعا در گذشته مجوز گرفته‌اند، بنابراین تاییدصلاحیت مجدد بی‌ربط است.

مکانیزم تامین مالی در این ماده به شکل پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه و ارزان‌نرخ است. در این راستا، سازمان برنامه موظف شده منابع موردنیاز را در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی کند، اما منبعی پایدار برای تامین مالی پیش‌بینی نشده، همچنین تعیین وثیقه‌ها و سهمیه بانک‌های عامل برعهده بانک مرکزی تعیین شده است. این در حالی است که نوع بانک‌های عامل و معیار تعیین سهم مشخص نیست. اعطای تسهیلات به متقاضیان نیز برمبنای تعهد دهیاران و معتمدین محلی پیش‌بینی شده است که این موضوع موردانتقاد است.

روی خط خبر

خبرهای خوب برای معادن و صنایع در راه است

مدیرعامل شرکت سنگ آهن مرکزی ایران در دیدار و نشست هم‌اندیشی با مدیران عامل، هیات مدیره و مدیران ارشد بانکی کشور گفت: حضور موثر بانک‌ها در بخش معدن سبب خواهد شد تا شاهد افزایش چشمگیر ظرفیت مالی معادن کشور باشیم.

به‌گزارش خبرنگار صمت از استان یزد ؛ مجتبی حمیدیان در حاشیه برگزاری سمپوزیوم فولاد ۴۰۲ در هتل میراژ جزیره کیش با حضور در نشست هم‌اندیشی با مدیران عامل، هیات مدیره و مدیران ارشد بانکی کل کشور، گفت: آغاز عملیات اکتشاف و بهره‌برداری از ۶ پهنه معدنی جدید با ذخیره ۲۵۰ میلیون تن سنگ‌آهن از مهم‌ترین دستاوردهای شرکت سنگ آهن مرکزی ایران در ۲۰ ماه گذشته است که امیدواریم با تعامل با نظام بانکی ظرفیت مالی این معادن وارد اقتصاد کشور شود.

مدیرعامل شرکت سنگ‌آهن مرکزی ایران گفت: تا به حال در معدن D۱۹ حدود۴ هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری شده است که سهم شرکت سنگ‌آهن مرکزی ایران حدود ۲ هزار میلیارد تومان است و باید ۲ هزار میلیارد تومان دیگر هم، این شرکت سرمایه‌گذاری کند.

وی افزود: با انجام سرمایه‌گذاری ۸ هزار میلیارد تومانی در معدنD۱۹، می‌توانیم استخراج شمش و آهن‌اسفنجی آغاز کرده تا حدود ۱۶ تا ۲۰ هزار میلیارد تومان به ظرفیت مالی اقتصاد کشور تزریق کنیم.

مدیرعامل شرکت سنگ‌آهن مرکزی ایران افزود: در معدن آنومالی ناریگان ۸ به سرمایه‌گذاری ۱۲ تا ۱۵ هزار میلیارد تومان نیاز داریم تا پس از استخراج و رسیدن به سنگ‌آهن با توجه به ذخیره کشف شده بتوانیم یک ظرفیت مالی ۱۰۰ تا ۲۰۰ هزارمیلیارد تومانی را وارد اقتصاد کشور کنیم.

وی کارخانه آهن‌اسفنجی را از دیگر پروژه‌های مهم شرکت سنگ آهن مرکزی ایران معرفی کرد و گفت: در این پروژه در حال سرمایه‌گذاری ۱۲ همتی هستیم تا این کارخانه تا پایان دولت سیزدهم افتتاح شود.

به‌گفته وی، بهره‌برداری از کارخانه آهن‌اسفنجی میزان فروش سالانه شرکت را ۲ برابر خواهد کرد که یک دستاورد بزرگ محسوب می‌شود. مدیرعامل شرکت سنگ آهن مرکزی ایران با تشکر از نظام بانکی کشور گفت: فعالان معدنی و فولادی روزهای سختی را به‌خصوص در سال گذشته پشت سر گذاشتند که عبور از این روزها بدون تعامل و همکاری با نظام بانکی کشور ممکن نبود. حمیدیان ابراز امیدواری کرد که با تعامل گسترده و مثبت فعالان معدنی و فولادی با نظام بانکی علاوه بر افزایش چشمگیر ظرفیت مالی کشور، شاهد وقوع اتفاق‌های مثبت و سازنده در اقتصاد معادن و صنایع ایران اسلامی باشیم.

ذخایر سدهای اصفهان به ۵۳۴ میلیون مترمکعب رسید

بهروز راعی: حسن ساسانی با اشاره به آخرین وضعیت ذخیره آبی هفت سد بزرگ استان اصفهان، اظهارکرد: ذخیره سد مخزنی زاینده رود با ظرفیت نرمال یک میلیارد و ۲۳۹ میلیون متر مکعب امروز به ۴۰۶ میلیون مترمکعب رسید. به گزارش خبرنگار صمت از استان اصفهان وی ادامه داد: سد گلپایگان درحال‌حاضر ۶.۹۳ میلیون مترمکعب آب ذخیره داشته است و حجم آن نسبت به سال گذشته در مدت زمان مشابه ۱۵ درصد افزایش و در مقایسه با بلند مدت ۲۸ درصد افزایش داشته است. مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای اصفهان افزود: ذخیره سد قره‌آقاج سمیرم به ۱۷.۵۸ میلیون مترمکعب رسیده است. ساسانی با بیان این که ذخیره سد حنای سمیرم به ۱۳.۴۶ میلیون مترمکعب رسیده است، تصریح کرد: حجم این سد در مقایسه با بلند مدت ۴۴ درصد افزایش ذخیره آبی دارد. وی ادامه داد: سد خمیران در تیران و کرون تا امروز ۱.۵۶ میلیون مترمکعب ذخیره آبی داشته است و ذخیره این سد نسبت به سال گذشته ۶۳ درصد افزایش داشته است. مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای اصفهان خاطر نشان کرد: سد باغکل واقع در خوانسار نیز هم اکنون ۱.۳۹ میلیون مترمکعب آب دارد و بر این اساس حجم آبی سد باغکل نسبت به میانگین بلندمدت ۴۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. ساسانی میزان آب ذخیره شده در سد کمانه را ۲.۸۰ میلیون متر مکعب اعلام کرد و افزود: میزان پرشدگی سد آغچه ۰.۲۹ میلیون مترمکعب است.

بازپس‌گیری زمین؛ مکمل ابطال مجوز پتروشیمی میانکاله

گروه استان‌ها
editor@smtnews.ir

پرونده پتروشیمی میانکاله با ابطال موافقت‌نامه ساخت این واحد از سوی وزارت نفت بسته شد و حالا دوستداران محیط‌زیست انجام اقدامات جدی دیگری را مکمل این تصمیم دولت می‌دانند که بازپس‌گیری و اعاده به وضع سابق زمین واگذار شده به سرمایه‌گذار پتروشیمی و تعیین ضوابط ویژه حفاظت از ذخیره‌گاه‌های زیست‌کره برای جلوگیری از دست‌اندازی‌های مشابه از جمله آن است. مرتع ۹۰ هکتاری حسین‌آباد که طی یک دهه اخیر خلاف جغرافیای آرام و بکرش، به محدوده‌ای پرحاشیه تبدیل شده بود، بیش از یک سال است که در میان ستون‌های فلزی و فنس‌های پیرامونش محصور شده و حالا با ابطال موافقت‌نامه ساخت پتروشیمی میانکاله در این مرتع، پرسش مهم دوستداران محیط‌زیست این است که آیا این مرتع ارزشمند به شرایط پیشین بازمی‌گردد؟

۲۱ آبان- هوشنگ فلاحتیان، معاون برنامه‌ریزی وزارت نفت در نامه‌ای خطاب به مدیرعامل شرکت صنایع پتروشیمی گهر مازندران (نام جدید شرکت متقاضی احداث پتروشیمی میانکاله که با نام صنایع پتروشیمی امیرآباد مازندران فعالیت می‌کرد) انقضای موافقت مقدماتی وزارت نفت با احداث پتروشیمی میانکاله را اعلام کرد.

در این نامه دریافت نشدن مجوز زیست‌محیطی و ناترازی گاز طبیعی در کشور دلیل ابطال موافقت‌نامه اعلام شده و نوشته شده است: «موافقت مقدماتی صادره مذکور برای شرکت صنایع پتروشیمی گهر مازندران (صنایع پتروشیمی امیرآباد مازندران سابق) به‌شماره ثبت ۵۶۳۱۳۴ و شناسه ملی ۱۴۰۰۹۳۵۸۵۳۱ از درجه اعتبار ساقط و ابطال می‌گردد.»

ضرورت بازپس‌گیری مرتع

انتشار این خبر بسیاری از دوستداران محیط‌زیست و میانکاله را پس از حدود ۲ سال پیگیری مستمر و کنش‌گری‌های اجتماعی و زیست‌محیطی خوشحال کرد، اما پرسش همه این افراد این است که با ابطال موافقت‌نامه، تکلیف زمین ۹۰ هکتاری واگذار شده به سرمایه‌گذار پتروشیمی چه می‌شود؟ حر منصوری عبدالملکی کنشگر برجسته محیط‌زیست و موسس انجمن دیده‌بان میانکاله نیز با طرح همین پرسش در گفت‌وگو با ایرنا تاکید می‌کند که مسئله اصلی و مهم‌تر از ابطال موافقت‌نامه، بازگرداندن زمین ۹۰ هکتاری به وضع سابق و منابع ملی است. وی می‌گوید: پارسال هم که دفتر ارزیابی سازمان حفاظت محیط‌زیست اعلام کرد مجوزی برای این طرح صادر نشده درخواست کردیم تا مسئولان به فکر بازپس‌گیری زمین باشند. اما زمین در اختیار سرمایه‌گذار ماند. اکنون که مجوز این پروژه باطل شده ماندن زمینی ملی در اختیار سرمایه‌گذار توجیهی ندارد. این درخواست تابستان سال گذشته نیز پس از اعلام مخالفت دفتر ارزیابی زیست‌محیطی سازمان حفاظت محیط‌زیست با ساخت پتروشیمی در مراتع حسین‌آباد مطرح شده بود که زمین ۹۰ هکتاری واگذار شده به سرمایه‌گذار به سرعت بازپس‌گیری و اعاده به وضع سابق شود. از نگاه کنشگران محیط‌زیست و مخالفان ساخت پتروشیمی در حسین‌آباد بهشهر، بازپس نگرفتن زمین واگذار شده و پایان راه دانستن ابطال موافقت‌نامه ساخت پتروشیمی می‌تواند نیمه‌کاره رها کردن فرآیند جلوگیری از آسیب به عرصه‌های مرتعی این منطقه باشد.

زمزمه‌های جایگزینی مجوز پتروشیمی به فولاد

از نگاه این گروه با توجه به تکراری بودن تلاش برای ایجاد یک واحد ناسازگار با محیط‌زیست در مراتع حسین‌آباد، هدف اصلی از این اقدامات در اختیار گرفتن زمین‌های منطقه است. مصداق این ادعا نیز برای آنها، باز شدن پرونده پتروشیمی میانکاله پس از به سرانجام نرسیدن تلاش‌ها برای ساخت پالایشگاه نفت بهشهر در همین مراتع است. از اواخر دهه ۸۰ و به‌ویژه در اوایل دهه ۹۰ بحث ساخت پالایشگاه نفت بهشهر در ۱۳۱ هکتار از زمین‌های همین منطقه مورد پیگیری برخی مسئولان قرار گرفته بود. اما در نهایت پس از چند سال رفت و برگشت مسئولان به سرانجامی نرسید و مدتی بعد همین زمین‌ها با پرونده‌ای به نام «پتروشیمی مازندران» هدف قرار گرفتند. حالا نیز با ابطال موافقت‌نامه ساخت پتروشیمی در مرتع حسین‌آباد این پرسش ایجاد می‌شود که آیا پتروشیمی آخرین تلاش برای در اختیار گرفتن این عرصه‌های ذخیره‌گاه زیست‌کره میانکاله است یا باز هم احتمال دارد که طرح و برنامه جدیدی برای در اختیار گرفتن این عرصه‌های ارزشمند منابع طبیعی و ملی تعریف شود؟

حر منصوری معتقد است که چنین احتمالی وجود دارد و حتی از شنیده شدن برخی زمزمه‌ها برای صدور مجوز جدید برای همان سرمایه‌گذار خبر می‌دهد و اظهار می‌کند: با حمایت برخی افراد ذی‌نفوذ و مسئولان تلاش‌هایی در حال انجام است که زمین در تصرف سرمایه‌گذار باقی بماند تا مدتی بعد مجوز ایجاد یک کارخانه فولاد در همین زمین برای سرمایه‌گذار صادر شود. در حالی که چنین اقدامی غیرقانونی است. زیرا زمین به شرط اجرای طرحی به نام پتروشیمی امیرآباد در اختیار سرمایه‌گذار قرار گرفت که آن هم البته اشتباه تعریف شده بود. بنابراین با ابطال موافقت ساخت پتروشیمی زمین باید پس گرفته شود و به وضع پیش از تخریب برگردد.

پیشینه طرح‌سازی برای مرتع حسین‌آباد

حتی اگر ادعای منصوری درست از آب در نیاید، اما نگرانی او و همفکرانش با توجه به پیشینه اقدامات برای در اختیار گرفتن زمین‌های این منطقه به نام طرح‌های اقتصادی، بجا و منطقی است. با احتساب پروژه شهرک گلخانه‌ای بهشهر که حدود ۶۰ هکتار زمین در این منطقه به آن اختصاص داده شد و پالایشگاه نفت بهشهر که برای ساختش حدود یک دهه پیش ۱۱۳ هکتار زمین در نظر گرفته شده بود و به جایی هم نرسید، تا کنون دست‌کم سه پروژه سرمایه‌گذاری برای در اختیار گرفتن زمین‌های مرتعی این منطقه ارائه شده است. پالایشگاه که از منظر زیست‌محیطی مخالفت‌های زیادی با آن می‌شد، پس از حدود هشت سال کش و قوس در نهایت به بایگانی طرح‌ها پیوست و مجوز استفاده از زمین باطل شد، شهرک گلخانه‌ای سال‌هاست بلاتکلیف مانده و مجوز پتروشیمی هم با ورود جدی مخالفان و کارشناسان و پیگیری مسئولان ارشد اجرایی و قضایی کشور باطل شد. برخی از اهالی معتقدند که این طرح‌ها و پروژه‌ها در واقع بهانه‌ای برای در اختیار گرفتن زمین‌های مرتعی حسین‌آباد هستند. موضوعی که گاهی از زبان برخی مسئولان نیز بیان می‌شود. سمیه رفیعی رئیس فراکسیون محیط‌زیست مجلس شورای اسلامی ۱۷ فروردین ۱۴۰۱ در برنامه تلویزیونی «مثبت سلامت» که از شبکه تلویزیونی سلامت پخش می‌شود، روی آنتن زنده تلویزیون پس از این که انتقادهایی را نسبت به طرح پتروشیمی مازندران مطرح کرد و به شائبه‌برانگیز بودن اصرار بر دریافت زمین در این منطقه اشاره داشت، گفت: «زمین کشاورز از دستش در می‌آید و دامدار دیگر مرتع برای دام ندارد. در انتهای شرقی این منطقه - مراتع حسین‌آباد- و کنار همین جایی که قرار است پتروشیمی ساخته شود، سال ۱۳۸۵ حدود ۶۰ هکتار زمین برای ایجاد شرکت گلخانه‌ای اختصاص داده شد. سازه سبکی زدند، فعالیت‌هایی را آغاز کردند و تعدادی از جوانان منطقه را سر کار بردند. زمین‌ها را که حسابی پاک‌تراشی کردند در یکی دو سال اخیر زمین‌ها را دارند برای فروش به مزایده می‌گذارند.»

حفظ ذخیره‌گاه زیست‌کره

دلیل مهم دیگری که برای بازپس گرفتن مرتع ۹۰ هکتاری حسین‌آباد وجود دارد، حفاظت از ذخیره‌گاه زیست‌کره میانکاله است که تعریفی فراتر از تالاب میانکاله دارد. بنا به نظر کارشناسان حوزه محیط زیست، اجرای این قبیل طرح‌ها در مناطقی مانند تالاب میانکاله با مقررات و ضوابط حفاظت از ذخیره‌گاه‌های زیست‌کره مغایرت دارد و می‌تواند به خارج شدن این ذخیره‌گاه زیست‌کره از فهرست ذخیره‌گاه‌های زیست‌کره جهان شود.

طبق تعاریف مرسوم به مناطق حفاظت شده طبیعی-زیستی بین‌المللی که علاوه بر حفاظت، دستاوردهایی مانند ایجاد سایت‌های مطالعاتی برای دانشمندان و تجربه مهارت انسان در پشتیبانی از توسعه پایدار را نمایان می‌کنند ذخیره‌گاه زیست‌کره گفته می‌شود. معرفی برخی مناطق به عنوان ذخیره‌گاه زیست‌کره از سوی یونسکو، با هدف پیشگیری از تغییرات برگشت‌ناپذیر و بهره‌برداری ناپایدار از منابع طبیعی انجام می‌شود و یکی از تقسیم‌بندی‌های مهم حفاظتی جهان به شمار می‌آید. حر منصوری عبدالملکی به این نکته نیز به عنوان یکی از دلایل مهم برای بازپس‌گیری زمین اشاره می‌کند و می‌گوید: ما در کشور ۱۳ ذخیره‌گاه زیست‌کره داریم که طی سال‌ها برای حفاظت از آنها تلاش شد تا طبق استانداردهای مورد تایید بین‌المللی در فهرست ذخیره‌گاه‌های باقی بمانند. یکی از این ذخیره‌گاه‌های مهم میانکاله است که باید عرصه‌های آن به طور کامل حفاظت شود. مرتع حسین‌آباد نیز در محدوده بینابینی ذخیره‌گاه زیست‌کره و تالاب میانکاله قرار دارد و طبق ضوابط بین‌المللی نباید تغییری در ساختار آن ایجاد شود.

وی می‌افزاید: ذخیره‌گاه‌های زیست‌کره تعریف متفاوتی از تالاب‌ها دارند و گستره‌شان بیشتر از تالاب است. تالاب میانکاله حدود ۶۸ هزار هکتار مساحت دارد، اما مساحت ذخیره‌گاه زیست‌کره میانکاله ۱۰۰ هزار هکتار است. یعنی بخشی از ذخیره‌گاه میانکاله بیرون از مرزهای تالاب میانکاله قرار دارد و مرتع حسین‌آباد نیز در همین محدوده قرار گرفته است.

این کنشگر محیط‌زیست تصریح می‌کند: متاسفانه در کشور ما ضوابط و مقررات محیط زیستی هنوز درباره ذخیره‌گاه‌های زیست‌کره تعریف حقوقی مشخصی در نظر گرفته نشده است. اما اگر چنین طرح‌هایی در این عرصه‌ها اجرا شود، طبق ضوابط و مقررات بین‌المللی ذخیره‌گاه از فهرست جهانی خارج خواهد شد.

منصوری عبدالملکی خاطرنشان می‌کند: پیگیری‌های ما نشان می‌دهد که مکاتباتی از سوی برخی دستگاه‌های مرتبط برای برگرداندن مالکیت زمین به عرصه‌های ملی انجام شده است. اما هنوز این هدف محقق نشد. با توجه به اهمیت این موضوع ضروری است که تکلیف مرتع حسین‌آباد با بازپس‌گیری کل عرصه و بازگرداندن به وضع سابق روشن شود تا مدتی بعد باز هم شاهد اقدام و تلاش برای در اختیار گرفتن این زمین به بهانه اجرای یک طرح اقتصادی نباشیم.

سخن پایانی

با این نگاه و با توجه به تکرار چندباره تلاش برای در اختیار گرفتن زمین‌های این منطقه به شیوه‌های گوناگون و با اتکا به استفاده از نفوذ اداری برخی مسئولان در بالاترین سطح، می‌توان گفت که کماکان سایه این قبیل برنامه‌ها بر سر مراتع حسین‌آباد بهشهر و زمین‌های اینچنینی استوار است. مگر اینکه با اعلام یک ابلاغیه بدون هر گونه تبصره برای اما و اگر ساختن، پرونده این دست‌اندازی‌ها برای همیشه بسته شود.

در کشور ۱۳ ذخیره‌گاه زیست‌کره داریم که طی سال‌ها برای حفاظت از آنها تلاش شد تا طبق استانداردهای مورد تایید بین‌المللی در فهرست ذخیره‌گاه‌های باقی بمانند. یکی از این ذخیره‌گاه‌های مهم میانکاله است

متاسفانه در کشور ما ضوابط و مقررات محیط‌زیستی هنوز درباره ذخیره‌گاه‌های زیست‌کره تعریف حقوقی مشخصی در نظر گرفته نشده است

کشاورزان استان بوشهر حمایت می‌خواهند

دریافت تسهیلات برای توسعه و احداث واحدهای کشاورزی یکی از مهم‌ترین مطالبات فعالان حوزه کشاورزی استان بوشهر است که انتظار می‌رود مسئولان زمینه تسریع و تسهیل ارائه آن را فراهم کنند.

استان بوشهر در عرصه کشاورزی دارای ظرفیت‌های فراوانی است که سالانه بیش از یک میلیون و ۵۰۰ هزار تن محصول در این استان تولید می‌شود که از خرما، گوجه‌فرنگی و آبزیان می‌توان به عنوان مهم‌ترین محصولات این حوزه یاد کرد.

خرما یکی از مهم‌ترین محصولات کشاورزی استان بوشهر است که فعالیت‌هایی همچون آبیاری به صورت غرقابی و بارورسازی و برداشت و. ... به صورت سنتی انجام می‌شود و مکانیزاسیون در این حوزه بسیار پایین است.

گوجه‌فرنگی یکی دیگر از مزیت‌های حوزه کشاورزی استان است که بخش عمده آن به صورت سنتی و روباز کشت می‌شود و سهم گلخانه‌ها در تولید گوجه فرنگی پایین‌تر از ظرفیت‌های این حوزه است.

با تخصیص اعتبارات و تسهیلات مورد نیاز به بخش کشاورزی می‌توان امیدوار بود که زمینه توسعه کشاورزی نوین در استان بوشهر فراهم شود و زمینه تقویت مکانیزاسیون و همچنین آبیاری نوین و توسعه گلخانه‌ها فراهم شود.

حمایت ویژه از کشاورزان انجام می‌شود

معاون هماهنگی امور اقتصادی استاندار بوشهر در معارفه رئیس بانک کشاورزی بوشهر با اشاره به جایگاه و نقش بخش کشاورزی در اقتصاد ملی اظهارکرد: بخش کشاورزی در توسعه ملی کارکردهای مختلفی در کشور دارد که یکی از آنها در حوزه تأمین امنیت غذایی است.

علی باستین با بیان اینکه در کشور ۸۰ درصد محصولات غذایی داخلی است گفت: با تولید ۸۰ درصد محصولات در داخل، امنیت غذایی در کشور محقق شده است.

معاون هماهنگی امور اقتصادی استاندار بوشهر به نقش‌آفرینی بخش کشاورزی در ایجاد اشتغال پرداخت و تصریح کرد: کشاورزی یکی از بخش‌هایی است که ضمن اینکه هزینه ایجاد اشتغال آن پایین است، اشتغال پایدار فراهم می‌کند.

باستین با اشاره به اینکه ۱۹ درصد اشتغال کشور در بخش کشاورزی است گفت: بر اساس ظرفیت‌هایی که در این حوزه وجود دارد توقع است این میزان افزایش یابد.

وی نقش غالب اشتغال در بخش خدمات را مورد اشاره قرار داد و تصریح کرد: در استان بوشهر ۶۴ درصد اشتغال مربوط به بخش خدمات است ولی ظرفیت‌هایی که در بخش کشاورزی وجود دارد نقش‌آفرینی این بخش در ایجاد اشتغال می‌تواند افزایش یابد.

معاون هماهنگی امور اقتصادی استاندار بوشهر تامین مواد خام به بخش‌های دیگر را از دیگر ویژگی‌های بخش کشاورزی دانست و بیان کرد: کشاورزان در حوزه تولید ثروت در وضعیت مطلوبی قرار ندارد و بیشتر کشاورزان خرده‌پا و کوچک هستند و ۹۵ درصد بهره‌برداران حوزه کشاورزی که بخش خصوصی هستند خرده پا هستند و در مقیاس کوچک به کشاورزی اقدام می‌کنند.

باستین نقش کشاورزی در ارزآوری را مورد اشاره قرار داد و خاطرنشان کرد: آمارها نشان می‌دهد ۲۹ درصد صادرات غیرنفتی و ارزآوری مربوط به بخش کشاورزی است. وی از پیش‌بینی رشد اقتصادی ۸ درصدی کشور در برنامه هفتم خبر داد و بیان کرد: برای بخش کشاورزی این رشد ۵.۵ درصد در نظر گرفته شده است و میزان افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی در برنامه هفتم ۳۵ درصد تعیین شده در حالی که اکنون ۱۲ درصد است. باستین با بیان اینکه در استان بوشهر و کل کشور پروژه‌های بخش کشاورزی خرد است تصریح کرد: لازم است در استان بوشهر پروژه‌های پیشران، بزرگ و کلان راه‌اندازی شود.

وی در ادامه از تدوین سند راهبردی زنجیره ارزش محصولات اساسی در استان خبر داد و گفت: تدوین زنجیره ارزش خرما، آبزی‌پروری و صنایع پایین دست پتروشیمی در حال نهایی شدن است.

پرداخت تسهیلات به بسته‌بندی‌ها و سردخانه‌ها

به گفته رئیس هیات مدیره بانک کشاورزی، هزار و ۸۶۵ میلیارد ریال تسهیلات به واحدهای بسته‌بندی خرما و سردخانه‌هایی که محصول نخیلات را خریداری و فرآوری می‌کنند، پرداخت شده است.

وهب متقی‌نیا گفت: امسال توافقی با سازمان تعاون روستایی برای خرید توافقی محصول مازاد سنوات گذشته باغداران انجام شد و ۴۰۰ میلیارد ریال تسهیلات با نرخ سود ۱۳ درصد و بازپرداخت ۹ ماهه برای این مورد در نظر گرفتیم.

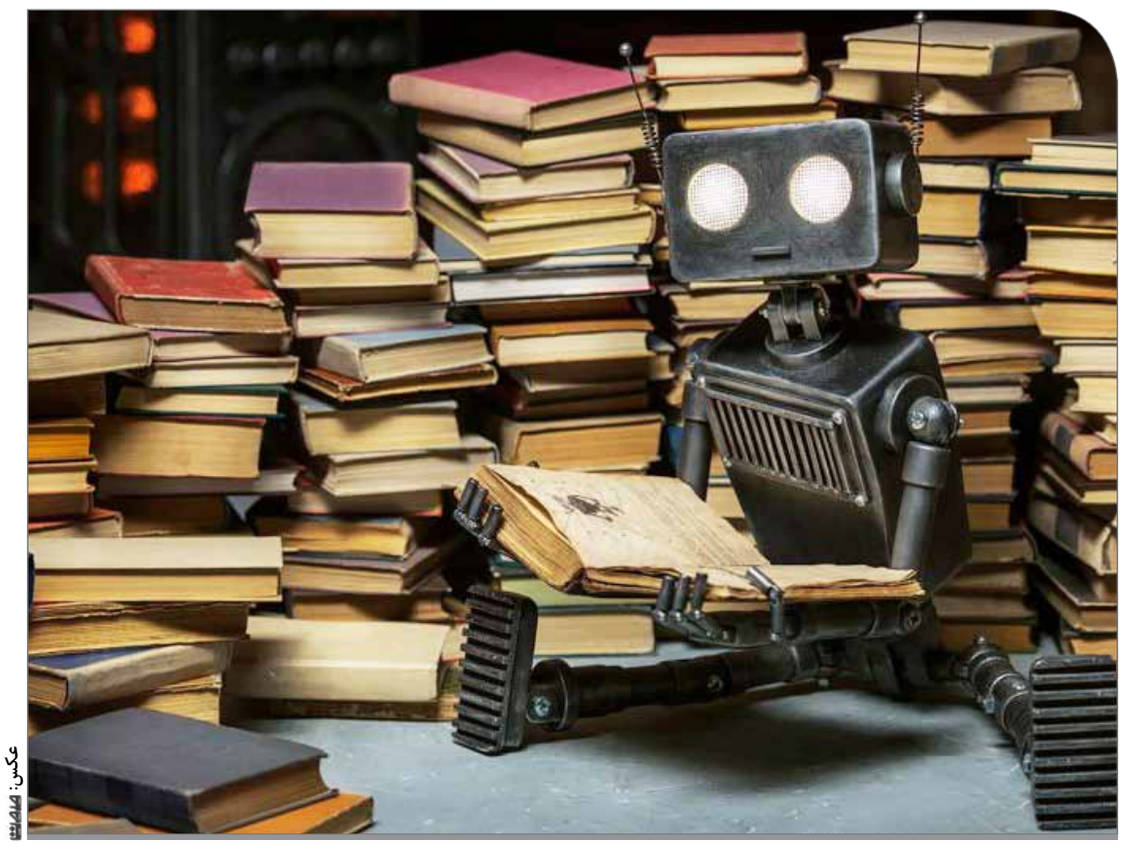
وی اظهار کرد: با توجه به اینکه پیش‌بینی شده امسال ۱۷۰ هزار تن خرما از نخلستان‌های استان بوشهر برداشت شود، برای حمایت از بهره‌برداران خرد و افرادی که بیشتر به صورت معیشتی فعالیت دارند، ۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار در نظر گرفته شده تا این عده از افراد کمترین مشکل را در امسال داشته باشند.

بررسی صمت از ارزش اقتصادی کاربرد فناوری در صنعت نشر

هوش‌مصنوعی، حاکم آینده دنیای نشر

مهتاب دمیرچی
editor@smtnews.ir

امروزه زندگی بدون ابزارهای فناورانه در بسیاری موارد غیرقابل‌تصور است. بی‌شک بشر امروز تصوری از نبود فناوری ندارد. صنایع روزبه‌روز با کاربرد فناوری در زنجیره تولید خود تحولاتی را رقم زده‌اند که منجر به صرفه اقتصادی زیادی شده است. صنعت نشر هم مستثنا از این تحولات نبوده و با روی کار آمدن پلتفرم‌های کتابخوان و نشر الکترونیک، زمین بازی ناشران از کاغذ، در اختیار صفر و یک‌های رایانه‌ای قرار گرفت. به‌گفته کارشناسان، امروزه ناشران برای بقا راهی جز کاربرد نمودهای مختلف فناوری در کسب‌وکارشان ندارند. صمت به‌مناسبت هفته کتاب و روز کتاب و کتابخوانی به اهمیت ارزش اقتصادی نشر الکترونیک در صنعت نشر پرداخته است.

عکس: صمت

فناوری، ارزش صنعت نشر را بیشتر کرد

محسن حاج زین‌العابدینی، استادیار علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

کاربرد فناوری در صنعت نشر مانند یک شمشیر دو لبه است که تاثیرات دوسویه دارد. از یک‌سو با ورود تجهیزات مدرن متنوع به صنعت چاپ و نشر ناشران و چاپخانه‌داران از محدودیت‌های گذشته آسوده‌تر شدند. همچنین، فناوری باعث زایش پدیده‌ای به نام خوداشری شده است که همین امر به توسعه دیجیتال‌مارکتینگ انجامیده و روند دسترسی به اطلاعات را برای مردم راحت‌تر کرده و تمامی این موارد، باعث رونق صنعت نشر شده است. این رونق به‌حدی بوده که در بسیاری از کشورها، ورود فناوری در صنعت چاپ منجر به توسعه اقتصادی چندبرابری به نسبت دیگر صنایع شده است. برای مثال، ارزش اقتصادی صنعت چاپ در کشور آلمان،کمابیش با صنعت خودروسازی برابری می‌کند. بنابراین، می‌توان بیش از گذشته به این گزاره پی برد که فناوری در صنعت چاپ و نشر منجر به پولسازی در بسیاری از کشورها شده است. امروزه به لطف فناوری، کمتر کتاب چاپی در انبار می‌ماند و صرفه‌جویی حداکثری در کاغذ و منابع‌طبیعی، آورده دیگر کاربرد فناوری در صنعت نشر است.

اما از آنجایی که فناوری موجب دسترسی آزاد به انواع محتوا شده است و از طرفی هم، قید و بند رعایت قانون کپی‌رایت در ایران چندان رعایت نمی‌شود، فناوری در برخی موارد، منجر به آسیب به ناشر یا نویسنده شده، چراکه تقریبا هر کسی می‌تواند هر محتوایی را در اختیار مخاطبان قرار دهد و همین امر باعث شده است که بسیاری از فعالان این صنعت از جمله صفحه‌بندان و طراحان گرافیکی آسیب‌پذیرتر شوند و در معرض آسیب‌های شغلی قرار بگیرند.

یکی از نمودهای کاربرد فناوری در صنعت نشر تعاملاتی است که فعالان این عرصه با هوش‌مصنوعی دارند. بی‌شک هوش‌مصنوعی تاثیرات شگرفی در صنعت نشر داشته که موجب تغییر رویکرد مخاطبان در استفاده از محتواها شده است. همان‌گونه که امروزه استفاده کمتری از منابع مرجع می‌شود، با تمام ارزشی که دارند، بی‌شک در آینده از کتاب‌های کاغذی هم کمتر مورداستفاده قرار می‌گیرند. برای مثال، تا ۲ دهه گذشته، برای دریافت دیکشنری‌ها باید در نوبت می‌ماندیم، اما امروزه این منابع در قفسه بسیاری از کتابخانه‌ها خاک می‌خورند، بنابراین با این تغییر رویکرد، باید نسبت به کاربرد فناوری دقیق و حساب‌شده رفتار کرد.

امروز در دوران گذار صنعت نشر هستیم. به‌همین‌دلیل، نمی‌توانیم دید شفاف‌تری از وضعیت ناشران ارائه دهیم، اما ناشران در برخورد با فناوری ۲ دسته شدند؛ بخشی از آنها حرکت رو به جلویی داشتند و تلاش کردند تا همسو با آن به تولید و انتشار محصولات‌شان بپردازند و به‌سرعت خود را با تغییرات علم و فناوری سازگار کردند و امروز باتوجه به تغییرات مدرن، کار خود را پیش می‌برند. بسیاری از ناشران هم که پیشرو نبوده‌اند، هنوز نسبت به کاربرد فناوری در نشر و توسعه نشرالکترونیک در کتاب موضع دارند و گارد می‌گیرند. اما باید بدانیم که با ورود فناوری به صنعت نشر، صرفه‌های اقتصادی زیادی جریان یافت و به‌عبارتی، درهای نوینی به روی فعالان باز شد، چراکه امروزه اغلب دوستداران کتاب از کتابخوان‌ها، پادکست یا پلتفرم‌های ویژه کتاب بیش از پیش استفاده می‌کنند و این ابزار رونق بالایی پیدا کرده و سرعت انتشار مطالب را بالا برده‌اند. اگر تا چند سال گذشته، مطالب دست اول در مجلات و روزنامه‌ها چاپ می‌شد و رواج می‌یافت، امروزه بر بستر این نرم‌افزارها و در قالب فضای وب به‌دست مخاطب می‌رسد، بنابراین لزوم تغییر نگرش ناشران در برخورد با فناوری به‌شدت احساس می‌شود؛ مجلاتی نظیر گل‌آقا که تا ۲ دهه پیش بالای ۱۰۰هزار تیراژ داشتند. اگر امروز به‌فرض اینکه چاپ هم شوند، تیراژشان بسیار پایین است. بی‌شک فناوری توانسته است، رفتار اطلاعاتی کاربران صنعت نشر را تغییر دهد. به‌همین‌دلیل، ناشران باید در بازار نشر با کیفیت و کمیت تقاضا خود را همسو کنند. در واقع، وقتی تقاضا و عرضه یک‌سو نباشد، تعادل اقتصادی به هم ریخته می‌شود.

نشر الکترونیک و آلودگی اطلاعاتی

یکی دیگر از تاثیرات فناوری بر صنعت نشر به‌ویژه نشر الکترونیک، بر سرانه و کیفیت مطالعه است که منجر به کاهش عمیق‌خوانی و منسجم‌خوانی در عموم مردم شده است. اگر مطالعه به‌معنای واقعی و علمی آن را در نظر بگیریم، باید بگوییم نشر الکترونیک تاثیر جدی بر این امر نداشته است، چراکه کپشن‌خوانی‌ها زیاد شده است و عموم مردم ترجیح می‌دهند که سراغ محتواهای کوتاه سطحی بروند. بنابراین، میزان مطالعه عمیق با ورود نشر الکترونیک و توسعه آن کمتر هم شده است. در واقع، کتاب‌های الکترونیک نقش جدی در مطالعه عمیق و منسجم نداشتند، اما آن چیزی که اتفاق افتاد، استفاده همه‌جانبه از محتوای منتشرشده بود که منجر به آلودگی اطلاعاتی نیز شد. در واقع، دسترسی بیشتر به اطلاعات، عمیق‌خوانی و منسجم‌خوانی را کمتر و کمتر کرده است.

به‌اعتقاد من، افزایش سرانه مطالعه به‌معنای علمی و درست آن، تحت‌تاثیر کتاب‌های کاغذی و چاپی است و نشر سنتی در این زمینه تاثیرگذار است، نه نشر الکترونیک؛ چراکه خواندن کتاب‌های الکترونیک متکی به ابزارهای جانبی و سخت‌افزاری است، اما کتاب‌های فیزیکی و چاپی چنین محدودیتی ندارند؛ بنابراین آمارهای عددی در بحث افزایش سرانه مطالعه در نشر الکترونیک واقعی نیستند، چراکه فرآیند عمیق‌خوانی اتفاق نمی‌افتد و معمولا این نوع مطالعه‌ها هم، تاثیری در سبک زندگی و رفتار کلی جامعه ندارند.

اما باز هم نمی‌توان از تاثیرات مثبت فناوری در صنعت نشر چشم‌پوشی کرد و باتوجه به اینکه بشر امروز در ابعاد گوناگون زندگی متاثر از فناوری است و نسل به نسل رنگ و بوی فناورانه بیشتری می‌گیرد، فعالان صنعت نشر هم از رفتن به‌سمت فناوری‌های نوین، ناگزیر خواهند بود. شاید روزی احساس نیاز به کتاب‌های کاغذی و چاپی، دیگر وجود نداشته باشد و شاید دیگر کسی نیازی نبیند که باید مطالعه عمیق روی موضوعی داشته باشد. بی‌شک، نشر دیجیتال و الکترونیک در آینده تبدیل به یک زمینه جدی در صنعت نشر می‌شود و شاید به کتاب‌های کاغذی امروز در قالب ابزارهای خاطره‌انگیز نگاه شود.

باوجود اینکه می‌دانیم در آینده کتاب‌های چاپی و کاغذی رونق زیادی نخواهند داشت، اما براساس داده‌های علمی، هنوز کتاب‌های الکترونیک و دیجیتال به نسبت کتاب‌های کاغذی مورداستقبال واقع نشده‌اند و بسیاری از مردم ترجیح می‌دهند تا کتاب کاغذی بخوانند، چراکه بشر تاکنون نتوانسته است رسانه جامع و بالغی را که بتواند جایگزین کتاب شود، اختراع کند،زیرا برخی اختراعات بشر از ابتدا به‌قدری خوب و کامل بوده که دیگر جایگزینی برای آن نمی‌توان پیدا کرد؛ کتاب هم جزو همین اختراعات است. دسترسی سریع به محتوای کتاب بدون الزامات برق، سخت‌افزار، اینترنت و اپلیکیشن‌های ویژه، هنوز این شیء کاغذی را برای بشر جذاب کرده است. بنابراین، تا زمانی که بشر جایگزین مناسبی برای کتاب نداشته باشد، همچنان کتاب‌های کاغذی را مورداستفاده قرار می‌دهد، اما در آینده بی‌شک فناوری، راهی برای مشکلات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری کتاب‌های الکترونیک پیدا خواهد کرد.

پنجره‌های نوین هوش‌مصنوعی در صنعت نشر

سیامک محبوب، مدیرکل پردازش و سازماندهی سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران:

برخورد با هوش‌مصنوعی و مواجهه با آن، به‌نوعی منجر به گره‌گشایی می‌شود که اهمیت زیادی دارد. هوش‌مصنوعی در همه صنایع از جمله صنعت نشر و زنجیره تولید این صنعت تاثیر می‌گذارد و منجر به گشودن زبان تازه می‌شود و پنجره‌های جدیدی را باز خواهد کرد.

بی‌شک، هوش‌مصنوعی فناوری کلیدی گریزناپذیری در صنعت نشر خواهد بود و راهی جز کاربرد آن در صنعت نشر نخواهیم داشت. در شرایط فعلی هم تاحدودی کاربرد هوش‌مصنوعی در صنعت نشر اتفاق افتاده است. برای مثال، در ویرایش محتوا امروز ویراستارهای مبتنی بر هوش‌مصنوعی نقش جدی را ایفا می‌کنند که نه‌تنها کلمات را تشخیص می‌دهند، بلکه نسبت به محتوا هم هوشمندانه عمل می‌کنند و می‌توانند مانند یک انسان تصمیم بگیرند.

اعتراض نویسندگان به هوش‌مصنوعی

بی‌شک هوش‌مصنوعی تغییری را در دنیای نویسندگی و ویراستاری به‌وجود می‌آورد، اما ترسناک نخواهد بود و برای مصرف خلاقیت توسط هوش‌مصنوعی تغییر خواهد کرد. برخی فعالان در عرصه صنایع خلاق نظیر هنر و نویسندگی معتقد بودند که در حاشیه امن شغلی قرار دارند و هوش‌مصنوعی نقش چندانی در این مشاغل نخواهند داشت، چراکه معتقد بودند که نویسندگی حاصل تخیلات انسانی است. اما در سال‌های اخیر شاهد تولید ربات‌های نویسنده هم بودیم و می‌توان با توصیفی از یک منظره به هوش‌مصنوعی گفت که چه چیزی را بکشد و یا چه چیزی را بنویسد که براساس نوع مصرف‌کنندگان و سلیقه آنها، محصولات بصری تولید می‌شود و پیش از تولید به‌راحتی می‌توان پیش‌بینی کرد که چه فیلم یا سریالی ساخته شود. چنین روندی را می‌توان در محصولات صنعت نظیر کتاب و مجله هم پیش‌بینی کرد. با هوش‌مصنوعی می‌توان هر اثری را که بازار داشته باشد، تولید کرد و این یعنی صرفه اقتصادی. برمبنای داده‌های بزرگی که از پایش بازار به‌دست می‌آورد، می‌تواند به تولید محصول بپردازد و ریسک شکست را کاهش بدهد و ناشر سراغ انتشار آثاری برود که می‌داند در بازار به فروش می‌رسد.

اینکه از هوش‌مصنوعی هم چه خواسته‌ای داشته باشیم و چگونه خواسته خود را مطرح کنیم، خود هنر و سوادی است که بشر امروز باید آن را دارا باشد. فارغ از هر مولفه‌ای، کاربرد هوش‌مصنوعی دوری‌ناپذیر است و اگر به‌دنبال صرفه اقتصادی در صنعت نشر هستید، باید از هوش‌مصنوعی بهره‌های کافی را بگیرید.

همان‌گونه که امروزه استفاده کمتری از منابع مرجع با تمام ارزشی که دارند، می‌شود؛ بی‌شک در آینده کتاب‌های کاغذی هم کمتر مورداستفاده قرار می‌گیرند

در سال‌های اخیر، شاهد تولید ربات‌های نویسنده هم بودیم و می‌توان با توصیفی از یک منظره به هوش‌مصنوعی گفت که چه چیزی را بکشد یا چه چیزی را بنویسد

سخن پایانی

هوش‌مصنوعی به‌عنوان یک دستاورد عظیم علمی انسان، فرصت‌های مناسبی برای فعالیت‌های مختلف در صنایع گوناگون فراهم آورده است و باوجود مخالفان یا منتقدان، قابلیت‌های بسیار زیادی برای بکارگیری در ابعاد گوناگون زندگی انسانی و اجتماعی دارد، اما در هر حال، هوش‌مصنوعی یک ابزار است و نوع استفاده از ابزار به استفاده‌کننده آن بستگی دارد.

شکی نیست که با قدرت گرفتن هوش‌مصنوعی روزبه‌روز انتخاب‌های انسان محدودتر خواهد شد و کاربران محصور در شبکه‌ای از هوش‌مصنوعی خواهند بود.

اگر بخواهیم با نگرشی انتقادی به دستاوردهای فناورانه نگاه کنیم، باید گفت، نباید غرق در زیبایی‌های این دستاوردها شد.

چت جی پی تی یک چت‌بات (ربات نرم‌افزاری که قابلیت چت دارد) است که شرکت اپن‌ای‌ای آن را ساخت. در نگاه نخست، کار با این ربات هوشمند، پارادوکس‌هایی دارد که برای کارشناسان فناوری اطلاعات سوال‌برانگیز است. برای مثال، این روش چت برای ای پی ایران بسته است؛ اما زبان فارسی را پشتیبانی می‌کند و چنین وضعیتی قابل‌تحلیل نیست.

چه بخواهیم و چه نخواهیم، هوش‌مصنوعی با سرعت بسیار اعجاب‌آوری وارد زندگی ما شده است و می‌توان از آن به‌عنوان یک پدیده اجتناب‌ناپذیر یاد کرد. همان‌گونه که با ورود فضای سایبری، جنبه‌های زیادی از زندگی انسان از جمله کسب‌وکار، اقتصاد، سرگرمی و... تحت‌تاثیر قرار گرفت، تحولات شگرفی به وجود آمد؛ تحولاتی که هیچ‌گاه فکر نمی‌کردیم، دستخوش تغییر قرار گیرد. برای مثال، شیوه حکمرانی از بالا به پایین با ورود این فضا دگرگون شد.

حال تصور کنید یک ابزار پیشرفته‌تری داخل این فضا به‌وجود آمده است که می‌تواند هم ضریب نفوذ و هم سرعت خود را بالا ببرد؛ بی‌شک تحولات گسترده‌تری هم در راه خواهند بود.

این چت‌بات منحصر به فرد نخواهد بود و در آینده‌ای نه‌چندان دور باید منتظر ربات‌های جدیدتری باشیم. آنچه می‌توان فهمید، این است که ربات‌هایی که امروز می‌بینیم، تنها فزاینده‌ای برای پرسش‌های کاربران نیست، چراکه هنگام کاربرد این بات‌ها ماشین لرنینگ یا یادگیری ماشین هم انجام می‌شود. به‌عبارت دقیق‌تر، ضمن اینکه هنگام استفاده کاربر، به‌واسطه مشارکت انسان در انتقال داده خود را رشد می‌دهد.

در واقع، ماشین از طریق کاربر رشد می‌کند. برای مثال، ممکن است گاهی اطلاعات تکراری و بی‌ربط بدهد که برای رفع آنها نیازمند یک ماشین لرنینگ است. به‌همین‌دلیل، ضمن اینکه کار می‌کند، خودش را هم رشد می‌دهد. در واقع، از طریق کاربر آموزش می‌بیند و رشد می‌کند و رویکرد خلاقانه‌ای در کار نیست.

همان‌گونه که اشاره شد، انسان‌ها مشارکت فعالی در ماشین لرنینگ خواهند داشت، حتی ربات‌های دیگر هم در ماشین لرنینگ چت جی پی تی ایفای نقش خواهند کرد.

این سورس بودن ربات‌های هوشمند، موضوع مهم دیگری است که باید به آن توجه کرد، چراکه این ویژگی در اصل موجب قدرت گرفتن آن می‌شود. گفتنی است، چت جی پی تی، شبکه‌ای از هوش‌مصنوعی ایجاد می‌کند که قدرت تصاعد هندسی را بالا می‌برد و به‌تناسب آن، روزبه‌روز بر سرعت هوش‌مصنوعی افزوده می‌شود.

در نتیجه، نباید تاثیرات هوش‌مصنوعی بر زندگی بشر را تنها محدود به چت جی پی تی دانست.

بنابراین جهان آینده محدود به چت جی پی تی نیست و مجموعه‌ای از شبکه‌های فعال هوش‌مصنوعی شکل می‌گیرد. این شبکه پله به پله ضمن افزایش دقتش، تعاملاتش هم با انسان بیشتر و فراگیرتر می‌شود؛ اما آن را محدودتر می‌کند.

همچنین، می‌تواند جهان آینده را محصور در خود کند و همین امر باعث می‌شود، روزبه‌روز کنترل انسان بر زندگی کمتر و کمتر شود. در حقیقت، انسان به روزی که فرآیندهای دیگر به جای او تصمیم می‌گیرند، نزدیک و نزدیک‌تر می‌شود.

اینکه هر ناشر تا چه میزان از این فناوری برای تسریع کار و موثرسازی فرآیندهای خود استفاده می‌کند، بستگی به سیاست‌های آن ناشر دارد. در سطح کلان، حاکمیت می‌تواند با ایجاد زیرساخت فنی و تنظیم‌گری به رواج استفاده از فناوری هوش‌مصنوعی کمک کند. در سطح خرد، بیشترین سهم به خود ناشران تعلق دارد؛ ناشران با هدف کاهش هزینه‌ها و ارتقای میزان فروش و اثرگذاری خود می‌توانند از فناوری هوش‌مصنوعی استفاده کنند.

ربات‌ها امروز محتوا تولید می‌کنند؛ تحقیق می‌کنند و به دستور انسان در تمام منابع اینترنت جست‌وجو می‌کنند، همچنین متن را تصحیح، خلاصه و ویراستاری می‌کند.

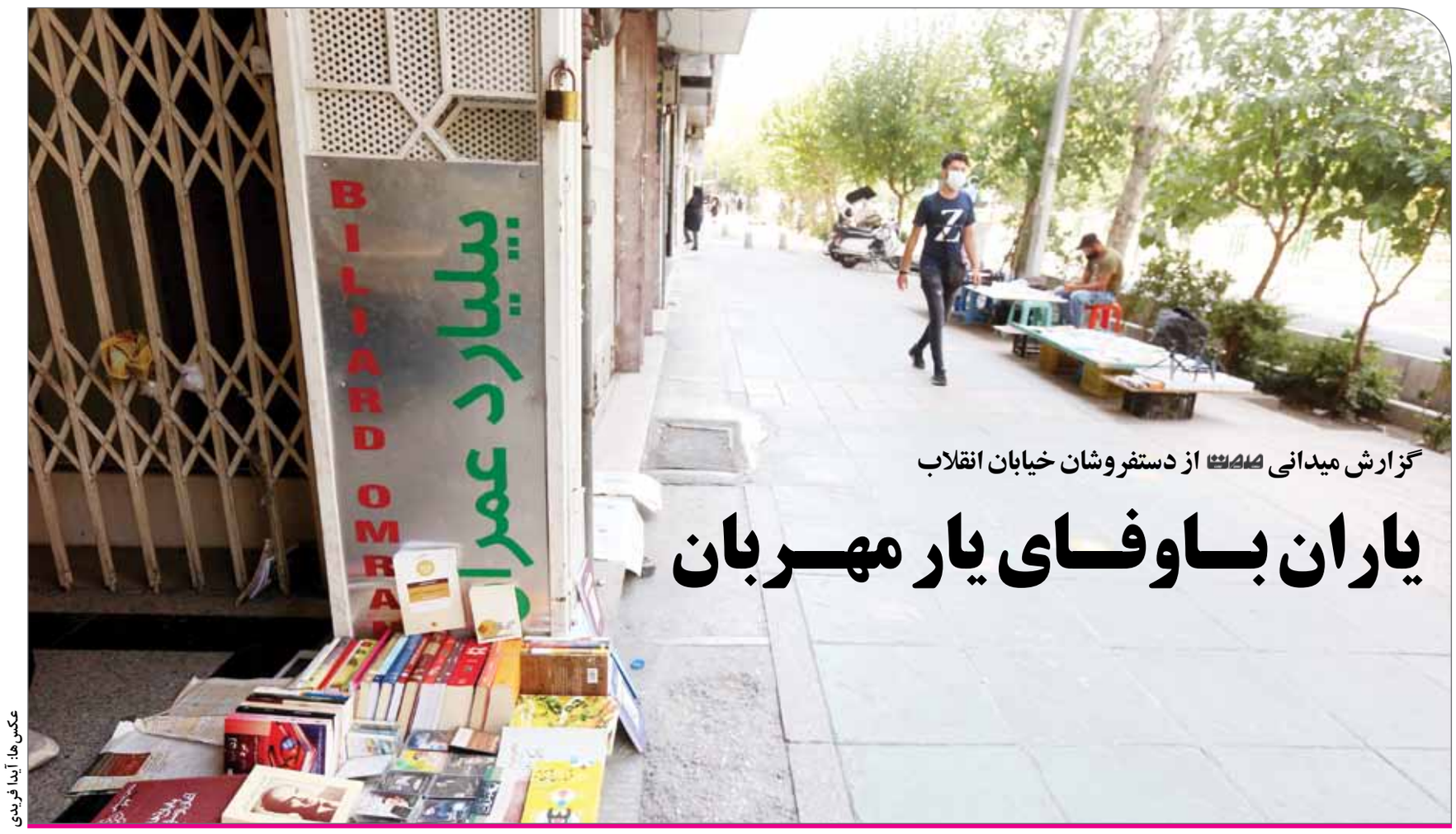
یکی از قابلیت‌های نسبتا قدیمی هوش‌مصنوعی، تبدیل گفتار به متن است، این فناوری به‌دلیل یادگیرنده بودن، می‌تواند ایده‌پردازی کند.

یادداشت

سرعت اعجاب‌آور هوش‌مصنوعی

علیرضا چابکرو
محقق و استاد دانشگاه

عکس‌ها: آیدا فریدی

گزارش میدانی صمت از دستفروشان خیابان انقلاب

یاران بـاوفـای یار مهـربان

کیمیا ملکی: **حوالی غروب است. کمی از توفان ظهر کم شده و حالا فضای آرام‌تری برای پیاده‌روی وجود دارد. از خیابان ولیعصر به سمت خیابان انقلاب می‌روم و در طول مسیر نگاهی به دستفروش‌های همیشگی با آن اصطلاحات مخصوص خودشان می‌اندازم.**

به مقصد می‌رسم؛ خیابان انقلاب. جمعیت خیابان انقلاب بیشتر از خیابان ولیعصر به‌نظر می‌رسد. جوانان بیشتر به چشم می‌آیند. از حق هم نگذریم خیابان انقلاب فضای خوبی دارد برای خاطره‌سازی دوران جوانی. بوی پیراشکی گرم مشامم را می‌نوازد و آن طرف خیابان نورهای سبز و قرمز می‌رقصند. کتابفروشی‌ها به یکدیگر چسبیده‌اند و هر کدام کتاب‌های خاص خود را دارند که این تفکیک با بنرهای زرد رنگ یا تابلوهای الکتریکی مشخص می‌شود؛ از کتاب‌های دست دوم تا کتاب‌های تخصصی رشته‌های دانشگاهی. صمت در این گزارش میدانی پای حرف دستفروش‌های کتاب خیابان انقلاب نشسته تا اوضاع اقتصادی و وضعیت فروش آنها را بررسی کند.

آدم‌های دوست‌داشتنی خیابان انقلاب

جنس آدم‌های خیابان انقلاب برای من خاص است. هر کدام‌شان را با تفاوت در ظاهر و عقایدشان دوست دارم؛ از پسرک جوانی که مشخص است در ابتدای راه است و به‌خاطر تحصیل به تهران آمده تا دخترانی که برای جمع شدن در یکی از کافه‌های انقلاب در پیاده‌رو قدم می‌زنند. با عبور از روی خط‌کشی عابر پیاده خودم را به قسمت کتابفروشی‌های آن طرف میدان می‌رسانم. چند جوان در مقابل پیراشکی‌فروشی کنار میدان جا خوش کرده‌اند و پیراشکی گرم می‌خورند و گپ‌وگفتی می‌کنند. برخی نیز قهوه‌های خود را از فروشگاهی در مترو انقلاب خریده و قهوه به‌دست وارد خیابان انقلاب می‌شوند.

به فاصله چند قدم از هم جوانانی کم سن و سال با تابلوهایی ایستاده‌اند و داد می‌زنند: «پایان‌نامه»؛ هرچند به آن فریاد بسنده نمی‌کنند و در گوش هر کس که از کنارشان عبور می‌کند می‌گویند: « خانم، آقا، پایان‌نامه» هر طرف را که نگاه می‌کنم، جوانان بیشتر به چشمم می‌آیند، به‌ویژه زوج‌هایی که عاشقانه‌هایشان به چشم می‌آید. انگار عشق آنها همدم خوبی برای سنگفرش‌های خیابان انقلاب شده است. شاید دلیل حضور گل‌فروش‌های کنار خیابان انقلاب نیز همین جوانان باشند. در این خیابان برخی گوش‌هایشان را با آهنگ موردعلاقه خود پر کرده و دور از هیاهوی خیابان انقلاب در حال قدم زدن هستند؛ گویی در عالمی دیگر سیر می‌کنند. برخی نیز با کاغذی در دست قدم‌های تندی برمی‌دارند و چشم‌شان تنها به تابلو مغازه‌ها است تا کتاب موردنظر خود را پیدا کنند و بروند. گوشه‌ای دیگر برخی منتظر رفیق صمیمی خود هستند تا با او در خیابان انقلاب قدم بزنند و در یکی از کافه‌های این خیابان نفسی تازه کنند. اصلا خیابان انقلاب برای بسیاری از افراد پاتوقی است تا پیاده‌روی کنند و کتاب‌های جدید را ببینند. اما حساب‌وکتاب عده‌ای با همه فرق دارد. منظورم همان کسانی است که تکه‌ای از وجودشان به کتاب، این یار مهربان وصل است. این افراد کتاب را جزئی از وجود خود می‌دانند و نخواندن کتاب برای‌شان عذابی بزرگ است. این افراد وقتی پشت ویترین مغازه‌ها می‌ایستند، ناخودآگاه درباره یکی از کتاب‌های داخل ویترین با بغل‌دستی خود وارد مکالمه می‌شوند. معمولا هم در آخر مکالمه این‌گونه تمام می‌شود: «اگه نخوندی حتما بخونش».

لطف بساطی‌ها!

کتابفروشی‌های خیابان انقلاب هر کدام به‌نوعی خالی است و پاساژها خالی بودن‌شان از همان دور نیز پیداست، اما در پیاده‌رو همهمه خاصی برپاست؛ از تابلو به‌دستان مغازه‌ها تا شهروندانی که کنار دستفروش‌ها ایستاده‌اند و هرازگاهی کتابی را از روی بساط برمی‌دارند و چند ورقی از آن را سرسری می‌خوانند. دستفروشان خیابان انقلاب درست در مقابل مغازه‌های کتابفروشی بازاری پررونق ایجاد کرده‌اند؛ به‌طوری که برای بسیاری لطف این خیابان به دستفروشان آن است. البته برخی از آنها کتاب‌های خود را در پایان ساعت در کتابفروشی روبه‌روی خود می‌گذارند. کنجی از این خیابان پارچه‌ای ساده پهن شده و در کنار آن تعداد زیادی کارتن موز قرار گرفته؛ کارتن موز برای نگهداری و حمل‌ونقل کتاب‌ها بسیار در میان دستفروشان محبوب است. برخی از کتاب‌ها در بساط پهن شده قرار دارد و برخی دیگر کلا در کارتن‌های موزی هستند. اکثر دستفروشان خیابان انقلاب کتاب می‌فروشند؛ کتاب‌های دست دوم، کمیاب، درسی، تخفیف‌دار و...؛ البته در بین آنها چند دستفروش هم لوازم‌التحریر یا تابلو می‌فروشند. وجود دستفروشان رونقی به این خیابان داده است. انگار دستفروشان راسته انقلاب تلاش می‌کنند تا نفس یار مهربان قطع نشود. شاید سنگفرش‌های خیابان انقلاب به دستفروشان مدیون باشند برای این همه رونق! دستفروشانی که هر زمان رد می‌شوید تعدادی در مقابل بساط آنها ایستاده‌اند و کتاب‌ها را خوب بررسی می‌کنند.

▣ محمد و دختر دبستانی او

محمد، مرد جاافتاده‌ای اهل گیلان یکی از دستفروشان خیابان انقلاب است که بساطش قدمتی ۱۵ساله دارد. دختر دبستانی او هر روز بعد از مدرسه که در همان حوالی خیابان انقلاب است به کمک پدر می‌آید. پدر بستنی پرتقالی برای نرگس خریده تا شاید این‌گونه به او یادآور شود که چقدر از وجود او در محل کارش خوشحال است. در حالی که چند نفر در مقابل بساط کتاب او نشسته‌اند و دارند برخی از کتاب‌ها را بررسی می‌کنند، محمد در فاصله‌ای دورتر از بساط خود، کارتن‌های کتاب را جابه‌جا می‌کند. همزمان با این کار جواب سوال زن و مرد جوانی را می‌دهد که سراغ یک کتاب را از او می‌گیرند. او همان لحظه تماسی تلفنی می‌گیرد و به آنها می‌گوید باید تا فردا صبر کنند تا کتاب را به دست‌شان برساند. در میان مشغله‌هایی که دارد کمی با من گفت‌وگو می‌کند. محمد پرایدی دارد که به‌قول خودش بیش از یک وانت با آن بار جابه‌جا می‌کند و در نهایت چیزی برایش نمی‌ماند. به دخترش اشاره می‌کند و می‌گوید: «آینده این بچه چطور باید تامین بشه؟ اصلا این بچه خوشبخت میشه؟ با این همه گرونی از پس هیچ خرجی برنمی‌یام.» محمد کمی درباره مشتری‌هایش می‌گوید و اظهار می‌کند: «مشتری ثابت کم ندارم، اما خب زمونه بدی شده، دیگه پولی نمی‌مونه برای خورد و خوراک جسم، چه برسه به فکر! انقدر کتاب گرون شده که دیگه هیچ‌کس سمتش نمی‌یاد. این چند مشتری ثابت هم اگر قبلا در یک ماه ۳ کتاب می‌خریدند حالا هر ۳ ماه یک بار هم پیدای‌شان نمی‌شود. مشتری میانسال دارم، اما جوان‌ها بیشتر هستند.» از محمد درباره مطالعات خودش می‌پرسم؛ پاسخ می‌دهد: «من کتاب می‌خونم اما نه خیلی. قبلنا خیلی بیشتر می‌خوندم، الان کمتر شده.» او باز هم از نرخ بالای کتاب گلایه می‌کند و می‌گوید: «کاغذ خیلی گرون شده، دیگه حتی برای ناشر هم نمی‌ارزه! شاید بزرگنمایی کنم، اما باور کن یه مافیای بزرگ پشت این گرونی‌های کاغذ هست و کار دلال‌های ساده نیست.»

▣ عمو محمود خیابان انقلاب

عمو محمود، پیرمردی است که با ظاهری جوان‌پسند در کنار بساط خود روی صندلی نشسته و وقتی مشتری می‌خواهد کارت بکشد، عینک ته‌استکانی خود را که با بند دور گردنش آویزان است به چشم می‌زند تا مبادا در وارد کردن رقم اشتباه کند. مشتری‌های ثابت او را با نام عمو محمود صدا می‌زنند و برای خرید کتاب‌ها مشورت می‌گیرند. عمو محمود سرش که کمی خلوت می‌شود با من گپ می‌زند.

او اظهار می‌کند: «فروش دیگه تعریفی نداره. الان بیشترین فروش مربوط به کتاب‌های انگیزشی و مثبت‌اندیشی است، بعد رمان و کتاب‌های ممنوعه. یه زمانی اینجا معروف بود به محل پیدا شدن کتاب‌هایی که نیست. الان هم این جوریه، اما مشتری برای این‌جور کتاب‌ها کم پیدا میشه.» این دستفروش کتاب از وضع زمانه گله می‌کند و از گرانی‌ها می‌گوید و ادامه می‌دهد: «جوان‌ها زندگی سختی دارند. الان دیگه باید حواس آدم حسابی به خرجش باشه تا مبادا گشنه بمونه. کتاب‌ها انقدر گرون شده که خودم خیلی وقت‌ها فقط با این هدف که کتاب خوندن کم نشه به مشتری‌هام تخفیف می‌دم.» عمو محمود به گوشی من اشاره می‌کند و با لحنی دلسوزانه می‌گوید: «از وقتی این اسباب بازی اومده، با یه دکمه همه چی پیدا میشه؛ دیگه کسی دنبال ورق زدن کتاب نمیره. الان میرن تیکه‌های کتاب‌های مختلف رو پیدا می‌کنن و می‌خونن.»

او با نقدی به کتاب‌های چاپ‌شده می‌افزاید: «ببین دخترم کسی هم که عاشق خوندن کتاب باشه با سانسورهایی که انجام میشه دیگه دلش نمی‌خواد کتاب بخونه. اصلا محتوای کتاب تغییر می‌کنه و آخرش می‌بینی همه چی جابه‌جا شده.»

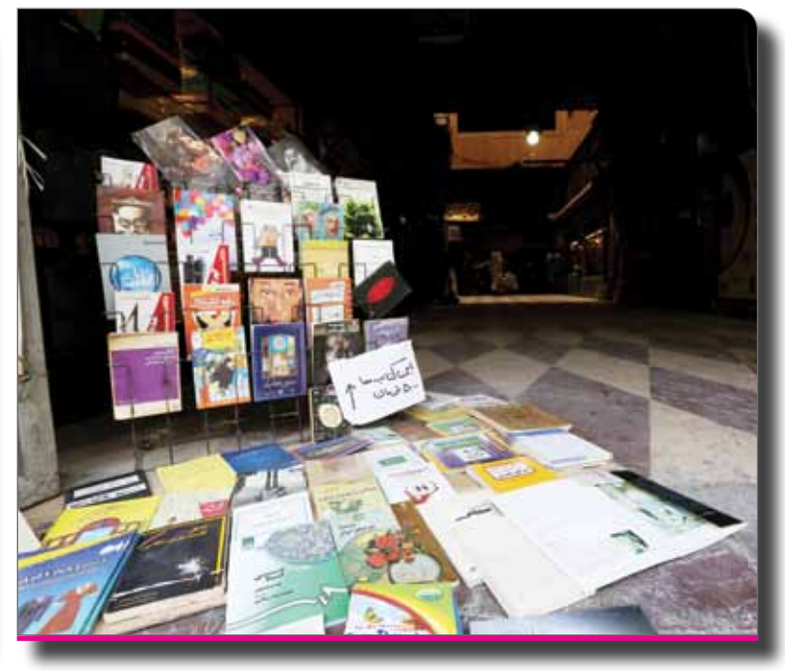
▣ ناصر، عشق کتاب

ناصر مردی است که سال‌هاست در خیابان انقلاب دستفروشی می‌کند و به قول خودش دیگر مویی سفید کرده است. همچنان که دستگاه کارتخوان ناصر در دستش قرار دارد، با او وارد مکالمه می‌شوم. با لحنی خودمانی می‌گوید: «دل خوش سیری چند؟ دیگه کی میاد سراغ کتاب. این روزا درآمدها کفاف هزینه‌های ضروری رو نمیده؛ اونوقت مردم کتاب بخرن؟ » وسط صحبت‌های ما دختری جوان سراغ یک کتاب معروف را از او می‌گیرد و ناصر سری به جعبه‌هایش می‌زند. دختر جوان سراغ یکی از رمان‌ها می‌رود و صفحه‌ای از آن را باز می‌کند.

ناخودآگاه لبخندی بر چهره‌اش می‌نشیند و این رمان را نیز به لیست خرید خود اضافه می‌کند. سر ناصر که خلوت می‌شود باز سراغ گپ‌وگفتمان می‌رویم. او اظهار می‌کند: « الان این خیابون پر از آدمه، اما ببین دلخوش ندارن که یه لحظه صبر کنن و کتاب‌ها رو ببینن. هزار تا گیر و گرفتاری تو زندگیشون دارن، هر کدوم‌شون یه پا قصه هستند. ما قدیمی‌ترها خودمون با کتاب بزرگ شدیم.

من ۱۴ سالم بود، کلی مسیر پیاده می‌رفتم تا به کتابخونه برسم. الان همه چی فرق کرده! من عاشق کتابم و خوندن کتاب منو میبره توی یه دنیای دیگه.» ناصر با گله از قیمت‌های بالای کتاب می‌گوید: «الان دیگه همه چی دست دلاله. دلال کل بازار کاغذ رو گرفته و نمی‌ذاره نوبت به هیچ کس برسه. نرخ کاغذ مث طلا ساعتی شده. یهو تلفن زنگ می‌زنه می‌بینی ۵۰ تومن اومده رو هزینه سفارشت.

الان بیشترین تقاضا برای کتاب‌های سیاسی، مذهبی و فلسفی است.» او در ادامه با یادآوری خاطرات گذشته بیان می‌کند: «پسری از سال‌ها قبل مشتری من بوده که اکنون استاد دانشگاهه و هنوز مشتری کتاب‌های من. من قد کشیدن خیلی از مشتری‌هام رو دیدم.»

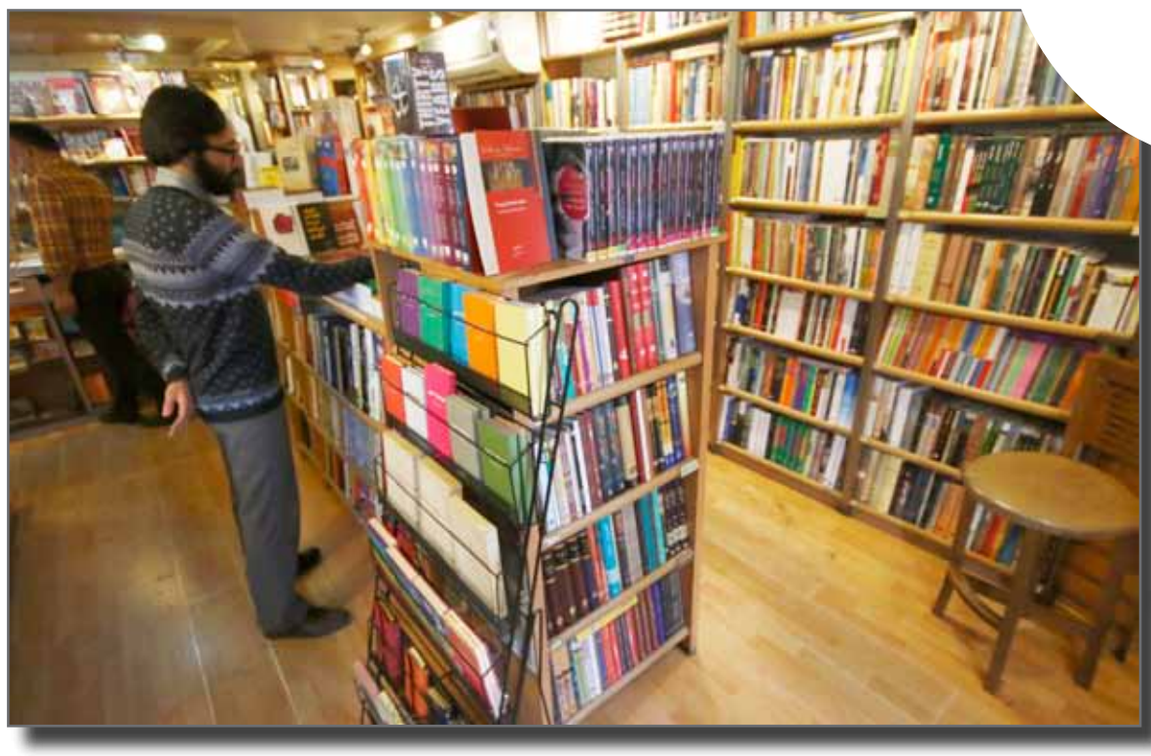

عکس‌ها: آیدا فریدی

کتاب، کالا یا سرمایه فرهنگی؟

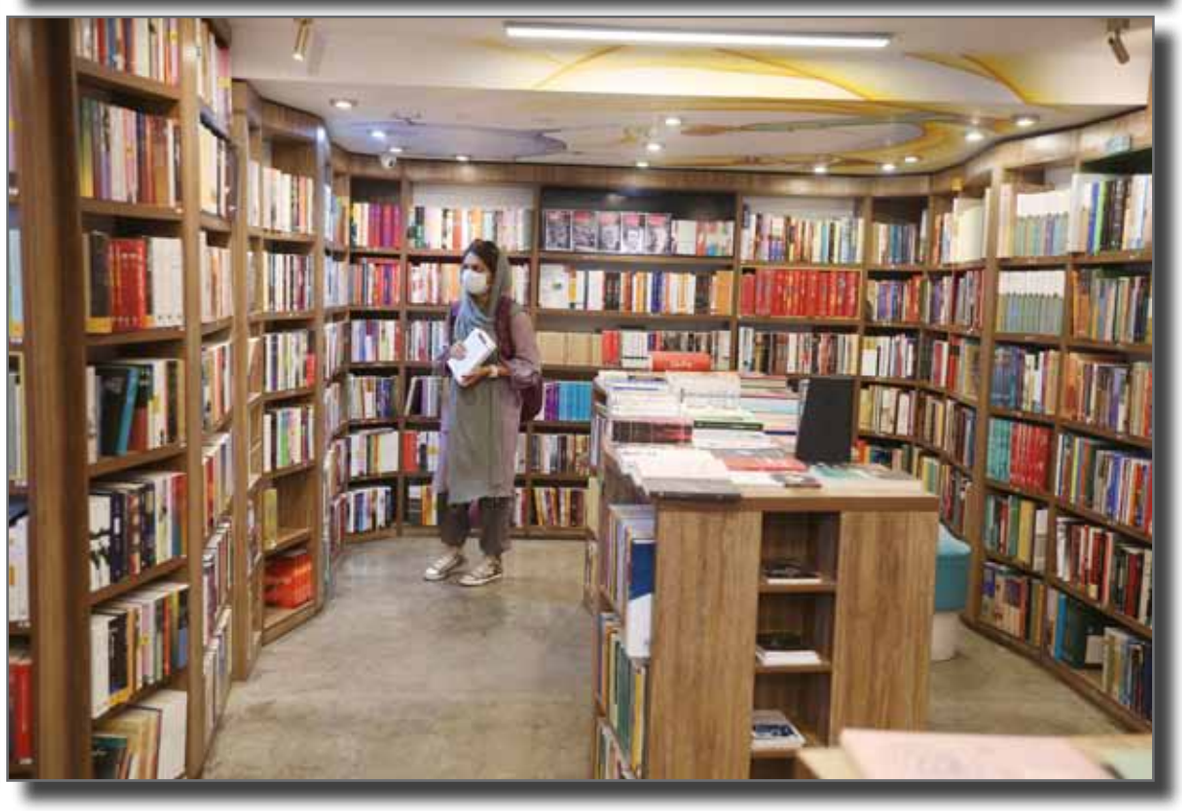
آیدا فریدی: شـاید چندان بی‌ربط نباشـد اگر بگوییم کتاب کالا نیسـت؛ ارزش، فرهنگ و باور اسـت. از این رو بر آن نام کالای فرهنگی گذاشـتند تا از مفهوم آن نوع کالا که خریدوفروش می‌شـود و با مفاهیم بازار در ارتباط اسـت اندکی دور شـود. اکنون با ترکیب «کالای فرهنگی» می‌شود کمی جدی‌تر و عمیق‌تر درباره موضوع کتاب حرف زد. مفهومی ذهنی که اعتقاد و اعتیاد به آن چندان ربطی به بازاریابی و کنش‌های مربوط به بازار سـرمایه ندارد. در این میان آنچه فروخته و عرضه می‌شـود کالا نیسـت؛ محتوا و به‌قول فرنگی‌ها کانسپت است. آنچه باید «مخاطب» یا به‌زعم فروشـندگان کتاب، «مشـتری» را به‌دنبال خود بکشـاند، نه کالای کتاب بلکه کانسپت کتاب است. به‌دنبال ترکیب کالای فرهنگی اصطلاح مهم دیگری مطرح می‌شـود که «سـرمایه فرهنگی» می‌خوانیمش. مفهوم مهمی که بوردیو، جامعه‌شناس و نظریه‌پرداز فرانسـوی در تقسـیم‌بندی انواع سرمایه مطرح کرد. حالا با شناخت دو مفهوم کالای فرهنگی و سرمایه فرهنگی، بیشتر، بهتر و کارشناسـانه‌تر می‌شـود به مسئله کتاب و کتابخوانی در هر اقلیم پرداخت. آنچه ما را مجاب به تهیه مطلب و تصاویری درباره کتاب در این شـماره از روزنامه صمت می‌کند در کنار موضوع روز کتاب و کتابخوانی و کتابدار، اهمیت و درک این موضوع اسـت که کتاب کالا نیسـت، ارزش اسـت. بـا درک این مفهوم خود به خود از دایره جامعه‌ای که تنها به‌دلیل فراخوان‌ها و جشـنواره‌های کتـاب ارزان، چیزکی مرور یا مطالعه می‌کند، خارج می‌شویم.

کتابِ خوب گران است. این حقیقتی است که نمی‌شود آن را انکار کرد؛ گرچه به‌مدد قانون آزاد کپی‌رایت در کشور بسیاری از نسخه‌های کتاب‌ها را می‌شـود با یک جسـت‌وجوی سـاده در اینترنت یافت و مطالعه کرد. اما آنچه در نوشتار مختصر پیش رو ارزش تلقی می‌شود نه تعداد مخاطب کتاب، بلکه آن نوع مخاطبی است که بداند دقیقا به دنبال چه مفهوم و چه نوع کتابی است؛ نه مخاطبی که چالش‌اش تنها داشتن پز فرهنگی کتاب است.

چهارشنبه
۲۴ آبان ۱۴۰۲- اول جمادی‌الاولی ۱۴۴۵ - ۱۵ نوامبر ۲۰۲۳- شماره ۲۴۴۸-پیاپی ۳۷۶۶

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»

مدیرمسئول: عاطفه خسروی

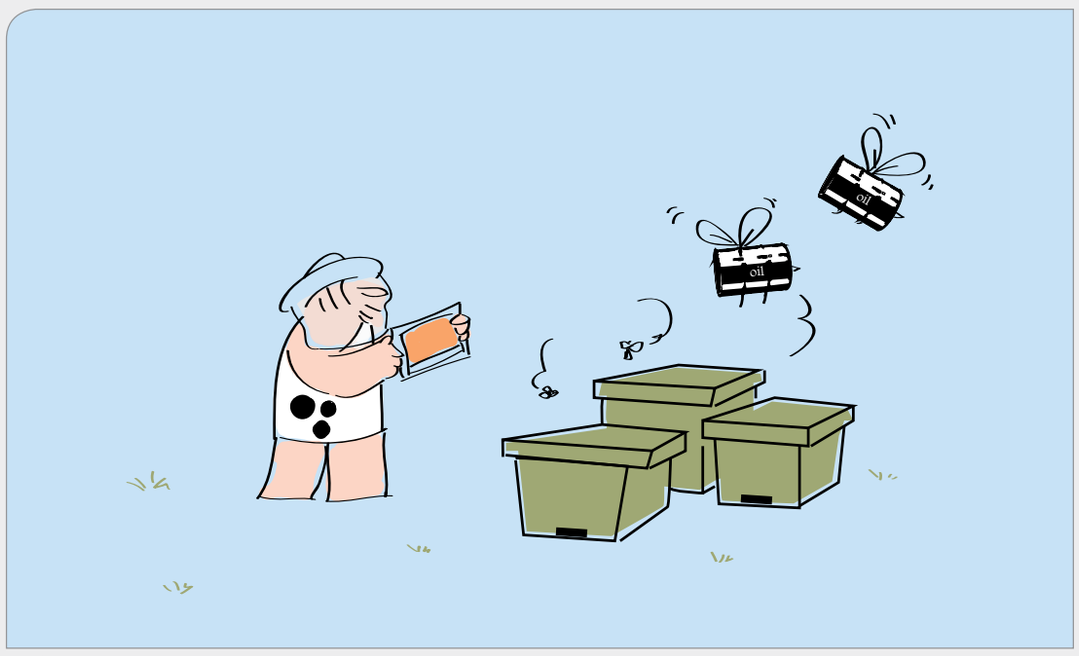
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۲ - ۰۹۰۳۵۱۰۰۹۴۲
ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر:(داخلی-۱۰۴) پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶- کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: صمیم

www.smtnews.ir
telegram.me/smtnews
info@smtnews.ir
instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱
در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

چشم چشم دو ابرو / دماغ و دهن یه گردو

بابک بهاری- منتقد عکس:

این شعر کودکانه سر آغاز برخورد ما با نقاشی و تصویرسازی عین و ذهن است که از انجام ارادی آن در نقاشی‌ها و عکس‌های پرتره‌ها آغاز می‌شود و به مکان‌های پنهان در ذهن سرک می‌کشد. اما قسمت شعف‌انگیز ماجرا همانا برخوردمان با نقش‌های اتفاقی است. نقش‌های اتفاقی و تاثیرش در باروری بصریت و ذهنیت دیداری و درک مفهومی ما از هنر، همانند پلی انتزاعی برای گذشتن از پرسش این چه هست؟ و بها دادن به حس و ادراک و تکانه‌ها و چرایی‌هاست و توجه نظرمان به چیزی غیر از موضوع و داستان در اثر و اشاره به جایگاه خط، نقطه، رنگ و دیگر اشکال فرمی که بتوانیم آن ا را دریابیم. آثار پیش رو قدم هایی برای بیان چنین نکات است و اما نکته مهم: عالی‌ترین شکل‌های اتفاقی نسبت به بدترین شکل دست‌ساخته‌های بشر بازهم قابل هماوردی نیست چون در دومی امر واقعیت‌بخشی آگاهانه هدف و مقصود تعیین‌کننده است. باشد که به ترکستان نرویم!

عکاس: آرتین درویشی

چیدمان چهره انسان، رنگی، کادر عمودی، سینی فلزی(چهره)، دو عدد لیوان شیشه‌ای به همراه دو گیره فلزی(گوش)، دو عدد ظرف ماست‌خوری(چشم)، دو سر بطری(مردمک)، یک گردو شکن(بینی)، دو عدد چاقوی میوه‌خوری(ابروها)، گیره آویزی پلاستیکی(دهان)، بر زمینه‌ای سیاه.

یک چیدمان بازیگوشانه اما دقیق از چهره انسان با وسایل آشپزخانه که می‌تواند اشاره به ارتباط نقش غذا و حیات انسان داشته باشد پیش چشم روی بیننده است. عکس به لحاظ ثبت فنی از کنترل نور و زاویه مناسب دیگر مباحث تکنیکی و فنی موفق بوده است. اما پرسش این است جرقه این ایده از کجا و چگونه به ذهن هنرمند زده شده است.

در حقیقت این جرقه و ایده در ذهن انسان بارها و بارها با تصاویر اتفاقی لکه‌ها و ابرها و... شکل می‌گیرد و چه بسا اگر کسی همراهمان باشد به او هم نشانش دهیم. این چیدمان در حقیقت می‌تواند هم به عنوان پایه‌ای برای تصویرسازی(طراحی و نقاشی) و هم حجم و مجسمه‌سازی باشد و حتی مورد مطالعه هنرمند برای خلق اثر به کار گرفته شود.

مبحث انتخاب اشیا چه به‌لحاظ شکل و چه جنس و اندازه و رنگ (مردمک‌ها و بینی سیاه) با توجه به زمینه(سینی فلزی) امر فکر شده‌ای است.

باری این چیدمان اهمیت مطالعه درباره اثر را چه پیش از اجرا و چه بعد از آن را یادآوری می‌کند که در ادامه چیدمان‌های دیگر را با همین اشیا و موضوع(چهره انسان در حالت‌های دیگر) را جرقه می‌زند و به سوژه‌ای دیگر می‌کشاند که در این‌باره باید گفت دیگر این قطار سر باز ایستادن ندارد. گویی که انسان ذهنش چهره‌ساز است و خصوصا کودکان که در این عرصه بسیار شورمندانه‌تر هستند و هنرمندان کودک‌ترین کودکان جهانند.

عکاس: کیوان شریفی

کادر عمودی، سیاه و سفید، برف در فضای باز دو نیم رخ انسان(زن و مرد) و گیاهان جلوی صحنه.

عکس یادآور آغاز شعر آرش (سیاوش کسرایی) (برف می‌بارد/برف می‌بارد به روی خار و خاراسنگ...) است. در وهله نخست رعایت نکات تکنیکال(قاب بندی، زاویه دید، نور و غیرو) عامل اصلی چنین نمایش دلپذیر و انتقال ایده هنرمند به مخاطب خواهد بود. تصویر به طراحی‌های سیاه قلم نزدیک شده و بدین لحاظ اثر را از صرفا یک تصویر اتفاقی و سرگرمی وار چهره به یک عکس فکورانه نزدیک کرده است. نقش برف ماده اصلی تصویر از آب شدن و ناپایداری‌اش تا تداعی و خاطرات ما از این پدیده فصلی(مدرسه و تعطیلی، برف بازی، آدم برفی، سرما خوردگی، گرما و آتش و...) عامل جذاب تصویر که گویی نقشی از خود ما هر چند ناپایدار در این بستر است. حضور طیف خاکستری نقش بسته بر زمینه اثر که از حدود و شدت خاکستری بهره می‌برد کارکردیت و بهره‌مندی از این ظرفیت را به‌خوبی آشکار کرده و آموزش می‌دهد که چگونه از تن‌های(شدت) متفاوت حتی یک رنگ چه بهره‌ها می‌توان برد. در حقیقت عکس آزمونی برای ورزیدگی چشم و خوانش تصویر و نشان دادن قابلیت‌های طیف خاکستری برای طراحی است. در اهمیت این نوع تصاویر می‌توان به نقششان در ورزیدگی چشم و ذهن مخاطبان اشاره کرد که در نهایت گذرگاهی خواهند شد برای یافتن حس و ارتباط با آثار مینیمال و انتزاعی که در آینده با آن مواجه خواهیم شد: کافیست تا آفتاب سر زند از پشت کوهسار بر این دامنه تا چه ماند از رد پای برف جز چند قطره خشکیده آب در دهان زمین.

عکاس: راضیه حسن زاده

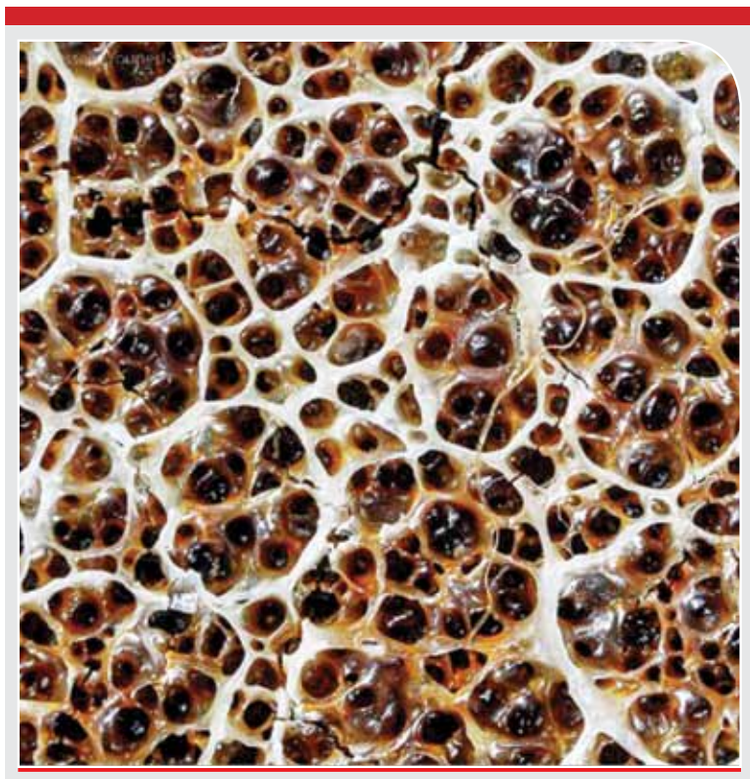
کادر افقی، سیاه و سفید، نقشی اتفاقی از بخشی چهره(چشم) و یا هر چیز دیگر بواسطه کف مایع دستشویی.

اهمیت تصویر در دو نکته است، عدم وضوح کامل نمایش چیستی و معلق بودن بین این بودن و آن بودن و انتقال حس آنی و گذرا آنچه در برابرمان است. پرسش نخست، تصویر چشم را به چه جانداری منتسبش کنیم.

نکته دوم، اینکه هر لحظه محو می‌شود، همین مورد دوم یعنی فراموشی و نبودن موتور محرکه تصویر است که به احساسات دیگر دامن می‌زند. البته آمادگی و حضور ذهن هنرمند برای ثبت این لحظه گذرا قابل توجه که با قاب بستن اجتناب ناپذیرش از بالا (حس ناظر و خدایگانی به بیننده) که گویی او باید سرنوشت این پدیده محو شونده را تعیین کند توامان شده است. در حقیقت تصویر حباب‌هایی هستند خالی و ترکیدنی اما در یاد و خاطر ماندنی و بخاطر لکه‌هایی در عمق دارای بعد و ژرفا شده‌اند. پوسته متشکل از حباب‌های ریز هم می‌تواند اشارتی به فضایی خالی بین ملکول‌ها و این جهان حباب‌گون و گذرای خود انسان باشد.

بحث فرم در اثر از نحوه قرارگیری و گسترش دایره و مثلث تا نقطه چین‌ها و قوس‌ها برای حرکت چشمی و وحدت در دو نقطه اصلی کارکرد گیرایی دارد.

نشانه‌شناسی در این دست آثار با کوچک‌ترین تکانه به سرعت به علامت تاثیرگذار و تبدیل به معنا و مفهوم می‌شوند. تعلیق بین بودن و نبودن از سویی و همچنین بین چه بودن آماده ورود به عرصه تصاویر انتزاعی، سه‌گانه‌ای ارزشمند و پل قابل توجهی است برای عبور به عرصه‌های کمترشناخته شده و غیرقابل‌باور برای ذهنیت‌های که: هنر، نمایش موضوع و سوژه‌است و حال آماده کردنش برای تعامل با شکل‌ها و فرم‌ها و ایده‌ها در قالب‌های تازه عرضه‌شده هنر.

عکاس: حسین یونسی

رنگی، کادر افقی، نمایی شلوغ از چند ضلعی نه‌چندان منظم از شیر ته گرفته در کف ظرف فلزی.

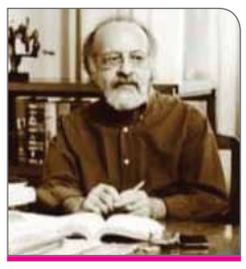
رنگ، خط، نقطه، شکل و... موضوع و سوژه اصلی تشکیل دهنده عکس هستند. در آثار انتزاعی هدف و سوژه خود فرم(رنگ، خط، شکل، بافت و...) و حسی که با دیدن این فرم‌ها جایگزین مفهوم و موضوع می‌شوند هست، البته احساسی که می‌تواند بدل به موضوع نیز بشود(تابلو آبی‌های ایو کلین، بی کرانگی مشکی‌های مارک روتکو، آرامش) اما همچنان ملاک و اصل ماجرا فرم است. در این اثر به‌جای جست‌وجو درباره اینکه از چه و بیانگر چه موضوعی هست باید به هارمونی و ریتم خط‌ها و گرمی و سردی رنگ‌ها و توازن شکل‌ها بسنده و سایر موارد اینچنینی توجه کرد. برجستگی و فرو رفتگی درون اثر بخش حجمی است که می‌تواند تداعی فضای کهکشانی و پیچیدگی‌های کیهانی و فلسفی و یا هیچ باشد که در هر بیننده‌ای با توجه به داشته‌ها و حس همان لحظه‌اش می‌تواند تفاوت داشته باشد(آنچه می‌بینید همان است که می‌فهمید -فرانک استلا و بابک دوشان) و در این آثار رابطه اثر و مخاطب شخصی‌تر و نقش مخاطب تعیین‌کننده‌تر است.

از نکات دیگر اثر گردش دیدگانی در تمامی صفحه است که از توازن خاصی برخوردار هست و این نیز از نکات آثار انتزاعی است قدم زدن‌های دیداری بی‌شباهت به رقص بر روی صفحه‌ای پر از نت‌هایی از جنس رنگ و فرم است که بیننده را می‌تواند به وجد آورد. رهایی ذهن در اینگونه آثار همین گونه که گفته شد باید از قید پرسش‌هایی معمول که: این چه هست؟ یا، خوب که چی؟ و این چرا اینجا هست؟... باید رها باشد تا آن مکاشفه دلچسب رخ دهد(مگر وقتی در جنگل هستیم می‌پرسیم چرا این درخت اینجاست و آن درخت آنجا و دیگر سوال‌ها). برای چنین امری نخست باید بپذیریم همانگونه که جهان و طبیعت متنوع و رنگارنگ هست ذهن انسان چقدر می‌تواند متنوع‌تر و رنگارنگ‌تر بیندیشد و خلق کند آن‌هم از روی چنین مدل و کاتالوگ پیچیده و باشکوهی با چنین ابزار شگفتی به نام ذهن انسان.

سخن پایانی: حتما با نقش‌هایی چه در آسمان(ابرها) و چه در روی زمین(لکه آب، روغن و...) به‌صورت چهره انسان و یا.... مواجه شده‌ایم، این اشکال همیشه مجذوب و جادویمان می‌کند. خصوصا آنگاه که این تصاویر اتفاقی اتفاق افتاده باشد. اهمیت و تاثیر آثار اتفاقی در شکل دادن و ورزیدگی ذهن و بالا بردن حساسیت و واکنش هنرمند و مردم عادی نسبت به آثار هنری هست که در ادامه احتمالا به درک آثار انتزاعی نیز بینجامد. به هر حال در گام‌های نخست می‌تواند با «چشم چشم/ دو ابرو» آغاز شود و سپس به «نمی‌دونی تا کجا می‌ره» ادامه یابد.

رویداد

نمایشگاه خط‌نقاشی محمد وجدانی برگزار می‌شود

نمایشگاه آثار خط‌نقاشی محمد وجدانی، شاعر، نویسنده، طراح، خوشنویس و نقاش از ۲۶ تا ۲۹ آبان سال‌جاری در محل انجمن کلیسای انجیلی آلمانی‌زبان در ایران به نشانی خیابان شریعتی، یخچال، وارسته، شهید شیدایی، شماره ۱۲۳/۱ برگزار خواهد شد.

محمد وجدانی در بروشور این نمایشگاه چنین نوشته است:

«این نمایشگاه قرار بود در همین مکان در آبان سال ۱۴۰۱ و با یاد عزیز عباس معروفی یا به قول دوستی، «رفیق دیرینه» برگزار شود که نشد. می‌دانید، آدم کسی را که با او خندیده ممکن است فراموش کند، اما کسی را که با او گریسته، هرگز از خاطر نخواهد برد، و برای من، عباس، مثال مجسم این ماجراست... اگر مثالی البته داشته باشد.

زندگی عباس برای من یادآور زندگی «پرنده‌ماهی‌ها» بود. «پرنده‌ماهی» از عمق آب‌ها خیز برمی‌دارد تا لحظه‌ای در هوایی دیگر، جان‌بخشیدن به آرزو را تجربه کند. عباس هم در همین نفس‌زدن‌های کوتاه زندگی می‌کرد. او ابدیت را در لحظه یافته بود. لحظه‌هایی به طول همه زندگی‌اش. لحظه‌هایی که می‌نوشت. لحظه‌های ناب انتخاب.

حالا یک‌سال از آن روزها گذشته است، ولی باز دلم رضا نمی‌دهد یادی از او نکنم. او که سرانجام یک‌روز از این روزهای خاکستری از ما گریخت، او که کارهای مرا عاشقانه دوست داشت. نازنینی که فریادش، صدای خاموش معصومیتی بیان‌نشدنی را به خاطر می‌آورد. صدای نابودی یک هویت را.»

این هنرمند در بخش دیگری از بروشور این نمایشگاه نوشته است:

«من این خطوط نوشتم چنان‌که غیر ندانست
تو هم ز روی کرامت چنان بخوان که تو دانی

درباره خط‌نقاشی، مفسران و منتقدان به‌طور کلی دو نگاه یا دو نظر دارند. در نظرگاهی، خارج‌شدن از کادر و ضوابط اصلی خوشنویسی مجاز نیست و در نظرگاهی خلاف این نظر، یعنی‌گذار از صنعت به سوی هنر، آن هم هنری غیربومی یا سرزمینی مدنظر است. من نمی‌دانم فردا چه نظری خواهم داشت، اگر اصلا فردایی داشته باشم، اما امروز با نظرگاه دوم موافقم. یعنی به تصویرکشیدن چشم‌اندازهای نو و رها و تجربه نشده که در حقیقت ادامه کار معدودی از گذشتگانی است که به این مهم پرداخته‌اند. کارهایی که مثل بستر ابدیت بی‌مرزاند. کارهایی که ریشه در شعر دارند، در نقاشی دارند و خود پس از تولد به شعری دیگر تبدیل می‌شوند. در حقیقت، خط‌نقاشی بازآفرینی گوشه‌ای یا بخش عمده‌ای از مفهوم یک شعر یا نثر است همراه با حضور منِ هنرمند؛ زیرا معتقدم خط به‌تنهایی هنر نیست چرا که هنر، زبان انسان است در گستره جهان، درحالی‌که خط، زبان انسان ایرانی است، و باید از این مرز جغرافیایی گذر کرد. به‌عبارت دیگر، خط‌نقاشی شعری است که می‌کوشد بی‌مدد واژه شعر باشد و این بی‌خویشی پیوند خط و شعر و رنگ را تا آن‌جا که توان دارد بیان کند؛ که البته ممکن است نتواند هم بیان کند. مثل خواسته‌ای کوچک و حرام شده در روزگار کودکی که بعدها به سراب آرزویی بزرگ تبدیل می‌شود. گزارشی از بقای ستیزِ ترکیب‌بندی‌ها و رنگ‌ها با بقای بی‌دغدغه و آرام جهانی که وجودش، خودِ محل هزار پرسش است. پناه‌بردن از تنهایی به تنهایی. مثل این‌که خودت از خودت بپرسی با تو چه کنم. مثل نوشتن برای کسی که از تو خیلی دور است و نمی‌دانی که از تو خیلی دور است. انتقام از واقعیت با قلم افسانه. حس نیاز به نفس کشیدن در هوایی که بویناک نباشد. حس اعجاب در برابر ابدیت یک زیبایی افسانه‌ای، برای زندگی در لحظه‌ای که لحظه‌ای بعد، هرگز آن لحظه تکرار نمی‌شود...»

آثار

از جمله آثار محمد وجدانی می‌توان به دفترهای شعری چون زخمه بر زخم ۱۳۶۹، کودکان شعله و برگ ۱۳۷۱، از هنوز و انتظار ۱۳۹۷ و کتاب‌هایی برای نوجوانان چون؛ راز پرتقال، نوشته و تصویرگری ۱۳۷۹ اشاره کرد. همچنین سابقه روزنامه‌نگاری وی شامل همکاری با ناصر بزرگمهر در انتشار یادمان سهراب سپهری ۱۳۶۷، عضو تحریریه مجله ادبی جام ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۲، عضو تحریریه فصل‌نامه برج ۱۳۵۹، عضو تحریریه و مدیر هنری، مجله گردون (از ابتدا تا آخرین شماره) ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۳، عضو تحریریه مجله آینه اندیشه ۱۳۷۱، سردبیر مجله ادبی روزگار وصل ۱۳۷۶ و مدیر هنری مجله بایا است. طراحی‌های این هنرمند نیز شامل طراحی روی جلد ده‌ها کتاب، طراحی ده‌ها آفیش برای تئاتر، موسیقی، فرهنگ، طراحی آفیش و بروشور نمایش (سوگ سیاوش) اجرا در پاریس/ ۱۹۹۰ میلادی، طراحی لوگوی مجلات از جمله گردون، تکاپو، آینه اندیشه، روزگار وصل، طراحی لوگو و روی جلد فصلنامه موسیقی با نام آهنگ/مرکز سرود، تالار وحدت، طراحی لوگو، آفیش و دیپلم افتخار نخستین جایزه ادبی روزی روزگاری/ ۱۳۸۶ است. محمد وجدانی در دوره‌هایی آثار خود را در نمایشگاه‌هایی چون ساربروگن/آلمان/۱۳۵۵/انفرادی، تالار وحدت/ ۱۳۶۵/جمعی، نگارخانه برگ/ ۱۳۷۲/ انفرادی، نمایشگاه نقاشی هنرمندان معاصر/نگارخانه آثار با همکاری نگارخانه برگ/ ۱۳۷۴/ جمعی، نگارخانه والی/۱۳۸۴/انفرادی، انجمن کلیسای انجیلی آلمانی‌زبان در ایران/ ۱۳۸۹/انفرادی به نمایش گذاشته است. از آثار برگزیده این هنرمند می‌توان به سومین دوسالانه آثار طراحان گرافیک (موزه هنرهای معاصر)، آفیش نمایش کاکاسیاه (اجرا در تالار وحدت)، آفیش تکنوازی تنبک (بهمن رجبی، تالار وحدت)، چهارمین دوسالانه طراحان گرافیک (موزه هنرهای معاصر)، روی جلد و لوگوی مجله آینه اندیشه، دیپلم افتخار برای طراحی آفیش ششمین جشنواره سراسری تئاتر، بهترین آفیش‌های تئاتر به‌صورت تقویم/انتخاب و انتشار توسط مرکز هنرهای نمایشی/۱۳۷۱ است، اشاره کرد.